

385

REVOLUSJONSPOLITIKK OG NORSK LOV

UTREDNINGER

AV DR. HERMAN HARRIS AALL
OG PROFESSOR DR. N. GJELSVIK

MED FORORD
AV
KNUT HAMSUN

OSLO 1932
NIKOLAI OLSENS BOKTRYKKERI

FORORD

Jeg vil bare i Korthet erklaere mig enig i det som Komitéen har sendt mig.

Hvad er det som foregaar i vort Land? Vold, Lovbrudd, Revolution saalangt som bare Raaheten og Styrlosheten rækker. Det er ikke en Ophisselse i Øieblikket, det gjelder at skape varig Rædsel og Kaos blandt Menneskene, det er en Plan, med Undergang for Liv og Lov og Ret som Maal. Et sted lemlestes Politiet, Samfundets Ordensvern, et andet Sted opträder Bander og forbyder Folk at arbeide. Et Sted bruker de Kniv, et andet Sted skyter de. Vold, Lovbrudd, Revolution.

Jeg lægger væk Dagens Aviser og venter nye Utskeielser imorgen. Lever jeg i Norge?

Det gik en Mand op paa Forum og kundgjorde Landets Fare for alt Folket. Han talte ikke over sig, han hadde Beviser, Senatet gransket hans Papirer og fandt dem uomstøtelige. Da reiste Bandeførerne sig i al sin Vælde, Fraaden stod om mange Munde: intet var sandt, bevist og ubevist blev negtet, alt var Opspind!

Nu fremstod den store Mand, han med Kappen paa begge Aksler, selve Tribunen. Disse Beviser, sa han, er kjendt av mig i lang Tid, de skulde ikke været fremlagt, de bare skaper Nervøsitet og Hysteri i Folket. (Men end den Rædsel og Ophidselse som Banderne alt skaper over det hele Land?) Derimot, sa Tribunen, er det Grund til at undersøke et andet Forhold. Hvem har staat her paa Forum og kundgjort Fædrelandets dype Fare og bevist den? Lat *hans* Liv og Levnet undersøke og lat de skikkelige Voldsmænd og Lovbrytere være i Fred!

Aa Tribunen var saa flink og holdningslös som nogen Gang. Og hans Presse sa at han var „høit anlagt“ i sin Tale. Tribunen

kunde ikke vidne anderledes hvis han vilde holde sin politiske Stilling — uten hvilket han ikke kan leve.

Men vidt omkring i Landet gik Menneskene og krøkte sig sammen av Skam over Ynkeligheten i Mandens Tale.

Hvad om nu hans Presse, som er saa ræd for ikke at vise sig radikal nok, holdt inde en Stund? Den kunde tænke over om den ikke har leflet litt for længe med de gale Hunder av Voldsmænd som grasserer overalt i Landet. Og hvad om Domstolene rystet av sig sin Feighet?

Knut Hamsun.

I

Innledning.

Det er en kjengjerning enhver stat idag har å regne med at der består en internasjonal politisk bevegelse for å omstyrtre den rettsordenen civiliserte stater hviler på. Det er videre en kjengjerning at denne politikk har sitt centralsted i en europeisk stormakt, hvor omstyrtning av rettsordenen er foregått, og som har stilt sig det program å fremkalte lignende omstyrtning i alle andre stater ved en verdensrevolusjon. Det er fremdeles en kjengjerning at denne revolusjonspolitikk har filialer i alle andre stater visstnok uten undtagelse. Likeså at tilhengere av den optrer som forfulgte uskyldigheter når de truede stater søker å verge sig mot voldsplanene. Likeledes at tilhengerne av sådanne voldsplaner påberoper sig til sin beskyttelse sådanne rettsgrunnsetninger, som de selv har til formål å avskaffe, så snart de får gjennemført sine planer.

Det er endelig en kjengjerning at i vårt land har der hittil ikke rådet full klarhet hverken over de revolusjonære planers mål og midler eller deres forhold til gjeldende lovgivning. Det er derfor heller ikke full klarhet over hvilke forholdsregler staten må gripe til for å forsvare sig: om det er nok å anvende de forsvarsvåben man allerede har i gjeldende lov og domstoler, eller om det trenges nye lover for å gjennemføre enhver statsrett til å beskytte sig mot oprør, oplosning og fremmed herredømme.

Formålet med denne undersøkelse er å bringe større lys over disse spørsmål.¹⁾ ²⁾

¹⁾ Spørsmålet om revolusjonspartier er lovlige har jeg drøftet tidligere i en artikkel i Aftenposten for 1. 11. 1930 (nr. 558). Den danner grunnlaget for den følgende utredning.

²⁾ Uthævelser i denne fremstilling står for forfatternes egen regning hvor intet annet er oplyst.

II

De to grunnlag for rettsordenen: Den fri personlighet eller et dogmatisk system?

Vår rettsorden her i Norge har sitt offisielle dokument i grunnloven, men sitt virkelige grunnlag i norske borgeres rettsopfatninger og karakterer. Det er faktorer som har røtter langt tilbake i tidene, forbi Harald Hårfagre. F. eks. i våre fedres krav på frihet til ærlig tale, deres erkjennelse av at med lov skal land bygges, at der skal råde likhet for loven. Det kom frem i den almindelige fordømmelse fra oldtiden av den person som vilde gjøre forrettigheter gjeldende, — være ulikhetsmann — ojafnadrindr. Det betyr: I samfund mellom borgere av nordisk rase gjelder den opfatning som lov, at enhver sak skal kunne drøftes etter fornuftige tanker, som de forskjellige personer får ved den. Saken skal ikke avgjøres ved makt-sprog av nogen enkelt person eller etter nogen enkelts interesse, men ved makten av dens *gode grunner for alle*. Friheten til sådan ærlig tale er umistelig etter norsk rettsopfatning. Dermed er også ethvert krav fra nogen person eller klasse på forrett fremfor andre et brudd på rettsbevisstheten og ulovlig.

Der er ennu faktisk ulikheter mellom borgere: Mellem kjønnene, alderne, krefter, sundhet, begavelser, anlegg, stillinger, velvære etter klimatiske og lokale forhold o. s. v. Og slike ulikheter vil der så vidt det er mulig å forstå alltid være. Rettslige ulikheter er der ikke prinsipielt. Og gjennem hele folket foregår der en uavbrutt „blodfornyelse“ og omvendt „avskallings“-prosess: Individer fra forhold av god økonomi eller høiere stillinger mister sitt fottfeste og synker ned i ubemidlethet og innflytelsesløshet. Omvendt stiger individer av den mindre bemidlede eller innflytelsesløse del av folket op til velstand og ære, for om nogen generasjoner etter å bytte plass. Den avgjørende faktor i dette folkelige „stoffskifte“ er dyktigheten. *Den rettsordning som råder i vårt land, forhindrer udyktighet fra å klamre sig varig til nogen slags økonomisk eller social makt.* Det er gammel setning her, at en formue ikke holder

sig mere enn tre generasjoner i samme slekt. Dette sociale stoffskifte er sikret ved en rekke lover, om næringsfrihet, ingen adgang til å oprette fideikomisser eller nogen slags reelle eller formelle privilegier, foreningsfrihet, ytringsfrihet, presse-frihet, almindelig valgrett, almindelig plikt til å utføre borgerhverv i kommune og stat, verneplikt, likhet for loven i alt.

Tanken er her altså både den, at enhver borger skal ha like rett til å utfolde sine evner som enhver annen, og omvendt at enhver skal ha like plikt med alle andre til å virke med til alles vel. Den enkelte skal selv skape lykke for sig og samfundet ved sin dyktighet. Der kan påvises en rekke trin i denne utvikling. Den drives frem ved at *forretten til livet har flyttet sig fra den rå styrke gjennem tilfeldige maktinstanser for å stanse ved den dyktigste. Civilisert rett idag er bygget på den individuelle dyktighets forrett til å råde, men alles — hele samfundets — rett til å nyte vinning derav.* Hvorledes fordelingen av denne vinning skal foregå således, at alle får nytte derav, er et selvstendig problem. *Men hovedoppgaven er å sikre individuell dyktighet forrang, beskytte den mot skranker, fordi den er selve årsaken til all vinning, det er den som skaper verdier.* Det er utvilsomt at en sådan rettsorden gjør den frie personlighet til samfunds-ideens hovedpunkt, driver individene til å anspenne sine evner, utvikle sine krefter, bli selvstendige årsaker til kulturens vekst. Det er nødvendig å holde dette grunnsyn fast, når det spørsmål melder sig å omstøte vår rettsorden.

Tidens revolusjonære politikk opstiller for det første den trossetning, at der ved en enkel systemforandring skal kunne opprettes en tilstand, som er overordentlig meget lykkeligere enn den som nu råder. *Denne politiske dogmatikk flytter altså hovedvekten i kulturens vekst fra personligheten til et ytre system.* Man har derfor kalt denne dogmatikk for system-tilbedelse, systemfetisjisme. En sådan opfatning kan foreløbig ikke ha krav på større respekt enn en hvilken som helst løs påstand. Der er aldri ført bevis for dens riktighet. Foreløbig er den å anse som en romantisk drøm.

For det annet opstiller denne politikk den lære, at det for-

ventede lykkerike må døpes i blod, oprettes ved vold. Det skal ikke opstå ved lov, men ved brudd på lover.

Endelig skal det nye rike beherskes av en særlig klasse. Der skal bli opprettet et nytt privilegiesamfund, makten, æren og riket være i en enkelt klasses hender. Derav tør da i hvert fall sluttet, at lykken ikke kan bli fullkommen for de øvrige klasser. —

Forskjellen mellom de to rettsforfatninger er den kjente mellom organisk livsutfoldelse og vilkårlig konstruksjon. Det som skal kunne bestå, må ha røtter i livets egne behov, og hente sin kraft fra livets krav, — ikke fra spekulative hjernespinn. Politiske systemer konstruert op ved fantaseringer og abstraksjoner kan være så skarpsindige de vil, de har allikevel det tilfelles med slottene østenfor sol og vestenfor måne, at de henger i luften. Der er i tidens løp gjort en rekke eksperimenter teoretisk og praktisk, med sådanne systemer, og fremfor alt av kommunistisk art, fra Platons idealstat forbi Thomas Mores og Campanelles utkast til en lykkeverden til Jesuiterstaten i Paraguay og nu til slutt til sovjet med den 3 internasjonale. De har samtlige avsløret, at den drømte lykketilstand ved kommunisme blir borte på veien fra hjernespinn til praktisk politikk. At intet konstruert system kan erstatte de menneskelige karakterer som årsaker til folkenes skjebne.

Politikk har den oppgave å verne om menneskeverdier og derfor ordne forholdet mellom menneskene. Det skjer ved rettsregler, fra de snevreste samfund, hjemmene, av utover i kommunene, fylkene, statene, til hele menneskeheten. Man får således person- og familierett, kommunalrett, fylkesrett, statsrett og folkerett eller internasjonal rett som utbyttet av de særskilte politiske overveielser på hvert av disse felter. Men for dem alle gjelder det spørsmål: Hvad er det for en verdi som skal beskyttes? Er det mennesket selv eller er det rettsreglene system? — Spørsmålet er i grunntrekk det samme som førte til Reformasjonen i sin tid med dens politiske konsekvenser, kravet på at enhver skal ha rett til å utvikle sin personlighet, kravet på frihet, likhet og samfølelse. Disse idealer er selvfølgelige for den rettsordenen som erkjenner, at høieste

verdi i et hvert samfund er de enkelte mennesker selv. Vi kaller en sådan rettsorden for demokrati. I demokratiske samfund idag har derfor hver borger trosfrihet, tenkfrihet, ytringsfrihet, kunnskapsfrihet, næringsfrihet, bevegelsesfrihet, like adgang til alle stillinger man har vist evne til å overta. Der råder likhet for loven. Men én grunnbetingelse er der: Vil en borger forandre en lov, må han gjøre det ved å overbevise sine medborgere om at den er riktig, en annen lov bedre. Han må ikke tvinge medborgere til å handle etter hans hode, — ikke øve vold. Denne rettsordenen stiller således menneskers erkjennelse av det rette op som øverste lov. Den anerkjenner overbevisningen som høieste verdi for individ og samfund, søker årsaken, menneskesinnet, viljene, den stanser ikke ved virkningen, den ytre lovmessige handling.

Hvor derimot et system blir øverste hensyn, taper den enkelte borger uundgåelig i verdi, og må ofres for systemet. Det er like så umulig praktisk som teoretisk at to ulike goder kan ha høieste rangplass og bli rettesnoren. Et systemet høiest, må menneskene ofres for det. Derfor fører ethvert sådant system, enten det er kommunistisk eller autokratisk eller aristokratisk o. s. v., uundgåelig til despoti og ophever både frihet, likhet og medfølelse mellom menneskene. Systemdyrkelse må fremkalte vold, lede til urettferdigheit, bli en forbannelse for samfundet.

Den 3 Internasjonale, Komintern, Sovjet-unionen har opstilt kommunismens system som øverste verdi, og dermed lov for alle borgere. Den har dermed avskaffet ikke bare frihet, likhet og samfølelse mellom menneskene, men også rettferdigheten.

III

Er der revolusjonære organisasjoner i Norge?

Ja. — Vi har for det første to revolusjonspartier som vedkjener sig det formål å omstyrte vår rettsorden ved voldsmidler, ikke forandre den ved å fremkalte overbevisning hos flertallet borgere om at et nytt politisk system, socialismen, er

bedre. Nogen eksempler herpå skal nevnes. Herunder omhandles fortrinsvis Arbeiderpartiet.

Norges kommunistiske parti er en „avdeling av den kommunistiske internasjonale“, og betegner sig således overensstemmende med instruksen etter Kominterns lover. Det er altså intet annet enn en seksjon av Komintern. Det får ikke bare direktiver som er obligatoriske fra styret for Komintern, men dets virksomhet kontrolleres i detalj, det mottar direkte befalinger derfra under streng partidisiplin. Enhver befaling derfra må ubetinget adlydes. Men Kominterns program er en verdensrevolusjon. Nærmere herom nedenfor.

Det norske Arbeiderparti skiller seg vel formelt fra Komunistpartiet, men ikke reelt som det nedenfor vil sees. Partiets prinsipielle program 1930, art. 12, erklærer at partiet bygger på Marxismen. Men Marxismen opstiller „en voldsom omveltning av enhver nu bestående samfundsordning som den eneste mulige utvei til å innføre det socialistiske system“. Denne tanke er også optatt som hovedpunkt i Den røde Internasjonales program. Partiets ledere har i mange år, fra før krigen, bekjent sig til samme tro.

Allerede 1911 fikk Tranmæl vedtatt „Trondhjems-resolusjonen“ som krever at partiets organisasjonsarbeide måtte legges an „mere revolusjonært“, og han anviser samme år streikende å „glemme igjen“ „dynamitt“ i borehullene. Arbeiderpartiets fører i Stortinget, Nygårdsvold, erklærte også den 30. 6. 32: „D. N. A. er ikke et revolusjonært klassekampparti med formål socialismen innført i Norge, fra 1921, 1923 eller 1930. Nei, D. N. A. har alltid vært det“ (revolusjonært. Stortingsreferat S. 326, s. 2606).

På landsmøtet i 1918 hadde *socialdemokratiets* styre foreslått uttalelse om, at man ikke skulle anerkjenne noget voldsdiktatur fra oven eller fra neden, men bygge på folkeflertallets vilje. *Dette ble forkastet av landsmøtet.* Det vedtok tvert om forslaget fra bl. a. Tranmæl og Schefflo om at socialdemokratiet var et „revolusjonært klasseparti“ og således „ikke kunde erkjenne de besiddende klassers rett til å utbytte og undertrykke arbeiderklassen, selv om den støttet sig til et flertall i folkets representa-

sjon på Stortinget. Det norske Arbeiderparti måtte derfor forbeholde sig retten til å anvende revolusjonær masseaksjon i kampen for arbeiderklassens økonomiske frigjørelse.“ Landsmøtet hilste „med glede“ at der ble dannet arbeider- og soldaterråd, som etter Kominterns program skal danne innledningen til den kommunistiske diktatur.

Landsmøtet i 1921 vedtok *enstemmig*: „I arbeidet for socialiseringskravet må man ikke se bort fra, at under en tilspisset kamp må den direkte konfiskasjon anvendes som den eneste vei for å gjennemføre socialisering.“ Derfor skulde der „organiseres distrikts- og brancheråd“ som gjør det mulig at arbeiderklassen ved fast grep på den økonomiske virksomhet kan sikre sig herredømme over den.“

Landsmøtet i februar vedtok det såkalte „Kristianiaforslag“ om at „arbeidernes frigjørelse må være deres eget verk“, „at arbeidet derfor må koncentreres om å skape et *kamporgan*, som kan omdannes til samfundsmessige organer (arbeider-, bonde-, fiskeråd), når makten er erobret. Arbeiderne må selv ved hjelp av sine egne organisasjoner og gjennem masseaksjon sette sig i besiddelse av samfundsmakten. På rådssystemets grunn må der bygges organer som stårer til den revolusjonære situasjon, og legger den hele samfundsmakten i hendene på revolusjonære krefter“. — Det prinsipielle program, vedtatt på landsmøtet 1930, art. 12: „Partiet som bygger på Marxismen og på de erfaringer som er vunnet gjennem kamper i alle land, og som aktivt kjemper for den sociale revolusjon, må derfor innstilles på — — å bruke hele arbeiderklassens organiserte makt for å bryte ned borgerklassens motstand — —.“ Og partiets lover av 1925 § 1: „Det norske Arbeiderparti har til formål å føre arbeidernes kamp frem til det kommunistiske samfund gjennem proletariats diktatur og kommunistiske retningslinjer.“ Og program 1930 art. 14: „En internasjonal samling av arbeiderklassen er derfor en likeså stor nødvendighet som samling innenfor det enkelte land. Det norske Arbeiderparti vil derfor av all evne arbeide for en slik arbeidersamling — på klassekampens grunn. Og 30. 6. 32 uttalte Nygårdsvold i Stortinget: „Jeg, — — mitt parti og min gruppe, vi er — fornøid med at

vi like overfor statsråd Quisling og overfor hans dokumenter kan få anledning til å fastslå det som hans anklage mest dreier sig om å fastslå, det at Det norske Arbeiderparti er et revolusjonært klassekampparti". — — — „Det norske Arbeiderparti må også være det, hvis partiet overhodet mener det alvorlig med sitt formål — — hvert eneste arbeiderparti i verden, som har det samme formål som det norske — å gjennemføre et socialistisk samfundssystem, — er revolusjonært og må være det.“ (Stort.s referat.)

Og Støstad: „Ja, D. N. A. er revolusjonært, og D. N. A.'s medlemmer er revolusjonært innstilt, det er en absolutt sannhet, som det aldri kunde falle mig inn å benekte. Jeg er så fullstendig enig i hvad hr. Nygårdsvold sa nettopp om dette. Ja, jeg vil legge til, at vi er stolte av at vi er et revolusjonært parti.“

Den 19. 5. 1927 uttalte Tranmæl i Stortinget: „Det norske Arbeiderparti — det forente arbeiderparti — det er fremdeles et revolusjonært klassekampparti.“

Det er altså fremdeles de samme revolusjonære midler som aktes anvendt: Arbeiderne må innøves i uforsonlig klassebevissthet og klassehat. Jfr. den beslutning fra 1930 at „partiet er motstander av ethvert klasseamarbeid“ (protokoll s. 94, retningslinjer for partiets faglige politikk). Videre: „Ingen særorganisasjon, grupper eller aksjonsutvalg må dannes, som har til hensikt å sette ut av funksjon de regulært opprettede og valgte instanser innenfor fagorganisasjonen eller fremme formål som ligger ved siden av fagorganisasjonen.“ D. v. s., at ethvert forsøk fra samfundets eller privates side på noen slags forsoning eller forståelse mellom klassene eller mellom samfundets borgere, hvorved klassemotsetningene kunde opheves, er forbudt av partiet. Det tillater ingen sådan tilnærming som kunde avdempe det hat det programmessig ophisser til. (Protokoll s. 95.)

Partiets holdning til statens forsvarsvesen er tilkjennegitt ved den beslutning landsmøtet fattet med overveiende flertall i 1930 (protokoll s. 82, 83 og s. 94): „Partiets antimilitære arbeid vil samle sig om følgende oppgaver:

- 1) full avvæbning og opløsning av de hvite garder,
- 2) organiserte agitasjonsgrupper i hær og flåte,
- 3) sålenge den herskende klasse opprettholder militærvesenet og de hvite garder, dannes arbeidervern som forsvarsorganer.

Herved er da på det rene at de revolusjonære partier anser Statens militær som sin fiende og oppretter arbeidervern til „forsvar“ mot Statens militær. Altså forbereder sig til borgerkrig så snart de er sterke nok. — At de anvender betegnelsen „forsvar“ (mot Statens militær) stemmer helt med den terminologi som krigspolitikken har utviklet: Ingen erobringskrig begynner under feltrop om erobring, alle sådanne kaller sig „forsvar“ av „hellige interesser“.

De revolusjonære partier har også programmer om virksomhet i parlamentet. Men de vedkjenner sig åpent å ville benytte parlamentet bare som foreløpig middel for å virke til å „svekke kapitalistklassens politiske makt, støtte og fremme arbeidernes revolusjonære kamp og den sociale nydannelse“. Jfr. beslutning av landsmøtet 1919 og debatten på landsmøtet 1930 om det prinsipielle program. Målet er altså fot for fot å avkrefte statens forfatning ved å avsvekke dens organer, især dens militær og rettsordning, øke revolusjonspartiene innflytelse og styrke dem økonomisk og politisk, således at de kan stå sterke nok den dag revolusjonen kommer til utbrudd.

At dette er revolusjonspartiene plan fremgår også av dens forhold til Den røde Internasjonale, — (Den 3. Internasjonale, Komintern, tidligere Zimmerwall-Internasjonalen, Marxismen, Leninismen). Der er i så måte større likhet enn forskjell mellom de to partier. I en replikk til Norges Kommunistblad skriver således Arbeiderpartiets offisielle organ den 15. 8. 1927: „Der er ingen forskjell mellom de to partier. I det praktiske program er der ikke nogen vesentlig forskjell, heller ikke i den teoretiske utformning.“

Har vi andre revolusjonære organisasjoner enn de to partier, Det norske Arbeiderparti og Det norske Kommunistparti ?

De revolusjonære partier kan ikke mere enn andre virkelig gjøre sine programmer uten å ta særlige krefter i sin tjeneste. Det er denne politikk også helt klar over. Den har derfor lagt an på å vinne herredømmet over de viktigste grupper interesser i ethvert menneskes liv: Interessen av hans *næringsliv*, — den representeres av hans *økonomiske* anliggender, — hans *samfunnsliv*, d. v. s. hans „*stilling*“ i samfendet og hans *åndsliv*, d. v. s. hans livs- og verdensanskuelse. Dette herredømme har den revolusjonære politikk søkt å vinne gjennem *organisasjon*, og den har også vunnet det i en sådan grad, at der for tiden sikkerlig ikke finnes noget sidestykke til den revolusjonære politikks organisasjoner i noget annet parti, og overhodet neppe utenfor den katolske kirke. Den har opstilt selvstendige og virkningsfulle prinsipper for politisk taktikk, så som det at enhver rett til opposisjon mot en beslutning faller bort, så snart den er antatt, og nu avløses av en ubetinget lydighet. Den har åpnet en imperialistisk politikk nye mål utover alle tidligere kjente grenser med en organisert centralreddelse, forankret i verdens største stormakt.

De praktiske former, hvori dette herredømme over alt er organisert, er *kooperasjon* for næringslivet, *fagorganisasjon* for medlemmenes stilling i samfendet og *partiet* med *oplysningsforbund* for deres trang til å danne sig *prinsipielle opfatninger* av livets anliggender. I tilslutning hertil ungdomsforeninger og barneforeninger. — Dertil kommer så selve *maktoordningen*, i forskjellige ytringsformer, skjult under idrettsforbund, skytterlag, ordensvern, arbeidervern. Disse organisasjonsformer går igjen i alle revolusjonære partier, og kan regnes som typiske.

1. Kooperasjonen.

Offisielt fremtrer kooperasjonen som politisk nøytral, og dens ledelse hevder, at den også virkelig er det. Jfr. således en

artikkel i „Aftenposten“ nr. 390 for 1932 av redaktør Randolph Arnesen. Denne nøytralitet er imidlertid bare simulert. På skandinavisk arbeiderkongress i Stockholm, 1912, blev der *enstemmig* besluttet: „Arbeiderorganisasjonene skal omskape samfundsforholdene idet arbeiderklassens frigjørelse er vårt store mål, og kongressen opfordrer alle klassefeller til med seighet og kraft å arbeide henimot dette mål *etter den faglige, politiske og kooperative fremgangslinje som tilsammen danner den eneste sikre vei til avgjørende seier for arbeiderklassen.*“ (Uthetvet i resolusjonen.) Til grunn lå et foredrag av Ole Lian. Her uttalte han at den faglige, politiske og kooperative bevegelse etter sitt innhold gikk hånd i hånd — og måtte bevares som et verktøy i *arbeiderklassens kamp* for å omforme samfundene. — „Vår oppgave er å rykke frem mot utbytterne fra disse tre hold“ — — „den felles arbeiderbevegelse hvis faglige, politiske og kooperative hovedledd må samarbeide til gjensidig utfylling og understøtte hinannen“. (Efter hr. Jens Teigen, Arbeiderpartiets protokoll, landsmøtet 1930, s. 98 ff.)

Samlingskongressen i 1927 protokoll s. 74—77 vedtok som retningslinje for arbeidernes holdning til kooperasjonen: „Partiet anerkjenner kooperasjonens selvstendighet, og fastslår som sin opfatning, at den *kooperative* bevegelse må bygges op og utvikles til å bli ledd i arbeidernes *klassekamp sideordnet med partiet og fagbevegelsen.*“

Landsmøtet 1930 vedtok enstemmig å gi „sin tilslutning til det arbeide, som er optatt av Landsorganisasjonens sekretariat og Det norske Arbeiderpartis centralstyre for å få istrand et *organisasjonmessig samarbeid mellom den kooperative faglige og politiske arbeiderbevegelse*“ (uth. her.)

Det vedtok likeledes: „Det er *partiplikt* ved medlemsskap og på annen måte å støtte *kooperasjonen*.“

Under debatten på landsmøtet 1930 blev det uimotsagt uttalt, at — *kooperasjonen* måtte bli „et effektivt våben i arbeiderklassens kamp“. Formannen i Oslo Samvirkeleg, Jens Teigen, uttalte at han anbefalte disse forslag „for derigjennem å markere, at kooperasjonens oppgave er å virke som en *social* bevegelse, *en bevegelse som står fullt og helt på partiets og fag-*

organisasjonens linje i den pågående klassekamp“ (uthevet her). Likeså i „Arbeiderbladet“ 26. 3. 1930.

Helga Karlsen: „Vi ser på kooperasjonen som et ledd i fri gjørelseskampen, og bare som et ledd i arbeidernes kamp føler jeg plikt til å støtte den. Men her skal vi også alle være med.“ Oskar Torp: „Den kooperative bevegelse måtte bygges op og utvikles til å bli et ledd i arbeidernes klassekamp, sideordnet med partiet og fagbevegelsen“ (uth. her).

Kooperasjonens stilling til den revolusjonære politikk tilkjennegir sig ved følgende kjensgjerninger:

1. Kooperasjonen er utgått fra socialismen. Norges kooperative landsforening blev stiftet i 1906 fra socialisthold.
2. Det er plikt for medlemmer av de revolusjonære partier å være medlemmer av kooperasjonen og støtte den best mulig. — Derved får partiet makten i lagene.
3. Det er videre ansett som en plikt å sikre at der velges „parti- og fagorganiserte medlemmer til tillitsmenn i kooperasjonen“. Et forslag om dette blev fremsatt av representanten Einar Andersen fra Stavanger, på landsmøtet i 1930 og blev oversendt det nyvalgte centralstyre. (Protokoll s. 105 II.)
4. Kooperasjonens tillitsmenn er overensstemmende dermed også sikre partifeller, — for tiden Andr. Juell, formann, A. Ulfsby, nestformann, Knut Thon, disponent, Randolph Arnesen, sekretær og redaktør av „Kooperatøren“. Det erklæres også uttrykkelig og uimotsagt, at herrene Juell og Arnesen „kom inn i ledelsen som fagorganisasjonens og partiets representanter“. (Protokoll s. 101 II.)
5. Der er dessuten avtalt og opprettet en felleskomite mellom fagforeningens landsorganisasjon og den kooperative landsforening. I den sitter to sikre medlemmer av det revolusjonære arbeiderparti, Halvard Olsen og Gunnar Sethil. Der er således opprettet organisasjonsmessig samarbeid likeså vel mellom kooperasjonen og fagforeningene som mellom fagforeningene og revolusjonspartiet.

Det må derfor erkjennes å være riktig, hvad Einar Andersen uttalte på landsmøtet i 1930: „Kooperasjonen er i sig selv sosialistisk, og man kan ikke snakke om (politisk) nøytralitet (uth. her)

i den forbindelse“ og Sigrid Syvertsen: „Tenk nøytralitet i et klasseespørsmål!“ — I „Aftenposten“ nr. 386 1932, beretter Ole-Falk Thorbjørnsen om et kooperativt stevne i Gudbrandsdalen, med det røde flagg fra stangen, internasjonalen og revolusjontaler. Redaktør Arnesen benekter at dette har vært et kooperativt stevne. Men vidnet fastholder sin meddelelse og må selvsagt stå til troende. — En rekke distrikters kooperative foreninger har dessuten uttrykkelig vedtatt at kooperasjonen skal arbeide på klassekampens grunn, være et ledd i den revolusjonære retning, understøtte streikende og drive politisk agitasjon. Jfr. R. Halle „1930“, s. 64 ff.

Den revolusjon som skal omstyrte den samfundsorden vi nu har og innføre socialistisk forbruks- og produksjonsorden, faller hovedsakelig i de tre nevnte: En økonomisk opgave, en faglig og en politisk dogmatisk. De må løses hver for sig, men virker altså alle hen til samme mål. De økonomiske organisasjoner danner selve grunnlaget. Det fremgår også klart av forhandlingene på landsmøtet 1930. Innlederen, formann i Oslo Samvirkelag, Teigen, uttalte her: „Vi sier det uavladelig til fagforeningsfolkene: „Dere må være kooperativt organisert, ikke for å stå „nøytrale“, men for å skape dere et verkstø i deres egne, i hele klassens hender! Og vi sier, at i den kooperative organisasjon skal vi sette inn våre folk for å gjøre dem innsiktsfulle og dyktige nok til etterhvert å ta ledelsen av selve samfundshusholdningen og den offentlige forvaltning.“ — Og E. Andersen, Stavanger: „Spør man hvilken av de tre grupper av bevegelsen kooperasjon, fagforeninger og parti vi bør legge størst vekt på, da er det min opfatning, at det bare er på det økonomiske grunnlag vi kan gjennemføre den socialistiske samfundshusholdning — (uth. her). Dens betydning i så måte kan belyses av det russiske slagord: „Det er kooperasjonen som gjør revolusjonene.“ (Jfr. også J. P. Sønnichsen, Morgenbladet nr. 404 for 1932. Uth. her.)

Kooperasjonen er derfor organisert med det mål for øie å fortrenge den private produksjons- og handelskapital. Ved sine produksjons- og forbruksforeninger skal de stå rede til å overta samfundets økonomiske forvaltning.

Den borgerlige lovgivning har kommet planen langt imøte, idet vår rettsorden innrømmer kooperative selskaper skatfrihet. De øker stadig i makt. Norges kooperative Landsforening hadde i 1930 en omsetning på ca. 30^{1/2} million, dessuten hadde de tilsluttede foreninger samme år en omsetning på ca. 110 millioner, — tilsammen altså ca. 140 millioner. Omsetningen i foreningene har ialt vært ca. 1^{1/2} milliard kroner. De har henved 11 millioner i oplagte fonds, en rekke foretagender mølle, skofabrikk, bank, margarinfabrikk, o. s. v. Det antas at ca. 550,000 mennesker eller $\frac{1}{5}$ av Norges befolkning er knyttet til samvirket.

Disse planer og forholdsregler er uangripelige, når de har helt økonomiske formål. Men når de er ledd i en kamp for å omstyrte vår rettsorden ved vold, får de en annen karakter.

2. Fagforeningene.

Ganske anderledes aktivt politisk har dog fagforeningene optrådt. Som retningslinjer for arbeidernes faglige politikk opstilles det prinsipp at „en sterk, samlet og mobil fagorganisasjon er en absolutt forutsetning for en effektiv klassekamp, for gjennemførelsen av en social revolusjon og for å kunne bygge op en socialistisk samfundsordning. Det norske Arbeiderparti ser derfor i fagorganisasjonen sin beste og mektigste forbundsfelte. *Det er partiplikt for alle som har anledning til det å stå faglig organisert*. Fagorganisasjonen „må innstille sig på å ta del i kampen om samfundsmakten“. Den „må ha fritt slag overfor den kapitalistiske klasse (likeså vel) som den kapitalistiske stat. Partiet er derfor motstander av ethvert klasse-samarbeid.“ — — — — Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonen (for fagforeningene) samarbeider. — — Samarbeidet formidles av en samarbeidskomite, valgt av og blandt de to organisasjoners styre.“ (Protokoll 1930, s. 94—95.) Våren 1922 erklærte partiet (i Arbeidersamfundet): Ved partiets samarbeid med Landsorganisasjonen og partiavdelingenes med de faglige samorganisasjoner er der skapt en *fullstendig organisatorisk enhetsfront* (uth. her).

Forholdet mellom Arbeiderpartiet og fagorganisasjonen belyses ved at fagorganisasjonen har hatt betydelige uttellinger til agitasjons- og opplysningsarbeid og for å holde arbeiderpressen oppe. Likeledes har *fagkongressen i 1931* besluttet å „avvikle Landsorganisasjonens garantier for Det norske Arbeiderparti og „Arbeiderbladet“. Videre vedtok den en *ekstrakontingent* pr. medlem som tilskudd til „Det norske Arbeiderpartis presse-, opplysnings-, og skolevirksomhet“. I sammenheng hermed står beslutningen om dannelsen av „arbeidernes opplysningsorganisasjon“. Den har til formål å gi *revolusjonær* opplysning, det kan der ikke tviles om. Jfr. Arbeiderkalender 1932 s. 102—103.

Fagkongressen vedtok å *fortsette samarbeidet med* Det norske Arbeiderpartis Centralstyre og Stortingsgruppe for å få ophevet strf.lovens § 222, 2. Videre å bekjempe „nye arbeiderfiendtlige lover“, i samarbeid med Det norske Arbeiderparti og å fortsette „opplysningsarbeidet“ om sådanne lover.

Partiets forbindelser med fagorganisasjonen er rettledende også for *fagorganisasjonens* stilling til *Den røde Internasjonale*. *Fagkongressen 1931* vedtok å støtte det arbeid som i kongressperioden måtte bli optatt for å opnå „en internasjonal faglig samling på klassekampens grunn“. Den erkjente at forutsetningene for en gjensidighetsavtale med den russiske landsorganisasjon ikke var eller er til stede. Grunnene hertil blir også antydet og vil bli fremstilt utførligere nedenfor under: Den revolusjonære politikks forhold til den 3. Internasjonale. De er de samme for Landsorganisasjonen og for Arbeiderpartiet.

Denne sammenheng mellom fagforeningene og det politiske kommunistparti har historisk grunn her i landet. Likeså i Russland, hvis erfaringer også Det norske Arbeiderparti etter sitt program bygger på. Socialistpartiet var fra først av, fra 1887, likeså meget en praktisk faglig som en politisk forening. Først i 1899 blev Arbeidernes faglige Landsorganisasjon dannet og de ulike interesser således organisert. Den har nær forbindelse med de andre fagforbund i Skandinavien, men står for tiden ikke organisasjonsmessig tilsluttet nogen internasjonal.

Komintern har hevdet at fagforeningene måtte stå helt under samme ledelse som det politiske parti for å kunne føre

den rette revlusjonære politikk. Det var et tvistpunkt mellom Komintern og Arbeiderpartiet i 1923. Man var ikke uenig om målet. Begge anså Arbeiderpartiet og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon bare som politiske og økonomiske klassekamporganisasjoner, og vilde ha det intimeste samarbeid mellom partiet og fagbevegelsen. Men Arbeiderpartiet anså altså den ordning, at de to kamporganisasjoner blev sideordnet, og at de samarbeidet gjennem en felles komite, for taktisk heldigere enn den at de også formelt var undergitt en og samme ledelse.

Det må også erkjennes at fagforeningene har løst oppgaven som en klassekampinstitusjon uklanderlig. Organiserte arbeidere tvinger som bekjent uorganiserte til å melde sig inn i organisasjonen bl. a. ved at de organiserte nekter å samarbeide med dem som ikke er det, de „stripete“, under trusel om boikott og blokade. Således tvinges den ene arbeider etter den annen, og den ene driftsherre etter den annen til å gi kjøp for fagorganisasjonen. Det er utenkelig at denne taktikk ikke skulde skje med billigelse fra centralledelsen, og det er sannsynlig at den skjer etter instruks derfra. Det måtte ellers være organisasjonens ledelse en lett sak å stanse slike trakkasserier, især i betraktning av strf.lovens § 222, 2. Tvert imot har som bekjent de revlusjonære partier funnet denne lovremse på deres revlusjonære handlefrihet generende og energisk arbeidet for å fjerne den, hånd i hånd med kooperasjonen. Denne lovbestemmelse betegnes som „arbeiderfientlig“. Fagforeningene er idag herre over, hvilke arbeider man skal ha lov til å utføre i landet. De har et faktisk arbeidsmonopol og satt grunnlovens § 101 ut av kraft.

Efter statistikk i år er fagforeningskontingensten i gjennomsnitt kr. 169,61 pr. organisert arbeider, — i 1914 var den kr. 47,01. Den er altså steget med 364,8 %, mens leveomkostningene er steget med ca. 60 %. Den utgjør nu over kr. 3.— pr. uke, eller ca. $5\frac{1}{4}$ % av enhver organisert arbeiders årslønn, jfr. „Aftenposten“ 244 for 1932. — Fagforeningenes budgett utgjør over 20 millioner kroner årlig. Antallet av organiserte arbeidere var i juni 1931 henved 140 000. Ledelsen av en sådan

kapital får derved større finansiell makt enn vel noget annet enkeltfortagendes styre i landet. Men denne makt er betinget av at arbeiderne står innmeldt i fagforeninger; og får råd til å betale høi kontingent. Og det beror på deres lønn. Kontingensten reguleres etter lønnens høide. Det er altså av stor økonomisk interesse for den revlusjonære ledelse både å kunne tvinge arbeiderne inn i organisasjoner, og at der betales dem høiest mulig lønn.

Fagorganisasjonens forhold til den røde internasjonale fagorganisasjon er vel for tiden ikke organisasjonsmessig fastslått, men dog er der en faktisk direkte forbindelse mellom dem. Det har gitt sig uttrykk f. eks. i det bidrag på 1 million kroner som Den røde Internasjonale ved en leilighet stilte til forføining for Landsorganisasjonen, derav kr. 800 000.— som lån, og kr. 200 000.— som gave til Skog- og Landarbeider forbundet. Pengene skulle anvendes til å finansiere faglige kampe i det år. Det var i 1927. Likeså har Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, som hadde mottatt dette beløp fra Russland, igjen ydet beløp til politisk arbeid ved stortings- og kommunevalg i årene 1927, 1928 og 1930 kr. 225 000.— tilsammen. Den røde Internasjonale, Komintern, betaler altså faktisk over fagforeningene i Russland og Norge til valgene til kommune og storting i Norge, for at de skal bli revlusjonære. Jfr. „Samfundet“ for 11. 12. 1930 og Innstilling S. nr. 184, 1932, s. 508—509.

Det var selve det russiske styre som gjennem den russiske landsorganisasjon her trådte i forbindelse med norske fagforeninger.

For spesialkomiteen uttalte statsråd Quisling: „Hvad spesielt fagorganisasjoner (Russlands) angår, er de ikke å opfatte som fagorganisasjoner i vår forstand. Det er statsorganer som helt er avhengig av det øverste styre, bolsjevikstyret, representert ved det politiske byrå, hvor Stalin — er diktator, Russlands diktator.“ — Innmeldelse i fagorganisasjonen er tvungen for partiets medlemmer også i Norge. Premissene for det russiske bidrag er at disse norske fagforeninger er revlusjonært innstilte. Det følger også av Den norske Landsorganisasjons sammenheng med det revlusjonære Arbeiderparti: Når det

er plikt for de revolusjonære partiers medlemmer å være medlemmer av fagorganisasjonen, kan man uten videre regne med at disse blir de bestemmende også i fagorganisasjonen, og altså sikrer at ledelsen der blir revolusjonær, likesom i partiledelsen selv.

Der er også opprettet en samarbeidskomité som utgjør mellmeddet mellom de to organisasjoner, og har innstilingsrett i alle anliggender vedkommende dem. Den har da også vært og er sammensatt av pålitelige revolusjonære.

Det økonomiske forhold mellom Den faglige Landsorganisasjon og Arbeiderpartiet er ikke uttømmende oplyst ved den meddelelse, at landsstyret har bidratt til Arbeiderpartiets politiske arbeide ved bestemte anledninger med kr. 225.000.—.

I et rettsmøte i Oslo forhørsrett den 9. 6. 1932 ble der forelagt formannen i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, hr. Halvard Olsen, og „Arbeiderbladet“'s redaktør, hr. Martin Tranmæl, det spørsmål:

Har Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ydet Det norske Arbeiderparti pengestøtte? I bekrefte fall *når* og med *hvilke beløp*?

På disse spørsmål svarte begge herrer med å opplyse, at Arbeiderpartiet hadde fått tilskudd 3 ganger, — ialt de før nevnte kr. 225 000.—.

Denne opplysning viser sig å være uriktig.

I sin tale i Stortinget den 29. 6. nevnte Fjalstad, at det var meddelt ham fra pålitelig hold, at Den faglige Landsorganisasjon skulde ha overtatt garanti for „Arbeiderbladet“ og Arbeiderpartiet for et beløp av kr. 578 000.—, „og dette skulde være fra fagkongressen, februar 1931, hvis jeg ikke erindrer feil. På samme møte blev også vedtatt at den tidligere kontingent til Folkets Hus skulle falle bort, og at der istedet skulle utskrives en ekstra-kontingent til Arbeiderpartiet. — — Hvis dette er riktig, og det har jeg ingen grunn til å betvile etter de opplysninger jeg har fått, så må altså disse vidner i forhørsretten ha fullstendig glemt den side av saken.“ — Det blev ikke benektet av Arbeiderpartiets talere.

Hr. Fjalsts opplysninger bekreftes ved meddelelse i Arbeiderkalender 1932 s. 102—103, som delvist er citert ovenfor.

„En rekke fellesutgifter, som angår den samlede arbeiderbevegelse, er etterhånden blitt overført på Landsorganisasjonen. Det gjelder f. eks. Folkets Hus-foretagender, som under krisen tildels har hatt store tap. Og videre har man hatt betydelige uttellinger til agitasjons- og opplysningsarbeidet, og for å holde arbeiderpressen oppe.

Fagkongressen 1931 besluttet bl. a. å avvikle de garanti-forpliktelser som Landsorganisasjonen har for Det norske Arbeiderparti og „Arbeiderbladet“. Videre blev vedtatt en kontingent på 5 øre pr. måned *for heltbetalende* å anvende som tilskudd til Det norske Arbeiderpartis presse-, opplysnings- og skolevirksomhet. (Uth. her).

I sammenheng hermed må sees beslutningen om dannelsen av „Arbeidernes Oplysnings-organisasjon“. — — Det økonomiske grunnlag for dette skulde nu være lagt. — Dette er utgifter *etter* at de beløp, som Halvard Olsen og Tranmæl opp gir, var blitt utbetalet, men før deres *avhørelse*. De må altså ha visst at deres opplysning var uriktig.

Det er herved konstateret.

1. Den faglige Landsorganisasjon har mottatt fra *den russiske landsorganisasjon* — d. v. s. til slutt *det russiske kommunistparti* — en million kroner, dels som lån dels som gave.
2. Den faglige Landsorganisasjon har ydet til Det norske Arbeiderparti ikke bare kr. 225 000.—, som dets fremskutte menn bekjenner, men meget mere, det flerdobbelte av det nevnte beløp, og yder fremdeles bidrag.

Allerede det som er erkjent, viser imidlertid, at *fagforeningen* er ikke bare en faglig korporasjon, *den er likeså visst en politisk virksom forening som Arbeiderpartiet selv er det, og da dette er revolusjonært, er også fagforeningen det.*

Men at den norske fagforening står den russisk-kommunistiske så nær, at den har mottatt betydelige subsidier derfra, kan bare bety at også deres *politiske formål ligger hinannen meget nært*.

Den norske Landsorganisasjon for fagforeninger er derfor likeså visst å anse som revolusjonær og russisk-kommunistisk innstilt som Arbeiderpartiet selv.

3. Arbeideridretten. (A. I. F.)

Fagkongressen 1931 opfordret alle *organiserte arbeidere til aktivt å støtte arbeideridrettsbevegelsen*, og den opfordret alle som står tilsluttet Norges Landsforbund for Idrett til å bryte med den borgerlige idrettsbevegelse og slutte sig sammen om Arbeidernes Idrettsforbund. Også dette viser både at fagforeningene er politiske organisasjoner og karakteren av A. I. F. I den anledning gav kongressen sekretariatet den oppgave sammen med en felles komité, som er nedsatt av Arbeiderpartiet, Landsorganisasjonen og Arbeidernes Idrettsforbund å gå igang med et „landsomfattende agitasjons- og oplysningsarbeid“ for å støtte arbeidernes idrettsbevegelse. — Der blev videre besluttet å betale Idrettsforbundet et bidrag på 15 000.— kroner årlig i kongressperioden.

Arbeidernes Idrettsforbund, landsmøtet påskedag 1928, hadde enstemmig vedtatt følgende uttalelse: „*Arbeideridrettsbevegelsen må være den bevegelse som utdanner de sterke karer arbeiderklassen kan hente sine stormtropper fra i de revolusjonære kamper som forestår, og som skal være gjennemsyret av uforsonlig hat til borgerskapet*“ (Uth. her.) Denne bestemmelse er senere utgått. Grunnen dertil kan ikke ha vært at forbundet har skiftet overbevisning, den ligger i ønsket om å skjule hensikten. Herom nærmere nedenfor.

Karakteren av arbeidernes idrettsvern kan man se av flg.: På landsmøtet 1931 ble det besluttet at samarbeidet mellom D. N. A., Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Arbeidernes Idrettsforbund skulle fastsettes og utdypes etter linjene fra 1929. Der er opprettet en samarbeidskomité mellom de to hovedorganisasjoner. Videre om arbeideridretten i forbindelse med næste avsnitt.

4. Arbeidervern.

Fagkongressen 1931 besluttet også enstemmig å opprette et såkalt *arbeidervern*. Det skulle organiseres som *ordensvern* under arbeiderorganisasjonens møter, stevner, demonstrasjoner

o. 1. Videre skulde de lokale, faglige og politiske organisasjoner gjennem komitéer foreta *en registrering av de arbeidere som er villig til å delta i et arbeidervern*. Det skal tre i funksjon for å beskytte arbeiderklassen og dens interesser ved

- a) å forsvere norske arbeidere og arbeiderorganisasjoner mot ethvert *ulovlig voldelig angrep*, som truer deres virksomhet,
- b) *beskytte arbeiderorganisasjonens eiendommer (Folkets Hus, avistrykkerier, kooperative forretninger o. l.)*,
- c) forhindre fascistiske anslag og statskup. — Jfr. Arbeiderkalender 1932, s. 102 ff.

Arbeidervernets *ordensvern* er den 1. 12. 1931 ophevet som selvstendig institusjon og inngått i det nyopprettede *arbeidervern*.

Karakteren av disse organisasjoner og de formål de sikter mot, belyses av følgende:

Vernet skal optre ikke bare mot „ulovlig voldelig angrep som truer (norske arbeideres og arbeiderorganisasjoner) virksomhet“, — det prinsipp er fastslått i punkt a. Men det skal også „beskytte arbeiderorganisasjonenes eiendommer (Folkets hus, avistrykkerier, kooperative foreninger o. l.)“ (punkt b). Det kan bare bety, at vernet skal beskytte dem også mot *rettslige forføininger* av Statens lovlige myndigheter, altså *uten hensyn til at disse forføininger er lovlige*. Overensstemmed med inneholdt „Arbeideren“ for 5. 10. 32 flg. opfordring til *arbeidervernet*: „*Beskytt møtet mot eventuelt politioverfall og arrestasjoner*“ — Skramstad som eftersøktes av politiet, var annonseret som foredragsholder til møte fredag 7. 10. 32.

Som det vil sees er Arbeidernes Idrettsforbund etter dets nuværende karakter å anskue som et utslag av den beslutning Det norske Arbeiderparti fattet på landsmøtet i 1930 om å danne *forsvarsorganer* mot Statens *militærvesen*. I overensstemmelse dermed har fagkongressen da pålagt alle fagorganiserte idrettsmenn å bryte med borgerlig idrettsbevegelse og danne Arbeidernes Idrettsforbund. *Derimot har dette samme idrettsforbund ønsket å oprettholde sitt medlemsskap i Den røde*

Internasjonale, d. v. s. *Kominterns tilsvarende idrettsforbund*. Dette ønske har den røde sportsinternasjonale avslått på grunn av Det norske Arbeideridrettsforbunds stilling til Det norske Arbeiderparti. Da dette siste er ekskludert av Moskva, kan Arbeidernes Idrettsforbund ikke få medlemsskap både i den røde sportsinternasjonale og Arbeiderpartiet. Idrettsforbundet har da funnet å måtte oprettholde samarbeidet med arbeiderorganisasjonene i Norge, og konstaterer at dette brudd med den røde sportsinternasjonale er fremtvunget av den sistes stilling til det indre organisasjonsspørsmål i Norge. Arbeidernes Idrettsforbund ønsker imidlertid fortsatt samarbeid på *idrettlig grunnlag* med alle *arbeideridrettsorganisasjoner i utlandet som anerkjenner dette forbunds organisasjon og lover og som i Norge bare vil samarbeide med A. I. F. og dets organisasjoner*. Jfr. Arbeiderkalender 1932, s. 140 ff.

Overensstemmende med disse beslutninger av partiets landsmøte i 1930 og på fagorganisasjonens kongress 1931, har Arbeiderpartiet i Aker i sitt representantskapsmøte den 25. 5. 1932 mot 7 stemmer vedtatt:

1) „Arbeidernes Idrettsforbund er en *klassekampinstitusjon* jevnsides Arbeiderpartiet, Landsorganisasjonen og Ungdomsfylkingen, og det er en *partipiikt* å støtte og agitere for det.

2) Fra 30. 6. iår får ingen stå som medlem av Akers *Arbeiderparti*, dets *kvinneforening* eller *ungdomslag* hvis han eller hun er medlem av et *idrettslag under det offisielle Norges Landsforbund for Idrett*.

3) Er vedkommende medlem av en fagforening som kollektivt er tilsluttet Akers Arbeiderparti, kan han, dersom han ikke fra 30. 6. går ut av sitt „borgerlige“ idrettslag, ikke innehå tillitshverv innen partiet i nogen som helst form.“

Karakter og formål belyses videre av den tone av helt militær form som anvendes ved disse „*arbeideridrettsøvelser*“ „*Idrettsliv*“ nr. 38, for 1932 (6. mai) fremhever i en artikkel med overskrift „*Folket i idrett*“, først at medlemmene av Arbeidernes Idrettsforbund ganske åpenbart har gjennemgått en *likeså streng som målbevisst forskole*. Derefter: „*For folk som aldri har kunnet forsonet sig med at der anvendes kommandotone på idretts-*

*plassene, skurret det ikke så rent lite når ledelsen alt i ett påkalte det såkalte arbeidervern, slik som tilfellet var igår formiddag under østkantstafetten. Utenforstående fant så meget mindre grunn til dette, som man hadde hatt anledning til å konstatere at arrangementet ikke lot det minste tilbake å ønske på noget som helst punkt“ — „*Ingen kan være blind for at en meget stor del av det arbeid som her er utført, er beregnet på å tjene som propaganda for en bestemt politisk retning.*“*

Hvilke stemninger der råder og hvilke øvelser der gis, kan sees av „*Arbeideren*“ for 4. mai 1932: „Før stevnet blev åpnet, måtte man ta ned endel norske flagg som var heist på banen til tross for at kommunen tidligere hadde uttalt at ved dette stevne bare skulde flagges med røde flagg.“ — (Det er „*kampkomiteen for rød sportsenhet*“ som har med dette idrettsarrangement.) — „*Granatkast er en ny øvelse som er et ledd i vernsporten* — — og det later til at denne øvelse vil komme til å bli meget populær,“ sies det. Referatet bærer overskriften: „*En flott idrettsmønstring av de revolusjonære idrettmenn 1ste mai*“

Det trenges ikke mange ord til å slå fast hvad kjengjerninger betyr. De viser, at den revolusjonære politikk er i gang med å utdanne militære tropper til bruk for en borgerkrig, at ledelsen søker tilslutning til en fremmed makts tilsvarende tropper, og at man aviserer forbindelse med vårt eget lands borgerlige idrettsforbund. Jfr. også protokoll 1930, s. 154 ff.

Arbeidernes Idrettsforbund ble stiftet 1924 og teller nu adskillige over 30 000 medlemmer. Under alle valg har organisasjonens ledende medlemmer drevet agitasjon dels for Arbeiderpartiet, dels for Moskvapartiet, og begge disse partier har på sin side støttet forbundet med penger. Jfr. R. Halle „*1930*“ s. 60 ff.

5. *Forvaltning og rettspleie.*

På forvaltningens område har revolusjonspartiene arbeidet iherdig for å få makten først og fremst i kommunestyrrene. Derved får de også adgangen til de stillinger som gir innflytelse. Ved å støtte krav om kommunal forsorg sikrer den revolusjo-

nære politikk sig stemmer fra den betydelige procent, som helst overlater andre å finne utvei til deres livsophold. I 1930 var ifølge den offisielle statistikk 110 000 hovedpersoner fattigunderstøttet her i landet til en samlet utgift for det offentlige av ca. 52 millioner kroner pr. år. Og samtidig bringer de kommunene ned i en økonomisk elendighet hvad der etter støtter den kommunistiske politikkens streben etter å bringe det bestående samfund til økonomisk ruin for således å bane vei for revolusjon.

Herredømmet i kommunene gir disse partier også makten over rettsvesenet, i hvert fall straffedomstolene. Herredsstyret utpeker som bekjent et utvalg, hvorav lagrette og meddomsmenn i straffesaker tas. I herreder med revolusjonært flertall har man da sørget for å sikre sig revolusjonære medlemmer i utvalget og dermed makten i domstolene. Resultatet foreligger i form av dels en rekke frifinnelsesdommer i straffesaker mot individer som har krenket norsk lov av politiske motiver, dels dommer av urimelig mild karakter, når hel frifinnelse kunde kompromittere domstolene for meget. — Derved undergraves suksessivt respekten for norsk straffelov og skapes et nytt begrep om rettsstridighet, — nemlig at nogen våger opposisjon mot den lov som bestemmes av de revolusjonære partiers makt.

Nogen eksempler på sådanne klassedommer:

I november 1928 utsorterte flertallet i Elverum herredsstyre alle borgerlig sinnede lagrette- og domsmenn fra det kommunale utvalg, og satte bare pålitelige partifeller inn. Det gjorde så med den åpne begrunnelse, at det vilde ha herredømme over domstolene. Referat i „Østlændingen“, Elverum, for 17. 11. 28. Meningen var oplagt. Men den blev dessuten bekreftet av representanten Sæter fra Hedmark. I en stortingsdebatt den 22. 5. 1930 meddelte han, at han to ganger var blitt satt under tiltale „men heldigvis er jeg og de andre anklagede hittil blitt frifunnet, *fordi vi i vårt fylke har nokså stor innflytelse over domstolenes sammensetning*“ (uth. her). Hr. Sæter blev etter bevis for, hvor sant dette var. Han injurierte en politisk motstander, lærer Augestad, ved Sør-Østerdals herredsrett sommeren 1932. Denne anla sak mot ham, men Sæter blev frifunnet

ved meddomsmennenes stemmer mot fagdommeren, sørerskriver Grøner som uttaler til Morgenbladet (nr. 451, 1932): „Arbeiderpartiet her i Elverum har med forsett satt alle borgerlige partier utenfor som domsmenn. Alene kommunister og arbeiderparti-folk er domsmenn her. I alle saker av socialt anstrekk er det partiets politikk, som er avgjørende. Der spørres ikke lenger etter rett, og herredsretten blir derfor den reneste tombola. — — Der foreligger fullt bevis for ærekrenkelse, ingen beviser for stortingsmann Sæters beskyldninger, og jeg stemte derfor så vel for straff som mortifikasjon. Men intet gjorde inntrykk på de to domsmenn, jeg talte for døve øren.“

Lignende utrensning av borgerlige og innsettelse av domsmenn etter parti-hensyn i en rekke andre kommuner. Således i Odda novbr. 1928 (jfr. Bergens Tidende 23. 11. 1928). Andre eksempler på kommunestyrets misbruk av sin makt:

Mars 1928 bevilget Notoddens formannskap en arbeidsløs et lån på kr. 250.— for at han skulle betale sin kontingent til fagforeningen, — som ikke vilde tillate at han fikk arbeid, før kontingensten var betalt!

September 1928 avskjediget Nord-Odal herredsstyre to dyktige, veltjente skogvoktere fra kommunens tjeneste, fordi de ikke hadde understøttet streikaksjonen ved fløtningen i Grytåsen.

Desember 1928 kastet Vinger formannskap en meget dyktig mann, Lindberg i Vinger, ut av det kommunale skogstyre, fordi han var blitt formann i en forening av skogsarbeidere i Austmarka, „Arbeidete Frihet“, som trosset fagforeningstyraniет.

Febr. 1929 besluttet herredsstyret i Åsnes, at bare fagorganiserte arbeidere skulle få arbeide i kommunen, etterhånden er det samme besluttet i Vang, Hedmark, Skedsmo og Eidsvoll i Akershus o. fl. st. De er ophevet av fylkesmann og departement som ugyldige, — kommuneloven forbyr beslutningen, som tilgodeser politiske formål.

Septbr. 1929 ansatte herredsstyret i Eidskog to unge partifeller, gode agitatorer, som bokholdere, — i hvert fall den ene av dem hadde aldri før vært på kontor.

Novbr. 1929 nekter formannskapets flertall i Oslo skjenke-rett til Rådhushospitset — med den etterfølgende offentlige begrunnelse, at der et par år forut hadde vært streik ved hotellet — som fagorganisasjonen tapte. — Altså en hevnakt. —

I juni 1930 påla Fet herredsstyre kommunens elektrisitetsverk å nekte en mann, Hans Asak, strøm, fordi fagorganisasjonen hadde blokert hans sandtak.

Et siste eksempel på klassedom i en frifinnelse ved lagmannsretten for Finnmark den 3. 8. 32: Under ledelse av kommunistene Hølvold og Brendberg brøt en folkemasse i mars måned inn i baker Pettersens forretningslokale på Kirkenes og forsynte sig. Man overfalt og mishandlet samtidig politiet. 9 personer blev tiltalt, 60 vidner avhørt, 30 skyldsspørsmål forelagt, samtlige besvaret med „ikke skyldig“. — Lagrettens flertall bestod av revolusjonære. Efter dette har man altså fri adgang til å bryte inn i baker Pettersens forretningslokale og mishandle politiet på Kirkenes.

En del av disse eksempler er hentet fra en brosjyre „Klasseveldet“ av Birger Gotaas, 1931, hvor en rekke flere er omtalt. Prinsippet er angitt klart av en innsender i „Arbeideravisen“, Trondheim, for 10. 7. 1930. — — — „Like nødvendig, som det er for arbeiderklassen å overta makten i samfundet politisk, like nødvendig er det å ansette funksjonærer i alle viktige stillinger som deler partiets syn.“ (Klasseveldet, s. 10.)

Som et ledd i denne bestrebelse har revolusjonspolitikken fått i stand en særskilt sammenslutning av partiets kommune-grupper, lokalt som distriktsvis, samlet under et kommunevalg og et eget kommunalkontor, *som igjen er en avdeling av partikontoret*. Kommunalkontoret har stått i direkte forbindelse med kommunegrupper, formannskapskontorer og partiavdelinger, og sender materiell til vedkommende partigrupper for utredning av kommunale spørsmål. Man har hatt forbindelse med i alt over 300 kommuner. En særlig samling opplysninger er utarbeidet vedkommende de arbeiderstyrte kommuner. På møte i 1931 vedtok partiets landsstyre retningslinjer for kommunevalgene, og fastslo partiets taktikk ved ordfører og formannskapsvalgene.

Det må antas at de brudd på vårt folks rettsbevisthet som er begått ved de omtalte eksempler, er voldt overensstemmende med kommunalkontorets og altså partiets revolusjonære retningslinjer.

6 a. *Arbeidernes opplysningsagitasjon.*

De 5 førstnevnte bevegelser danner en fastbygget helhet i „klassekampen“ med særskilte organer. Til disse slutter sig selvstendige organisasjoner for propaganda og agitasjon for de revolusjonære idéer.

Fra 1ste januar 1932 er en ny organisasjon, „Arbeidernes opplysningsorganisasjon“, trådt i virksomhet. Dens tendens fremgår av styrets sammensetning: Den ledes av en felleskomite av 2 representanter for *Arbeiderpartiets Centralstyre*, to av *Landsorganisasjonens sekretariat* og to fra *Ungdomsfylkingens styre*.

Punkt 1 i organisasjonens lover sier: Arbeidernes opplysningsorganisasjon har til formål *som et ledd i arbeidernes socialistiske klassekamp* (uth. her) å arbeide for den norske arbeiderklasses økonomiske og politiske skolering og for en høinelse av dens åndelige og kulturelle nivå.

2. Organisasjonen er opprettet ved tilslutning av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, fag- og industri-forbund tilsluttet Landsorganisasjonen, Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes ungdomsfylking. Den leder „Den socialistiske Dagskole“ og optar arbeidet for å oprette en arbeiderbevegelsens høiskole i Norge. — Den må arbeide også for å oprette arbeiderungdomsskoler med offentlig tilskudd og støtte, — for kveldsskoler med minst 40 timer sammenhengende, studiecirkler, organisjonskurser, ferie- og forelesningskurser, enkeltforedrag og serier med særlig sikte på arbeidernes politiske og økonomiske skolering, lærebøker, — arbeiderbibliotek, lysbilleder og filmer i opplysningsvirksomhetens tjeneste o. s. v. *Der utgis et medlemsblad for opplysningsvirksomheten.*

Den daglige virksomhet ledes av et forretningsutvalg, formann, sekreter og 3 utvalgte medlemmer. *Arbeidernes faglige Landsorganisasjon* og *Det norske Arbeiderparti* betaler til denne organisasjon en årlig kontingen av 20 øre pr. medlem, fag-

industriforbund 10 øre. Antallet beregnes etter gjennemsnittlig medlemstall pr. halvår. Alle fag- og industriforbund er opfordret til å slutte sig kollektivt til Arbeiderledernes oplysningsorganisasjoner. I 1930 hadde man 54 studiecirkler og 1300—1400 av arbeiderorganisasjonenes medlemmer deltok i et fast oplysningsarbeide. Dagskolen holdt 3 månedlige kurser for „lockoutede arbeidere“. —

b. *Kvinnearbeid.*

„Arbeiderpartiets kvinneforbund“ ble stiftet i 1901. Allerede i 1894 var der stiftet flere kvinnelige fagforeninger. I 1923 blev „Det norske Arbeiderpartis kvinnsekretariat“ opprettet og kvinneforbundet dermed omdannet. „Kvinnsekretariatet“ er et utvalg som sammen med Det norske Arbeiderpartis Centralstyre utøver den øverste myndighet for partiets kvinnewodelinger.

Hovedopgaven for sekretariatet er å bistå avdelingene i deres studiearbeid, og lede *agitasjonen og organisasjonsarbeidet*.

Kvinnebevegelsen teller idag omrent 300 avdelinger. Den har utvalg i fylker, med årlege kvinnekonferanser, ved krets- og herredspartier. I kvinneutvalgene skal der være representanter for partistyret. *Man utgir et organ, „Arbeidskvinnen“.* — Landskvinnekonferansen 1930 besluttet å henstille til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon å ansette en *kvinnelig agitator til å lede oplysnings- og agitasjonsarbeid* for selverhvervende kvinneness tilslutning til fagorganisasjonen.

Dessuten *besluttet konferansen å henstille til alle medlemmer i avdelinger av forbundet å tre ut av alle borgerlige kvinneworganisasjoner.*

c. *Arbeidernes Ungdomsfylking. (A. U. F.)*

Denne sikter på å fremme socialistisk bevegelse blandt ungdommen, har særlig optatt antimilitært arbeid, ledet av et landsutvalg på 4 medlemmer, to valgt av partiets centralstyre og to av fylkingens centralstyre. Den driver med studiecirkler, kveldskoler, forelesningskurser. Utgir et organ, „Arbeiderungdommen“, forlagsvirksomhet for skrifter vedkommende arbei-

derbevegelsens problemer de siste år. Dette ledes av et landsstyre med et landsmøte over sig og et centralstyre under. De problemer som særlig har vært drøftet, er arbeidsløsheten og nødvendigheten av å skaffe arbeidsmulighetene ut fra socialistisk tankegang.

Dette har igjen særlig vært oppe overfor *bondeungdommen* for å styrke lagsarbeidet eller knytte landsungdommen nærmere til arbeiderbevegelsen. Beslutningen herom blev tatt på landsmøtet 1931.

Videre blev det besluttet: Under hensyntagen til fylkingens politiske retningslinjer og organisasjonsmessige uavhengighet — besluttedes fortsatt samarbeid med andre landsungdomsorganisasjoner til fellesoptreden. — Videre å innmelde Arbeidernes Ungdomsfylking i „Arbeidernes oplysningsforbund“.

Likeså blev de retningslinjer partiet (D. N. A.) hadde vedtatt for bondelagsvirksomheten tiltrådt, og landsmøtet opfordret ungdomslagene til å stifte *barnelag*. Videre skal der søkes dannet *ynglingelag* for 15—18 års ungdommer på større steder.

Ungdomsfylkingen tellet 15. 10. 1931 ialt 274 lag på 18 distrikter med 13652 medlemmer. (Arbeiderkalender 1932 s. 132 ff.)

V

Hvad menes der med uttrykket revolusjonær?

Dette ord har i politikk skullet tilkjennegi en voldelig omveltning av den rettsorden som består. Intet tyder på at det har fått noget annet begrepsinnhold, når det anvendes i norsk politikk. Grunnene for denne opfatning er især:

a) Historisk er uttrykket knyttet til sådanne voldelige omveltninger, den engelske revolusjonen av 1688, den franske av 1789, 1830, 1848, 1871, den russiske av 1905, 1917 o. s. v.

b) Den revolusjonære politikkens trosbekjennelse er uttrykt i „Det kommunistiske manifest“. Det samler igjen sitt program i sin siste passus således:

„Kommunistene forsmår å gjøre nogen hemmelighet av sine meninger og sine mål. *De erklærer åpent, at deres mål bare kan*

nåes ved en voldsom omstyrting av all nu bestående samfundsordning. La de herskende klasser skjelte for en kommunistisk revolusjon. Proletarene har intet å miste uten sine lenker. De har en verden å vinne (uth. her).

Proletarer i alle land, forén Eder!"

Dette er å kalle for Marxismens evangelium, deri er dens livssyn, dens mål, dens program og dens taktikk uttrykt. Den opstiller klassekampens politikk: at en voldelig omveltning av all nu bestående samfundsorden er nødvendig for å gi plass for det kommunistiske system. —

En sådan voldelig omstyrting er optatt som 1ste punkt i russisk konstitusjon av 1923 og 1927. Partier som bekjenner sig til „Marxismens“, bekjenner sig også til dette program.

Norges kommunistiske parti er en seksjon av Komintern, underordnet denne og deler bekjennelse med den. Det norske Arbeiderparti bekjenner sig etter art. 12 i sitt prinsipielle program til Marxismen og dermed til den politiske dogmatikk, at en voldelig omveltning av Norges forfatning er nødvendig.

c) Partiene avviser „evolusjonære“, „reformistisk“ politikk. (Jfr. f. eks. protokoll 1930 s. 124, 126, 181 m. fl. steder.)

Ved debatten den 30. 6. „Quislingsaken“ uttalte formannen i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, Nygårdsvold: „Man snakker blandt de politiske analfabeter om, at Det norske Arbeiderparti kunde da være evolusjonært — gå den evolusjonære vei. Ja, for dem som vil bevare det nuværende samfundssystem, — for dem er det ganske naturlig å betegne sitt parti som evolusjonært, — de kan snakke om evolusjon — om revisjonistiske fremgangslinjer. — Jeg tror den nærmer sig den tid etter hvert, da det ikke nytter å lappe på hr. Quislings, hr. Mowinckels og hr. Hambros utslitte klædebon av et samfundssystem. Når vi ser på disse ting og har vårt formål og vil kjempe alvorlig for det formål — så må Det norske Arbeiderparti være et revolusjonært klassekampparti for å gjennemføre socialismen (uth. her). Og jeg vil også få lov til å slå fast, at Det norske Arbeiderparti har alltid vært det.“ (Forhandlingene i Stort. t. nr. 326, 30. 6. 1932, s. 2606.)

„Kontrarevolusjonær“ er overensstemmende dermed et skjels-

ord for dem. De avviser også parlamentarisk politikk uten som middel for revolusjon og overgang til den, jfr. protokoll s. 62 m. fl. st., i overensstemmelse med Moskvateserne, jfr. i avsnittet: De kommunistiske partier og den nye parlamentarisme: „Kommunismen fornekter parlamentarismen som form for fremtids-samfundet, — — den setter ødeleggelsen av parlamentet som sitt mål, — — den utnytter de borgerlige statsinnretninger med deres omstyrtelelse som mål.“

d) I en rekke enkeltuttalelser fra partihold er fastslått at partiene politiske planer går ut på sådan voldelig omveltning. Jfr. prinsipielt program art. 9—13, likeså den erklæring „at arbeiderne må stå væbnet til tennene“, protokoll 1930 s. 42, 53, 60, 62 o. s. v., og viceformannen, professor Edv. Bulls artikkel i „Arbeiderbladet“ 27. 7. 1928: „Selvfølgelig er det vi som angriper, vi som vil ha et nytt samfund.“

e) Partiene søker også å skaffe sig fysiske maktmidler og å avsvekke Statens. Jfr. nedenfor.

f) De vedlikeholder nær forbindelse med den stat hvis program er å fremkalte en verdensrevolusjon gjennem voldsmidler. På landsmøtet i november 1923 blev Det norske Arbeiderparti, som hadde stått tilsluttet den russiske 3. Internasjonale fra 1919 av, ekskludert. Landsmøtet uttalte da enstemmig:

„Landsmøtet beklager og fordømmer den ultimatumspolitikk, som har drevet eksekutivkomiteen (for Komintern) frem til denne eksklusjon. Men til tross herfor erklærer det, at Det norske Arbeiderparti i full og ubrytelig solidaritet står sammen med de revolusjonære arbeiderpartier i alle land, og at det fremdeles som hittil i alle sine handlinger vil følge de kommunistiske prinsipper og retningslinjer.“ — Også underorganisasjoner av partiet har tilslagt nær tilslutning til sovjetorganisasjoner, hvor det er autorisert skikk å anvende vold overfor meningsmotstandere. Nærmere nedenfor.

g) Leilighetsvis har medlemmer av partiet villet legge en annen betydning i ordet revolusjonær. Man har henvist til vendinger som „revolusjonerende“, opfinnelser eller ideer o. s. v. Også partiets fører i Stortinget, Nygårdsvold, søkte den 6. 5. 1932 å avdempe meningen. Hvis denne fortolkning var uttrykk for

en ærlig vilje, blir det uforståelig hvorfor man så ikke velger en glose som forebygger misforståelser, eller, hvis man endelig vil beholde denne, ikke innpreter publikum hvilken mening man legger i ordet, og hvilken man utelukker. Likeledes hvorfor der da arbeides på å sikre partiene nettop sådanne maktmidler som kan tjene en voldelig omveltning. Der er fra ledende hold talt om at arbeideridretten skulde tjene som „stormtropper“, at der „ikke var flytt blod nok“, og lignende, hvad representanten oberstløjtnant Mjøen ved anledningen fremholdt. Og Mowinckel henviste til at Nygårdsvolds nye definisjon ikke stemte med partiets retningslinjer.

h. Sådanne bestrebelsr for å avkrefte den betydning av ordet revolusjonær, at det er meningen å anvende vold, må man derfor forklare ved hjelp av den instruks fra Komintern til dens seksjoner, hvor det heter at de ikke i sin første kamptid bør betegne sig selv som revolusjonære, fordi borgerne da for tidlig kunde vekkes til å sette sig til motverge.—

i. Den kommunistiske politikk har dog også et annet synspunkt som tilskynder til å anvende uttrykket revolusjonær i ordets mest ondartede betydning. Det kommunistiske manifest ender, som bekjent med å erklaere at kommunistene forsmår å hemmeligholde sine planer og hensikter, og Moskvatesene innpreter sine tilhengere at de skal spille *utfordrende roller også i parlamentene*. Se de kommunistiske partier og den nye parlamentarisme IV, 12. Dette har taktisk hensikt, man vil inngi folkene den opfatning, at revolusjonen en dag må komme, tilhengerne instrueres om at de må vekke hos massen en *revolusjonær mentalitet*, og derfor stadig gjenta de samme revolusjonære satser. At man altså må innøve borgerne i den forestilling, at det *gjelder å sette sig ut over lov og rett for å nå frem til kommunistisk lykketilstand*, at man må bryte respekten for borgerlig rettsorden. Når den revolusjonære politikk har utrettet dette ved sin propaganda, og venstre floi av partiet har fått makten, samt når de revolusjonære organisasjoner og idrettsbevegelsen er ferdig utviklet, vil tiden til å gå over til handling være inne. Denne hensikt er uttrykkelig fremhevet i en rekke publikasjoner av

kommunismens ledelse om den rette vei og taktikk. Jfr. „Moskvatesene“, videre beslutning og teser på kongressen i 1922, den 4de kongress, likeså den kommunistiske internasjonale taktikk på dens 5te kongress, teser og beslutninger på det utvidede eksekutivmøte 1925, program antatt på den 6te verdenskongress, september 1928, publisert Stockholm 1929, „Krigsfaren og kommunistenes oppgaver“, teser vedtatt på den 6te verdenskongress, publisert Stockholm 1929.

k. Selve hovedmidlet for den revolusjonære politikk opgis å være „*klassekamp*“. Men dette begrep sikter selv på en voldsom omveltning gjennem kamp med våben i hende. Det fremgår utvetydig av bl. a. det kommunistiske manifest, hvor tanken om klassekamp fremstilles utførlig.

l. Det ser altså ut som om man med hensikt holder begrepet „revolusjonær“ uklart, — for å anvende det i den ene eller den annen betydning, etter som man i øieblikket finner det opportunt enten å avverge kritikk og berolige, eller omvendt selv å gjøre angrep og ophisse. Det røber sig tydelig i stortingsdebatten i Quislingsaken 30. 6. hvor flere borgerlige representanter gjorde en rekke forsøk på å få det revolusjonære partis talere til å tone flagg. Efter det stenografiske referat (s. 2611) uttalte

Ameln: „Det som etter min mening er den store realitet i, at denne sak er kommet frem, det er det, at der skal være fair play på alle områder. Det borgerlige samfund har gitt frihet i ytterste grad. Enhver har stemmerett, og enhver har adgang til å være med og søke å bygge samfundet. Men da må man også følge samfundets regler — — — Og det er denne dobbelttungethet, dette at vi ikke kan få klarhet i de mange og voldsomme varierende ord på det springende punkt: Vil man endre samfundet ved lovlige midler eller vil man også gripe til ulovlige midler? — — Hr. Nygårdsvold sier jo at man kan få 76 mann her i salen ved hjelp av en valgstemming. Men det er usikkert om man kan beholde den valgstemming, og da bør man ha noget annet, som fastholder resultatet (uthevet her). — — Får de andre (de revolusjonære) flertall, må de sørge for å fastholde det, og da er parlamentarismen slutt. — — Det er altså dette debatten skulde gi svar på fra Arbeiderpartiet: Er det et parti som vil

bygge på lovens grunn, eller er det et parti som forbeholder sig alt, lovlige og ulovlig? Det er det som der skal svares et enkelt ja eller nei på, og så er saken klar. Og det som hr. Quisling mener, sådan som jeg har forstått det, det er at regjeringen skal ha oversikt over stillingen, således at den — — risiko, der — måtte være for at større eller mindre organisasjoner vil gripe til illegale midler, den skal samfundsautoritetene være forbedret på å møte.“

Nygårdsvold: „Vi bygger på det folkeflertall som er bevisst og organisert, og som står op for det samme mål valg etter valg.

Derfor er det vi bygger vår bevegelse på sterke organisasjoner og ikke bare på en tilfeldig valgstemning. De organisasjoner — skal ikke bare delta på valgets dag, men de skal også stå vakt om valgets resultater.“

Norem: Hr. Nygårdsvold — sa: „Vi ønsker ikke å nå vårt mål ved blodige opgjør.“ — „Vi gjør, hvad vi kan for å nå vårt mål ved fredelige midler.“ — Nu, hvad er deres mål? Det er klassekamp og mindretals diktatur, proletariatets diktatur. Det er gitt, at det er lett for hr. Nygårdsvold å gi avkall på andre midler, hvis han når sitt mål ved fredelige midler. — Da er det ingen grunn til å kalle på noget blodig opgjør. Men det er ikke det som er spørsmålet. Det spørsmål, som rettes til hr. Nygårdsvold og til Arbeiderpartiet, er dette: Vil arbeiderpartiet kun og utelukkende benytte sig av parlamentariske og lovlige midler for å nå sitt mål, det socialistiske samfund? — Det har hr. Nygårdsvold ikke gitt tilfredsstillende svar på. —

Nygårdsvold: — Mine uttalelser m. h. t. mitt partis stilling til disse spørsmål er så klare, som de overhodet kan bli. Men jeg skal få lov til å snu hr. Norems spørsmål om: Vil han for å oprettholde det nuværende samfund i alle tilfelle benytte sig kun av parlamentariske midler? Deri ligger mitt svar.

Norem: Hr. Nygårdsvold svarte ikke på mitt spørsmål: Vil arbeiderpartiet under enhver omstendighet gi avkall på vold og ulovlighet? — — Når hr. Nygårdsvold omvendt retter det spørsmål til mig, — om jeg og mitt parti vilde gi avkall på vold og ulovlighet, så svarer jeg et ubetinget ja, og jeg skulde ønske vi hadde følge av hr. Nygårdsvold.

Støstad: Hvis vårt parti kommer inn med et flertall i denne sal, og vi fatter våre beslutninger, og vi oplever den ting, at — hr. Norem og hans parti — — vil forsøke å gjøre brudd på de beslutninger vi da fatter, og den samfundsform vi da vil arbeide frem, — da får de også finne seg i å møte motstand.

Ameln: Det merkes, hvordan man forsøker å undgå å komme inn på spørsmålet. Hr. Støstad sa under en tenkt situasjon, at hvis andre vilde bryte loven, så vilde hans parti forbeholde sig som en slags nødverge å bryte loven. Det er interessant å høre det, men det er ikke det vi vil vite. *Hvis de andre ikke har gjort noget lovbrudd, vil hr. Støstad nu, og vilde hr. Støstad, da han tilhørte det kommunistiske parti her, bare benytte lovlige midler?* — (Han kan) vel i all fall svare klart og tydelig. (Uthevet her.)

Nygårdsvold: „Til hr. Ameln svarer vi selvfølgelig ikke noget.“ — Et lignende mislykket forsøk på å få et klart og ærlig svar om meningen med revolusjonsprogrammet gjorde representanten sorenskriver Kobro.

Det samme standpunkt kom frem tidligere mellom Hambro og Nygårdsvold.

Hambro: „Det som er av viktighet, det er å gjøre den norske befolkning opmerksom på arten av den agitasjon, som har vært drevet i årevis. Jeg understreker — at det ikke er én ansvarlig leder innenfor Det norske Arbeiderparti som har tatt avstand fra nogen voldspropaganda, fra nogen av de handlinger, som har rot i et samfund, hvis kulturbegreper ligger bakenfor dem vårt land hadde i vikingetiden. Der er ikke én av dem, som har våget å stå op og ta avstand fra disse metoder, fra appell til råskap, til overfall på sakesløse, til å trampe ned felt mann, til å skyte fra bakhold.“

Hertil svarte hr. Nygårdsvold ved å henvise til „Arbeiderbladet“ for 15. 6. 32, hvortil

Hambro igjen erklærte, at „De ting er ikke identiske. *Omsvøpsfulle artikler i pressen, hvor man tar den avstand man finner nødvendig for å ha et dekkblad, er ikke det samme som ansvarlige menns avstandtagen fra denne talerstol eller på landsmøter eller andre steder, hvor de har et kall til å tale* (uth. her). Da stortinget 14. mars i år behandlet spørsmålet om skadebot —

til en av de statspolitibetjenter, som var blitt ødelagt ved Menstad, talte og stemte hr. Nygårdsvold mot denne uten å ta nogen som helst avstand fra voldshandlingene. Han uttalte bare den ting: „*For mig er det rent klassemessige, her som er det avgjørende*“ (uth. her). Videre citerte Hambro fra Smålenenes Socialdemokrat etter bruddet mellom Arbeiderpartiet og Moskva i 1923: „Tranmælspartiet har nemlig ikke løsrevet sig fra Moskva.“ De er utstøtt. — — Det sørgetlige er nettopp, at de ikke har kunnet løsribe sig. Tross utstøtelsen er de så bundet til Moskva som nogensinne. — — Moskva har forsøkt et slags avlusningsprosess. Men Tranmælspartiet snylter fremdeles på Moskva. De er Moskvalus.“

Det er etter dette på det rene at de revolusjonære partier er minst av alt villig til å svare klart og tydelig på det spørsmål, som fra en rekke sider, Norem, Kobro, Ameln og Hambro blev rettet til dem, om de vilde lyde lovene eller bryte dem for å nå sitt mål. Partiets fører i Stortinget forsikret, at partiet ikke ønsket å „nå sine mål ved blodige opgjør“. Vi gjør hvad vi kan for å nå våre mål ved fredelige midler“. Men det er ikke beroligende. Umiddelbart etterpå erklærte samme partifører endog, at han ikke trodde, at man ville nå frem ved fredelige midler. Forsikringen om, at partiet ikke ønsket „blodige opgjør“, får da omtrent samme betydning som om partiet vilde fraleggje sig mistanken om å være lystmordere. Det er der neppe heller mange som tror. Men det kan heller ikke fremheves som noget særlig fortjenstfullt, at man ikke er lystmorder. Det er meget sannsynlig, at en forbryter som myrder en millionær for å røve hans gods, med full rett kan si, at han slett ikke ønsket noget blodig opgjør med kapitalisten, men ubetingt vilde ha foretrukket at denne fredelig hadde utlevert sitt gods. Det er så meget sannsynligere, som en kamp om dette jo også vil innebære visse faremomenter for angriperne. Og det gjelder selvsagt enten det er et såkalt kapitalistsamfund eller enkelt kapitalist, som man vil øve vold mot istedet for å eventuelt overbevise om at utlevering av godset vilde være riktig. Men det er naturligvis ikke nok til å begrunne og rettferdiggjøre, at man begår mordet. Også mange andre beveggrunne enn lyst til blod kan

altså være forkastelige. Der er ikke mere enn én holdbar forklaring av denne konsekvente uklarhet fra revolusjonspolitikeres side. Hvis de hadde ment at de under alle omstendigheter ville arbeide for sitt mål bare ad de samme lovlige veier som andre borgere av vårt land, altså ved å overbevise sine medborgere om hva de anså for det rette, så kunde de ikke ha nogen betenklighet ved å gi en utvetydig erklæring om det. Men det vil de altså ikke. Grunnen til denne uvillighet kan ikke være at de lider av en sådan ærlighet, at de ikke er i stand til å få en løgn over sine leber. For da de fører en „klassekamp“ praktiserer de allerede krigstaktikkens lover, anvender krigslist, og derunder hører bedrag som et førsterangs kampmiddel. Dessuten innskjerper altså kommunismens katekismus sine menighetslemmer at moral er hvad der er nyttig for det kommunistiske parti. Den eneste mulige forklaring blir da den, at revolusjonspolitikerne finder det nødvendig for selve sin krigsplan, sin klassekamp, å innøve sine undersætter i nettopp den tanke, at her skal brytes lover og bruker vold, altså at det nettopp er denne mentalitet lederne trenger hos sine menige, for sin eventuelle borgerkrig. Hvis de da offisielt avsvor voldsplanen, kunde de bli nødt til underhånden å hviske hver menig i øret, at det ikke skulle forstås bokstavelig, men bare var sådan en krigsløgn. Og det vilde bli aldeles ugyørlig og dessuten meget risikabelt. Det er derfor ingen annen vei å gå for en revolusjonær krigstaktikk, enn å vri og vende på meningen, så den blir så tvetydig som den er blitt, til bruk for motsatte hensikter. Men denne tvetydighet røber derved utvetydig, hvad hensikten i virkeligheten er: Der kan ikke være nogen tvil om meningen av det formål, som er tilkjennegitt ved program om revolusjonær politikk. — Allerede den karakter en organisasjon gir sig ved å kalte seg revolusjonær er derfor en utfordring av vår rettsorden.

Revolusjonspolitikkens moral og taktikk.

Revolusjonspolitikken har forstått betydningen av organisasjon langt bedre enn borgerlig politikk har det. Tidligere systemers autokrati eller aristokrati er ved denne blitt avløst av et slags organisasjonstyranni som ytrer sig ved de samme despotiske tendenser som de nevnte styreformer: Taktikken er her som der å skape en stat i staten for derved å trekke makten suksessivt fra de offentlige statsmyndigheters pliktmessige varetagelse av alles interesser til en enkelt gruppens, en spesiell klasses, gjennem klassekamp. *Samtlige de omhandlede bestrebelsler er knyttet tett sammen til en organisk helhet ved felles komiteer som består av medlemmer fra D. N. A. og vedkommende særorganisasjon, faktisk ledet av partistyret.*

Bestrebelsene går dernæst ut på „oplysning“ og „agitasjon“ — gjennem studiecirkler, foredrag, kurser, litteratur, særlige presseorganer. Den oplysning som blir gitt, er kommunistisk. Den sikter på å skape *mentalitet for en klassekamp*. Derfor tvinges personer som er medlemmer av ikke politiske, borgerlige lag, til å melde sig ut av disse, og risikerer ellers å berøves fordeler ved å stå tilsluttet partiet, — i siste instans: levebrød. Instruks derom er gitt i „*retningslinjer for partiets faglige politikk*“, Landsmøtet 1930, med det innhold, at fagorganisasjonen skal samarbeide med Arbeiderpartiet, men ikke med nogen borgerlig institusjon, — „*ikke fremme formål som ligger ved siden av fagorganisasjonen*“. Overensstemmende dermed er, som ovenfor nevnt, f. eks. *medlemmer av partiet nektet å tilhøre borgerlige idrettsforeninger, og medlemmer av borgerlige kvinneforeninger tilholdt å tre ut av disse, — mens begge grupper omvendt innstilles på å slutte sig til lignende foreninger i andre land, når disse foreninger på sin side tar avstand fra borgerlige partier i sine hjemland*. Derved skal der altså på den ene side skapes motsetning til borgere i hjemlandet, på den annen side samhold med klassebrødre i utlandet. Det er i overensstemmelse med Marxismens — bolsjevismens lære og dens plan for forberedelse av en verdensrevolusjon.

Innholdet av de oplysninger, som her blir gitt, samler sig i dette, at borgerlig rettsorden, som betegnes som kapitalisme kort og godt, er en forbannelse, og socialisme en velsignelse. Borgerlig rettsorden må derfor forfølges ved klassekamp, og druknes i en revolusjons blodbad. Ved denne opfatning blir der vendt op og ned på en rekke av de moral- og rettsbegreper, som civiliserte samfund for tiden er bygget på. Det er et fra historien velkjent forhold, at et politisk eller religiøst dogme kan ødelegge folks evne til å vurdere menneskelig. Inkvisisjonen og tidligere revolusjoner har gitt nok av tragiske prøver på hvilke forvillelser menneskesinn er istrand til. Jo mere ukultivert et individ og et folk er, desto lettere kan det forfalle til slikt. Det er derfor ikke noget å undres over, at det er Europas minst kultiverte folk, det russiske, som er blitt foregangsfolket i den røde revolusjonspolitikk.

Bureau Permanent de l'ententé internationale Contre la IIIe Internationale (Genéve) har utgitt en samling av de læresetninger, som Komintern har opstilt på sin VI. kongress i Moskva juli—august 1928. Under Stortingsdebatten 29. 6. d. å. i Quislingsaken citerte Peersen enkelte punkter av dem. Det heter her:

Moral er hvad der er nyttig for det kommunistiske parti.

Vårt arbeid er ikke å reformere, men å ødelegge enhver art av religion, enhver art moral.

All religion er gift. — — —

Kjærligheten til foreldre er oftest en skadelig kjærlighet. — — Det er nødvendig å erstatte familien med det kommunistiske parti.

Det bud i utbytternes bibel: „*Du skal ikke stjele*“ er forlenest ombyttet med den formel som kamerat Lenin har skapt: Stjel hvad der er blitt stjålet!

„*Du skal hedre din far og din mor.*“ Nei. Vi befaler ungdommen kun å hedre de foreldre som har et proletarisk revolusjonært syn, som forsvarer bevisst og energisk proletariatets klasseinteresser. De andre foreldre skal opdras om igjen av de kommunistiske barn.

„*Du skal ikke slå ihjel!*“ — Jo! Budet er et utslag av

borgernes pietisme. Proletariatet er den eneste sociale klasse i historien, som aldri har tatt sin tilflukt til pietisme. „*Hvis et individ er overdrevet skadelig, hvis det er farlig for den revolusjonære kamp, har du rett til å drepe det, idet du adlyder ordren fra din klasse. I øieblikkelig faretilfelle vil det være unyttig å avvente denne ordre. Mord på en uforbederlig fiende av revolusjonen stemmer med den rette moral, og må ansees som dødsstraff* (uth. her). Ti kommunismen anerkjenner ikke de metafysiske verdiers fortrin for det menneskelige vesen.“ (Stortingsforh. nr. 323, 1932, s. 2582. Jeg har ikke overalt fulgt referatets ordvalg i oversettelsen.)

Dette er altså den moral som Komintern docerer. Efter Arbeiderpartiets erklæring vil det i full og ubrytelig solidaritet fremdeles som hittil (1919—23) i alle sine handlinger følge de kommunistiske prinsipper og retningslinjer. Disse- moral og rettsprinsipper er altså også Det norske Arbeiderpartis, og den nevnte oplysning av norsk ungdom foregår i disses ånd. Arbeiderpartiet har ikke tatt avstand fra sin lojalitetserklæring i 1923. Tvert om blir dette syn på moral og religion innøvet i „søndagsskolen“ og barnelag. Det er en fullstendig sjeforgiftning som foregår. Det kan vanskelig undgås, at en sådan opdragelse må gjøre norsk ungdom særdeles skikket for borgerkrig og landsforræderi, og andre forbrytelser.

Sådan krigsstemning oparbeides ved siden derav som prøvelser i form av streiker, sympatistreiker, boikott, obstruksjon, sabotasje og parlamentarisk syndikalisme. Også kooperasjon kan tjene samme mål. Det avgjørende er om beveg grunnen for handlingene er dette, å hevde sine interesser innenfor rettsordenens ramme, eller tvert om er kursus i metoder til å sprengje denne ramme, altså om det er legalt eller revolusjonært. De første storstreiker eller lockouter her i Skandinavien har visstnok hatt økonomisk karakter. Saledes den danske storlockout av 1899, svensk storstreik av 1909 og norske storlockouter av 1911 og 1916, etter at Arbeidsgiverforeningen var dannet i 1900. Fra 1916 til 1. 4. 1921 hadde man tvungen vordgift her. Da den blev ophevet kom storstreiken av 1921 inntil 8. 6. — Åtte timers arbeidsdag blev opstilt på den

internasjonale arbeiderkongress, Paris 1889, og vedtatt av Norsk arbeidsgiverforening i 1919 og senere lovfestet. Store fremskritt er således gjort til å sikre kroppsarbeidere lettere tilværelse. Faren er for denne bevegelse som for enhver annen i menneskenes historie: At den overdrives, blir ensidig, altså skadelig og fremkaller reaksjon for at likevekten kan bli gjenopprettet. Streiker nu har *politisk* formål.

VI

**Kommunismens stilling til religion.
Kommunismen fører religionskrig.**

1.

Karl Marx har uttalt den setning at religion er opium for folket (Gesam. Schriften 1. s. 384). Overensstemmende dermed hevder kommunismen, at all religion må utryddes som skadelig. Saledes kommunismens ABC. av Bucharin og Preobraschinsky s. 240—242. „Religion og kommunismen er uforenlige.“ Den ene må utrydde den annen. — Overensstemmende dermed har rådskongressen den 18. 5. 1929 medtatt: „Alle har fri adgang til religiøs tro og *antireligiøs propaganda*.“ (Ziegler s. 38). D. v. s. *religiøs propaganda er forbudt*. Kjensgjerningen er at troen blir forfulgt. Jfr. bl. a. A. Ziegler, Die russische Gottlosenbewegung, s. 38 og 124 ff.

Religion.

Enhver religiøs undervisning for barn under 18 år straffes, likeledes all offentlig, ja, religiøse møter av flere, og menighetspleie. Straffen kan være døden, fengsel eller deportasjon (lov 1929).

Iflg. C. A. Flügge, Notschreie aus Russland, (Onckens Verlag, Kassel), som selv har vært en av lederne for befrielsen av tyske krigsfanger i Russland, skal presidenten for den russiske biskopssynode ha opplyst, at der — intil 1931 — fra revolusjonens utbrudd var henrettet 31 biskoper, 1560 prester, 7000 nonner og munker. Dessuten var 48 biskoper, 3700 prester og

mere enn 8000 nonner og munker fengslet. Ifølge offisiell russisk oppgave blev der fra 1917—23 henrettet 25 biskoper og 1925 prester. Tidsskriftet „Om Sovjet“, nr. 6 for 1932 opplyser s. 4, at 52 biskoper er myrdet eller henrettet av styret, foruten at prester og legmenn har i tusener bøtet med livet for sin tro. Erkebiskopen av Canterbury meddelte den 2. 4. 1930 i Overhuset, at der i 1929 var skutt 71 prester og 112 var dømt til fengsel fra 2—10 år for sin religions skyld. At tallet var gått så ned i 1929 forklares lett ved, at man minnes at antallet av geistlige i det hele etterhånden må være blitt sterkt redusert, antallet av ærlige geistlige selv sagt ennu mere. — Jfr. også en artikkel av Erik Lie: Nødrop fra Russland, Aftenposten 22. 7. 1932. — Efter straffeloven av 1927 er der i Sovjetunionen dødsstraff for angrep på den kommunistiske politikkens troslære, de blir oppfattet som kontrarevolusjonær propaganda. Jfr. Knud Bedin, Udsigt etc. s. 202—203.

Meningen er å fremkalle en ny moral og utrydde enhver religion. Det er fra kommunistisk hold så meget nødvendigere som all religion og moral representerer en selvstendig domstol utenfor andres herredømme — samvittigheten. Med samvittigheten i behold vilde en kommunist kunne prøve styrets ordrer på en høiere instans, sin gudsbevissthet eller de åndslover som han finner i sin samvittighet. Dermed vilde altså kommuniststaten og dens lære være degradert til annenklasses rang. Det er således ganske konsekvent, når kommunismens ABC erklærer, at kommunisme og religion er absolute fiender og uforsonlige, den ene må utrydde den annen. — Kommunismens verdensero bringer derfor innledet med dannelsen av en selvstendig gudløshets kampanje, — „De Gudløses Internasjonale“, — som for sovjetkapital blev flyttet fra Moskva til Berlin ved nyttårstid 1931. — Den 3. 5. 1932 har den tyske regjering grepet energisk inn mot den.

Det er således kommunistisk politikkens plan ikke bare å erobre verden politisk, men også for sin livsanskuelse, d. v. s. avskaffe religion overalt hvor de innfører sitt system. Og avskaffe den voldelig, fordi „kommunismen og religion overhodet er fiender,“ „den ene må utelukke den annen“. Den

kommunistiske revolusjonspolitikk overfor Norge går altså ut på å utrydde religion her og innføre ateisme ved diktatur. Foreløpig arbeider kommunistisk „oplysning“ i „søndagsskolen“ o. s. v. på å gjøre folket gudløst.

2.

Vår grunnlovs prg. 2, 12, 16, 100 m. fl., Norske lovs bok 2, c. l., dissenterloven av 27. 6. 1891 og l. nr. 1 27. 7. 1896, — straffelovens prg. 142 og flere andre, fastslår:

- 1) Religionsfrihet hos vårt folk,
- 2) at den kristne religion skal holdes i ære av statens myndigheter,
- 3) at ingen har rett til å angripe nogen annen for hans religiøse standpunkt, når den vedkommende religion er tillatt her i landet.

Det er altså straffbart å gjøre inngrep i disse rettigheter for vårt folk.

Dette sikter kommunistisk politikk på.

Det er naturligvis så ved spørsmål om våre lovbestemmelser angående religion som overalt, at man kan forandre alle de vedkommende grunnlovsbestemmelser i former grunnloven selv har fastsatt. Men uavbrutt melder den tanke sig, at en politisk bevegelse som ikke vil følge loven, men vil anvende vold, så snart den er sterk nok til å håpe på seier, at en sådan politisk bevegelse selv har stilt sig utenfor loven, og må behandles anderledes enn andre politiske strømninger i landet.

VII.

Hvilke mål sikter den revolusjonære politikk i Norge på?

Marxismen.

a. Diktatur og despoti.

I Marxismen — Leninismen — som begge de revolusjonære partier i Norge bekjenner sig til, er det et ledd av den politiske trosbekjennelse, at det politiske system man tilstreber ikke

bare må opnåes ved revolusjon, men også må sikres ved diktatur. Ganske visst skiftet både Marx og Engels sin oprinnelige opfatning om at revolusjon var et ubetinget nødvendig gjennemgangsledd til deres idealsystem. De antok etterhånden at *en utvikling til systemet var mulig i demokratiske stater.* og var ønskelig. I „Demokrati eller Diktatur“ skriver selve Karl Kautsky (oversatt, Kjbhavn. 1919, s. 14—18.)

„Marx anså det i virkeligheten for mulig, ja for sannsynlig, at proletariatet i England og Amerika ad fredelig vei vilde erobre den politiske makt. Efter Internasjonale Haágerkongress i 1872 holdt Marx i en folkeforsamling i Amsterdam en tale, hvori han bl. a. sa følgende:

„Men vi fastslår ikke at veien til å opnå dette mål (at arbeiderne får den politiske makt i hende) overalt skal være den samme. Vi vet at man må ta hensyn til de forskjellige lands og folks institusjoner, skikker, nedarvede forestillinger, og vi benekter ikke at der er land som Amerika og England, hvor arbeiderne ad fredelig vei kan nå deres mål, — hvis jeg kjente Eders innretninger bedre enn jeg gjør, kunde jeg måskje også si Holland. Men det er ikke tilfellet i alle land.“ — Og Friedrich Engels skrev i 1891: „Man kan forestille sig, at det gamle samfund fredelig kan vokse inn i det nye i land hvor folkrepresentasjonen samler hele makten i sig, hvor man forfatningsmessig kan gjøre hvad man vil, så snart man har hele folkets flertall bak sig i demokratiske republikker som Frankrike og Amerika, i monarkiet som England hvor dynastiet er avmektig overfor folkeviljen.“ Derimot anså Engels den voldsomme revolusjon for uundgåelig i militærmonarkier som Russland, — „Marx og Engels gjorde alltid i sin politikk stor forskjell på demokratiske og ikke demokratiske land.“ — Så langt Engels og Kautsky.

Det samme kan leses allerede av den fortale til det kommunistiske manifest, som Marx og Engels skrev den 24. 6. 1872: „Den praktiske anvendelse av disse grunnsetninger, det erklærer manifestet selv, vil overalt og alltid avhenge av de historiske omstendigheter som foreligger, og derfor legges slett ingen vekt på de revolusjonære forholdsregler som er fremsatt i avsnittet II.

Dette avsnitt vilde i våre dager i mange henseender komme til å lyde anderledes“ (uth. her). I Karl Marx, Leben und Lehre, s. 117, har F. Tönnies påvist det samme utførligere.

Deres politiske etterfølgere ellers har imidlertid ikke fulgt dem i dette, og hevder som utredet at revolusjon er nødvendige fødselsveer for deres sociale system. Europa har heller ikke vist sig tilbøelig til frivillig å godta selve systemet. Derimot er de onder, som ledet Marx—Engels til overhodet å opstille sin revolusjonsteori, i hovedpunkter bedret.

Dernæst hevder vel både det kommunistiske manifest og læren ellers, at det nye system skal skape et fullstendigere demokrati enn det man har. Men tilhengerne av denne påstand erkjenner selv at det ikke er mulig å gå fra revolusjon direkte over i demokratiet, der må oprettes en diktaturl tilstand som overgangsledd.

Hele påstanden om et derpå følgende demokrati er imidlertid falsk: Til demokrati hører fremfor alt frihet til å ytre kritikk over det som gjelder for riktig, og dermed rett til å forkaste det og erstatte det med noe annet. Men det er ikke kommunistisk politikkens mening å innrømme det angivelige demokrati i den forventede kommuniststat en sådan adgang. Det skal ikke være tillatt for borgerne å gjøre gjeldende erfaringer om systemets mulige forkastelighet. — Videre tilkjenner civiliserte stater sine borgere retten til sannhet med ytrings-, presse-, forsamlings-, forenings- og trosfrihet. Disse rettigheter består ikke i Sovjetunionen. Bare Sovjet selv har en presse. Prinsippene om frihet, likhet og brorskap er avskaffet også som slagord. Jfr. bl. a. „Arbeiderbladet“ Oslo, 11. 9. 1932.

Foregivendet om at den revolusjonære politikk tilstreber et endog fullkomnere demokrati enn det rådende, er derfor et klart bedrag. *Det er overhodet umulig å forene den planlagte kommunistiske forfatning med demokrati i nogen redelig form.* Våre revolusjonære er også selv opmerksom herpå. På landsmøtet 1930 erklærte viceformannen, professor Edv. Bull: „Hvad hjelpe er det i å erobre et flertall av valgstemmer? De valgstemmer vi får på en eller annen situasjon (kan) drive over til noen andre partier ved annet valg. — — Det som har verdi

for et arbeiderparti er å skape en fast sammentømret og hel organisasjon, — en organisasjon av folk som hører hjemme i bevegelsen — uansett hvordan valgvinden blåser. Derfor foreslår vi at ordene om „folkeflertallet“ (i det eldre program av 1927) „går ut, slik at vi klart og bestemt peker på hvad partiets hovedopgave er: *Organisasjon* av partiet med det mål for øie å erobre det arbeidende folk for vårt socialistiske grunnsyn, *forene* og *organisere hele landets arbeiderklassen*, reise arbeidernes vilje til selvhevdelse og dyktiggjøre hele klassen til å føre sin historiske kamp for økonomisk og social frigjørelse frem til full seier.“

Som premisser for den organisasjon som skal opheve og tre istedetfor flertallets rett, uttaler viceformannen: „Det såkalte demokrati er ikke annet enn en gammel overtroisk frase fra det 19de århundre“ (professoren i historie har i farten glemt bl. a. det greske demokrati fra oldtiden). Og senere: „Jeg undres på om noe menneske fra tidenes morgen har begrepet hvad der menes med de ord (folkefred og folkehøft). Det er en frase av løs karakter og som det ingen hjelp er i.“ Protokoll 1930 s. 45 og 46. Konklusjonen blev vedtatt mot én stemme, og de revolusjonærerest medlemmer ble gjenvælt i styret. Og partiets fører i tinget, Nygårdsvold, uttalte i tinget den 30. 6. 32: „Et socialistisk samfundssystem kan ikke gjennemføres av 76 mann (d. v. s. et flertall) i denne sal, heller ikke med $\frac{2}{3}$ flertall —, hvis dette flertall kun støtter sig på en valgstemning (uth. her). — For vi vet av erfaring at en valgstemning kan snu. — — — Derfor er det, at vårt parti sier fra, at det ikke er nok bare tilfeldigvis å ha 76 mann her i salen. — — Nei, et sådant flertall i Stortinget må støtte sig til en *klassebevisst arbeiderklasse*, som står samlet i sterke og omfattende organisasjoner. — — Vårt arbeid har gått ut på å samle arbeiderklassen i sterke organisasjoner, som ikke bare trer i virksomhet under et valg, men som også står vern om valgets resultater“ (uth. her).

Dette kan ikke bety annet enn at det er revolusjonspartienes plan, ikke bare å omstryte vår rettsorden nu ved vold, men også å opprettholde den ved vold. Det kunde naturligvis tenkes, at vårt folk besluttet sig for å gjøre et eksperiment med de socialistiske

planer, som der forespeiles så overordentlig lykke ved, og prøvde dem på lignende måte som f. eks. forbudet. Men at det derefter ved erfaringer kom til det resultat, at lykken uteblev, at eksperimentet tvert om førte fra ondt til verre, og at det derfor ønsket å oppgi eksperimentet igjen. Begge deler kan tenkes. Det vilde være i beste overensstemmelse med hele det grunnsyn som vår kultur og vår videnskap hviler på, nemlig at man skal søke erfaringer og lære av erfaringer. Men etter våre revolusjonspartiers plan, skal der stenges for denne siste mulighet. Vårt folk skal ikke ha frihet til å gjøre erfaringer i saken og etter forkaste det kommunistiske system, hvor forkastelig det enn måtte vise sig å være. Man har intet imot at kommunismen *innføres* fredelig, d. v. s. ved parlamentariske midler, men derefter skal den läses fast ved „*uparlamentariske midler*“, „*ved sterke organisasjoner*, som ikke bare trer i virksomhet under et valg, men som også står vern om valgets resultater“. — Det er et standpunkt, som har meldt sig i historien for hver gang en eller annen sannhet var gått op for menneskene. Det kjennes i en av de klareste former fra dogmatisk religion. De som har funnet en formentlig sannhet innenfor religion, prøvde alle meninger og viljer etter denne, og utsryddet kjettere i brennende iver for sin absolutte sannhets hellighet. De kommunistiske revolusjonspolitiske er like så sikre på å ha funnet den absolutte politiske sannhet, som nogen fanatisk inkvisitor en religiøs. De er også likeså brennende i ånden overfor kjettere og likeså umulig å helbrede, hvor meget ulykke de enn volder. Hvis der kunde stoles på at de hadde fått den absolutte politiske helligdom åpenbart av Marx i det kommunistiske manifest, utfyldt av Lenin, vilde det bli lettere å forstå, at de mente sig nødt til å pine livet av nogen millioner kjettere med lignende gråt i halsen som den hvormed deres åndsfrender, inkvisitorene, så sig nødt til å befri nogen hundre tusener medmennesker fra deres syndige meninger. Herved er å merke at inkvisitorene var nøyommere i sin målestokk. — Men videnskapen har siden inkvisitorens tid gjort blandt annet den opdagelse, at vi ikke vet av nogen absolutt sannhet, at vi bare lærer brøksannheter å kjenne, at vi heller ikke har utsikt til nogen gang å vinne fullstendig eller

absolutt kjennskap til noe, bare erkjenner stykkevis, og at derfor enhver sådan brøksannhet, når den gjør krav på å angi sannheten uttømmende, blir en usannhet, doktrinarisme, fanatismen, en forbannelse for verden. Det gjelder innenfor politikk i fullt så klart monn som innenfor religion og moral. —

Det er altså de revolusjonære partiers forsett å sette sig utover det hensyn, om flertallet i vårt folk vil godkjenne det statssystem de vil innføre. De vil tvinge det gjennem, når de har vunnet fysiske, utenomparlamentariske maktmidler nok til å gjennemføre sitt mål. De er bestemt på å opheve den folkehøytet som de kaller en „avleggs frase av løs karakter“, demokratiet i vårt land, de vil innføre diktatur og opprettholde det ved despoti. Når man anser demokrati som en løs frase, kan man selvfølgelig heller ikke ha større betenkelsigheter ved å opheve det.

b. *Diktaturet forbeholderes en enkelt klasse som dens privilegium.*

Også om dette har man fått full beskjed. Da Hornsrød dannet sin regjering i 1928 erklærte han, at „regjeringen i alle sine handlinger vilde la sig lede av hensyn til arbeiderklassens og hele det arbeidende folks interesser, og til å lette og forberede overgangen til et socialistisk samfund“. Samme tanke er fyldig uttrykt i den bolsjevikiske politikk som danner mønstret for norsk kommunisme. Formålet er altså ikke å vareta det norske folks samlede interesser, men bare den klassenes interesser som monopoliserer navnet „arbeidere“ (kroppsarbeidere) for sig. Dertil regner partiet altså også alle som bekjenner sig til den kommunistiske politikk, selv om de ikke er mere kroppsarbeidere enn andre. Denne klasse og dette parti skal altså føre diktatur over det øvrige folk. Jfr. Sovjets arbeider- og soldaterråd.

Dette klassediktatur måtte støtte sig dels på „bedriftsråd“ for at arbeiderklassen gjennem *brancheråd* skal få herredømmet over *industrien*, dels på arbeider, bonde, fisker- og soldaterråd, som skulle danne innledning til det *politiske klassestyre*. Landsmøtet i 1919 fattet beslutning, om at man skulle utrede planer herom. Landsmøtet i 1920 vedtok: „Klassekampen blir bitrere,

dens omfang utvides. — — — Bedriftsrådene er et av de betydningsfullestes led i denne kamp. — Arbeiderbevegelsen — den politiske som den faglige — må derfor sette all makt inn på å gjennemføre bedriftsrådssystemet og den videregående socialisering. — I en revolusjonær epoke blir det nødvendig for arbeiderklassen å skape *sine egne organer*, for å overta den økonomiske og politiske makt. På arbeidslivets, rådssystemets grunn må der bygges organer, som svarer til den revolusjonære situasjon og *legger den hele samfundsmakten i hendene på revolusjonære krefter*“ — — —.

Landsmøtet i 1921 besluttet: „Under henvisning til de siste landsmøters anerkjennelse av rådssystemet, arbeiderklassens diktatur (uth. her) og masseaksjonen som det avgjørende middel i klassekampen, og med tilslutning til den begrunnelse, landsstyret har gitt, aksepterer Det norske Arbeiderparti som avdeling av Den kommunistiske Internasjonale („Komintern“) de retningslinjer, beslutninger og betingelser som ble vedtatt av Internasjonalens 2. kongress.“ Derpå gav landsmøtet enstemmig tilslutning til plan om socialisering og bedriftsråd, med bl. a. den erklæring, at „under en tilspisset kamp må den direkte konfiskasjon anvendes som den eneste vei for å gjennemføre socialismen“. — „Brancherådene må straks i samarbeid med distriktsrådene centralkontor tilveiebringe den *plan og oversikt over industrien som muliggjør at arbeiderklassen ved et fast grep på den økonomiske virksomhet kan sikre sig herredømmet og kontrollen over den*“ (uth. her).

Derefter utviklet sig en kamp i de revolusjonære rekker om for eller mot den 3. Internasjonale med det endelige utfall, at Det norske Arbeiderparti ble ekskludert av Internasjonalen november 1923.

Det er da nødvendig først å se på de instanser som ligger mellom den eventuelle revolusjons ledelse og dens utførelse.

Den revolusjonære politikk sikter på å opheve de nasjonale følelser i folket for så vidt de kommer i strid med de kommunistiske planer. Jfr. f. eks. Moskvatesene, retningslinjer III-15: 3. Internasjonale prinsipper: Anerkjennelse av proletariats diktatur og sovjetmakten istedetfor det borgerlige demo-

krati. Den vil skape nasjonalt klassehat og internasjonal klassefølelse. Det er gitt uttrykk også i arbeiderpartiets program art. 14 (1930): „En internasjonal samling av arbeiderklassen er like så nødvendig som samling innenfor det enkelte land. Det norske Arbeiderparti vil derfor av all evne arbeide for en slik arbeidersamling på klassekampens grunn.“ — Denne internasjonalisme har hos oss retning østover.

Den kommunistiske plan arbeider for dette mål gjennem de organisasjoner som ovenfor er fremstilt:

- 1) de politiske partier,
- 2) kooperasjonen,
- 3) fagorganisasjonen,
- 4) idrettsforeninger, skytterlag, ungdomsforeninger, „oplysningsarbeid“,
- 5) forvaltning og rettspleie,
- 6) hemmelige „celler“, f. eks. i hær, flåte, fabrikker,
- 7) „fraksjoner“ i andre partier.

Alle disse bevegelser hvorav flere, f. eks. kooperasjonen og fagforeningene, begrepsmessig sett ikke skulle være politiske og slett ikke revolusjonære, sikter dog, som vi har sett, således som de idag er ledet, på samme mål: å tjene opprettelsen av en kommunistisk samfundsordning, d. v. s. å overdra herredømmet, ledelsen og kontrollen over alle produksjonsmidler og fordelingen av utbyttet til statsorganer og således opheve enhver privat fordel for individet av dets virksomhet. Men alle disse organisasjoner står igjen tilsluttet internasjonale organisasjoner eller i forbindelse med andre lands tilsvarende organisasjoner med øverste topp i den 3. Internasjonale, faktisk om ikke alltid organisasjonsmessig. Derved får ledelsen av den 3. Internasjonale en makt også her i landet, som det vil sees av det følgende.

VIII

Den røde (3) Internasjonale, Komintern.

Det er et prinsipp for folkerett og internasjonal politikk fra *Westfaler freden* av at ingen stat skal ha rett til å blande sig voldelig i andre staters indre anliggender. I sitt utkast til

traktat for en evig fred har Imm. Kant opstilt prinsippet som det 5. punkt av sine preliminærartikler, og det danner et avgjørende punkt i bestrebelsene for en verdensfred.

Den røde Internasjonales—Kominterns—kommunistiske politikk har opstilt det motsatte prinsipp. Den er en kamporganisasjon med det mål ved vold og alle midler å gripe inn i alle andre samfund i verden, omstyrt dem, oprette et proletariatets diktatur i dem, og omdanne dem til sovjetrepublikker. Dette mål er også 1ste punkt i selve sovjet forbundets grunnlov.

Det er altså en dristighet som synes utrolig, når sovjet fremstiller sig som forfulgt av andre stater. Det er gammel erfaring, at den, hvis hånd er mot alle, får alles mot sig. Men det er sjeldent å se en angriper sette kjengjerningene så direkte på hodet som sovjet ved sine anklager overfor borgerlig rettsorden.

Det er derfor all grunn for enhver annen stat til å beskjefte sig med Den røde Internasjonales planer. Den holdning som stater med borgerlig rettsorden har inntatt overfor denne Internasjonales attentatplaner, minner påfallende om den som låner sin morder hans mordvåben.

Også vårt land har vist planene fra øst om å styre vår samfundsorden ved revolusjon og inntenne vårt land i sovjet-forbundet, en elskverdig imøtekomenhet, som om drømmen om at løven skal leke hyggelig med lammet, allerede hadde ophört å ha sitt forbillede i kattens lek med musen.

De kjengjerninger som statsråd Quisling har trukket frem for opmerksomheten, har avsløret forholdet for almenheten. Der er neppe nogen grunn til å spille tid på riksrett overfor de regjeringer, som har visst om kjengjerningene, men ikke tatt hensyn til dem. Derimot er det nødvendig at kjengjerningene utredes for hver norsk borger, som har plass for andre bekymringer enn for sine kjøttgryter.

Kominterns standpunkt har fått uttrykk især på følgende vis: Den røde Internasjonale vedtok på sin annen kongress i Petrograd Moskva 20. 7. til 7. 8. 1920 noen retningslinjer for den kommunistiske internasjonale. Disse er senere delvis blitt supplert på nye kongresser. Således ved beslutninger

og teser på den 4de kongress (1923), den kommunistiske internasjonale *taktikk*, vedtatt på den 5. verdenskongress, 1925, bolsjeviseringens vei, teser og beslutninger vedtatt på internasjonalens utvidede eksekutivmøte mars—april 1925, program på 6te verdenskongress, september 1928, og teser på den samme. Og således ved senere kongresser. Nogen større prinsipiell forandring fra de første „Moskvatesene“ representerer disse senere ikke. Moskva-tesene citeres herefter leilighetsvis bare som teser. De er alle avfattet med en verdensrevolusjon for øie.

b. Kominterns organisasjon og det kommunistiske parti V.K.P. (b).

For å kunne gjøre sig en klar mening om betydningen av at revolusjonære partier i vårt land anerkjenner Komintern, er det nødvendig å ha rede på hvorledes denne organisasjon skal opfattes.

Bolsjevikerne trekker et skarpt skille mellom „de forente Sovjetrepublikker“ S. S. S. R., og „Komintern“. Sovjetrepublikkene har nemlig på den ene side tvingende bruk for å vedlikeholde forbindelsen med andre stater, både kommersielt og finansielt. De må låne fra disse stater både penger, maskiner, ingeniører og fagarbeidere. På den annen side sikter de altså på å sprengje disse stater i luften ved en verdensrevolusjon og å skaffe sig diktatur over dem. Men en forbindelse på det grunnlag at man rekker en hånd frem til hilsning, en annen med revolver, er ikke så lett å få istand. S. S. S. R. har derfor søkt å fralegge sig det offisielle ansvar for revolusjonsplanene ved å oprette en særskilt organisasjon med privat karakter, Komintern, som centralsted for disse planer.

Sammenhengen dermed er denne: Sovjet-styrets øverste myndighet er offisielt forbundets rådkongress, som består av representanter for de lokale Sovjetter. Forbundskongressen skal bare tre sammen *hvert annet år*, og velger da forbundets *centrale eksekutivkomite*. Denne består av forbundsrådet og nasjonalrådet. Eksekutivkomiteen innkalles *tre ganger årlig*. Den velger igjen et *presidium*, på 27 medlemmer, og *folkekommisærens råd*, på 10 medlemmer, hvortil kommer chefen for det politiske politi Tsjekaen, G. P. U. Presidiet har både

lovgivende, utøvende, kontrollerende og dømmende myndighet. Kommissærerne er egentlig bare departementschefer. Dette er den offisielle myndighet.

Men ved siden herav og over den er der en annen makt som har den egentlige myndighet overalt: Sovjet-forbundets kommunistiske parti, bolsjevikerne: V. K. P. (b). Dette partis central-komite har fraksjoner i alle Sovjets, og leder arbeidet der gjennem dem. Partiets lover foreskriver at der i ethvert Sovjet, (det betyr *råd*), skal dannes et parti, en fraksjon av kommunister, så sant der er minst tre medlemmer av partiet, og disse skal nu sørge for å sikre partiet innflytelse, føre dets politikk, kontrollere organisasjonen og rapportere til centralkomiteen. *Fraksjonen er helt undergitt centralkomiteens befalinger*. Selv om et Sovjet bestod av bare kommunister, danner de altså to organisasjoner, en som offisielt råd og en som partifraksjon. — Ved således å organisere fraksjoner opnår overalt partiet å få den øverste myndighet i alle Sovjet-forbund, også i den øverste centraleksekutivkomites presidium og folkekommisærernes råd. Disse får sin herre i siste instans ikke i en offisiell statsorganisasjon men i en partiorganisasjon, og partidisiplinen nedover sikrer mot opsettsighet fra statsorganisasjonens side. Dertil kommer at det visstnok undtagelsesløst er et flertall av nettop de samme personer i begge styrer, Sovjetene, i allfall dens eksekutivkomite, og det kommunistiske parti. Spørsmålet er bare i i hvilken egenskap disse personer optrer, som Sovjet eller som partimedlemmer. „Valgene er ikke hemmelige, — bare et parti er tillatt, det kommunistiske, — politisk opposisjon tillates ikke, — det lille men strengt organiserte kommunistparti på 1 million av Russlands 150 millioner avgjør valgene. (Berlin s. 205.)

Men dette kommunistiske parti er russisk. Det representerer russiske tradisjoner og interesser. Den øverste leder av alle Sovjets, de forskjellige republikker som er forbundet, er altså det russiske kommunistparti, V. K. P. (b.), bolsjevikerne. Under dette går også Komintern, den Røde 3dje Internasjonale. Den omfatter ganske visst også representanter fra seksjoner i alle de land som søkes erobret. Men da den altså selv, og alle dens

medlemmer, mottar befalinger av V. K. P., kommunistpartiet i Russland, blir det dette kommunistpartis styres interesser som er avgjørende også for Komintern. I alle andre lands „seksjoner“ sitter der altså partifraksjoner, som er underordnet de russiske bolsjevikene og strengt forpliktet til å følge befalinger fra dette russiske partis centralrådskomite's. Det russiske kommunistpartis centralrådelse blir således herre både over Sovjetene, over Komintern og over alle seksjoner i alle vedkommende land. Lydighet sikres både ved pengetilskudd og ved trusel om alvorlige straffer. Tsjekaens arm er lang. Den kan likvidere en uønsket person, som general Kutiepow, også i Paris. Og partiets centralrådelse har adgang til å ekskludere et hvilket som helst medlem av et hvilket som helst lands seksjon.

Alle spørsmål av noen betydning i en revolusjonær organisasjon i et hvilket som helst land, kan altså i siste instans bli avgjort av de russiske bolsjevikene. Derved får *de russiske interesser hos det russiske kommunistparti* en *omhyggelig organisert makt i andre statssamfund gjennem seksjoner* og kommunistiske fraksjoner i seksjonene.

Sovjetforbundets politiske organisasjon er fremstilt av bl. a. Utenriksdepartementet, Dokum. nr. 8, 1932, spesialkomiteens innstilling s. 38—39, Sovjetforbundet kommunistpartiets lover, punkt 25: Partiets centralrådskomite leder centralmyndighetenes, sovjetenes og de sociale organisasjoners arbeid ved hjelp av partifraksjonene. — Punkt 39: Kommunistpartiets guvernementskomiteer leder arbeidet i sovjetene, fagforeningene og andre organisasjoner ved hjelp av de tilsvarende fraksjoner. — Den er videre fremstilt av statsråd Quisling. Innstilling S. nr. 184 — 1932, 450—451: Folkekommisariatene (departementene), sovjetene, den røde arme, G. P. U. tidligere Tsjekaen, det politiske statspoliti, fagorganisasjonene og også den kommunistiske internasjonale (Komintern) med alle dens avdelinger og seksjoner er underlagt det russiske politiske byrå, som er Russlands virkelige regjering. Man kan ikke sjeldent finne direkte bekrefte på det i form av — dekretet fra partiets centralrådelse til sovjetorganer. — Likeså i Moskva-tesene, avsnitt: Det komm. partis rolle i den proletariske

revolusjon, punkt 8. Her uttales uttrykkelig, at *partiet må stå over sovjetene, at det er partiet som overalt må være ledende herre*. De kommunistiske enkeltpartier i alle stater utgjør til slutt et *verdensparti* under *russisk* ledelse.

c. Mål og midler.

Efter dette styres beslutninger, retningslinjer og teser er stillingen da idag denne: „*Den kommunistiske internasjonale er en organisasjon for verdensrevolusjonen.*“ (Taktikk s. 22.) Det er kommunismens hensikt å „*erobre statsmakten for arbeiderklassen*“, og „*befeste sitt herredømme for alle tider — — og skape garantier mot enhver borgerlig restaurasjon*“. Inntil da vil partiet i hver stat „*måskje* vel kunne øve en bestemmende innflytelse på alle proletariske lag av befolkningen, men ikke kunne samle dem organisatorisk. Først når den har fått herredømmet over pressen, skolen, kirken, parlamentet, og det administrative apparat“, og „*det borgerlige samfunds endelige nederlag er innlysende for alle — — vil næsten alle arbeidere begynne å tre inn i partiet*“ (Moskva-tesene s. 3—4).

Sitt herredømme skal partiet søke å nå ved agitasjon, organisasjon, til slutt *borgerkrig*.

Partiet finner det håpløst å vente på at flertallet borgere blir omvendt. Det er heller ikke nødvendig (Taktikk s. 45). Seirens skal sikres ved kommunistenes større ildfullhet, *deres sterke organisasjon* og større disiplin, samt ved at man på de „strategisk viktigste og avgjørende punkter“ har de mest aktive, klassebevisste elementer. Derfor må der passes på når anledning til oprør er der: „*Arbeiderklassen kan ikke bare ved generalstreik eller de korslagte armers taktikk vinne seier over borgerskapet*“, — den „*må gripe til væbnet opstand*“ (tesenes s. 5), „*borgerskapets fall og uskadeliggjørelse — — kan bare virkeligjøres av de arbeidende masser gjennem borgerkrig*“. (Taktikk s. 20.) „*En arbeider- og bonderegjering er ingen demokratisk parlamentarisk regjering, men en kjempende borgerkrigsregjering* som fører en skånselsløs kamp mot borgerskapet med *våben i hånd*.“ (Taktikk s. 44.) — Dette skal ikke skje ved at man holder sig utenfor borgerlige organisasjoner,

ikke ved at soldater i militær og marine nekter tjeneste. Tvert om skal kommunistiske soldater i forbli tjenesten, søke den best mulige utdannelse og forvandle den krig som opstår fra „imperialistisk“ eller nasjonal til en *borgerkrig*. (Tesar s. 6. m. fl. st.), likeså program på 6te kongress 1928, s. 95 m. fl. st.)

Innledningen til krigen vil altså opstå på det vis at de revolusjonære benytter en gunstig anledning til opstand: „Den skarpeste krise kan utløses plutselig under den nuværende mangel på likevekt ved en storstreik, — — en ny krig eller selv en parlamentskrise.“ „Nettop derfor får den subjektive faktor uhyre betydning, — det vil si graden av selvbevissthet, *kampvilje* og *organisasjon* hos *arbeiderklassen* og *dens avantgarde*.“ — Derefter, når borgerne vil dempe opstanden, samles man til kamp mot deres „imperialistiske“ krig og tilkaller *hjelp fra Sovjetunionen*. Og den er forpliktet til å sende sine røde arméer utenfor sine egne landegrensor for å yde hjelpen. Den tanke er uttalt allerede i det kommunistiske manifest, som er optatt i Kominterns program. Men den er også optatt i selve Sovjets „konstitusjon“, og er proklamert av f. eks. krigsminister Prokowskij 21. 1. 1918 i anledning av den finske revolusjon, og gjentatt adskillige ganger senere. I seksjonene oplæres derfor medlemmene til klassekampmoral, kamp mot sitt eget land under feltrop som dette: „Vår oppgave er å knuse og tilintetgjøre den *borgerlige armé*, å vinne soldater og matroser for den revolusjonære kamp. Oprette brorskap med den røde armé, gå til aktiv kamp for den røde armés seier, for Sovjet-unionen.“ (Citat fra „Oktober“, militært politisk tidsskrift, januar 1931.) Tidsskriftet utkom i Sverige. Der er imidlertid dannet en forening av de kommunistiske partier i Skandinavien, og her „utveksles stadig litteratur og skrifter som har interesse for arbeiderbevegelsen“ (Det norske Arbeiderpartis beretning 1930, s. 55). Et sådant program har utvilsomt interesse for det revolusjonære arbeiderparti. Samme tanke er dessuten fremme tallrike steder i Kominterns beslutninger og teser. Således uttaler de (s. 58): „Den 3. Internasjonale prinsipper“ „anerkjennelse av proletariats diktatur og Sovjetmakten istedetfor det borgerlige demokrati.“ Kampen må føres på det vis at man først styrter „utbytterne“,

„undertrykker deres motstand og umuliggjør ethvert forsøk fra deres side på å gjenopprette“ tilstanden. — Dernæst ved å „*oplyse, organisere, opdragse og disiplinere*“ (massen) „under dens uendelige skarpe og skånselsløse kamp mot utbytterne“ (teser s. 51).

Kampplanen går ut på å danne „*celler*“ overalt, endog i kristelige foreninger, og å utføre et „*illegalt*“ arbeid. Dette er nødvendig også side om side med legitalt, især i hæren, flåten og i politiet“ (teser s. 57). Den „*viktigste oppgave*“ er „*det systematiske arbeide for organisatorisk opdragelse innenfor de store arbeiderorganisasjoner*“. For å hindre borgerskapet fra å bemekte sig disse organisasjoner „må de kommunistiske arbeidere danne sitt eget selvstendige, kommunistiske parti“. (Tesar s. 6). Dernæst er det om å gjøre å ha pressen. „Uten en revolusjonær kamp for den kommunistiske presses frihet som trekker massene med sig, er forberedelsen av proletariats diktatur ikke mulig“ (teser s. 58). Der må *sorges for at* „*vår kommunistiske ideologi så vel som partiets politiske linje blir gjort til felleserie for alle partimedlemmer — i en klar og tydelig form*“. (Bolsjeviseringens vei s. 46.)

Som politisk ledd i kampen tjener opprettelsen av arbeider- og soldaterråd for at disse skal overta regjeringsmakten, — — diktatorisk.

Der er i „imperialismens epoke“ ingen forskjell mellom den revolusjonære Marxisme og Leninismen (Bolsjeviseringens vei s. 7—10). Ja, i og for seg er *kommunisme, Marxisme og bolsjevisisme ett og det samme* — „*kommunistisk parti og bolsjevistisk parti er identiske begreper*“ (s. 5—6). „Til en viss grad kan man betegne hele Kominterns samlede arbeider som *bolsjevisering av arbeiderpartiene*“. „I det gitte historiske øieblick — — viser det *russiske mønster for alle land* — et meget vesentlig noe av *deres uundgåelige og ikke fjerne fremtid*“ (s. 6—7). Hertil vil de støttes ved den „*store mangel av besluttsomhet i den herskende klassenes politikk*“.

En hovedoppgave er det etter tesene å vinne *herredømmet over fagforeningene*. „Fagorganisasjonene spiller en meget stor rolle i perioden for revolusjonens *forberedelse*, de vil spille en

overordentlig stor rolle i selve revolusjonen, og der vil tilfalle dem den viktigste oppgave i det socialistiske opbygningsarbeid, når de etter arbeiderklassens seier blir organer for det proletariske diktatur. — *Erobring av fagorganisasjonen er ensbetydende med erobring av massene.*“ Norsk Kommunistpartis resolusjon, „utvikling av fagorganisasjonen til klassekampvåben og bevarelsen av fagorganisasjonens enhet på et revolusjonært grunnlag, er en av bolsjevismens viktigste oppgaver ved siden av partiets organisering og den ideologiske utrensning av småborgerlige synspunkter.“ „Alle kommunistiske partier må oprette en intim forbindelse mellom fagorganisasjonene og de medlemmer som gjør tjeneste i hæren. — — Der må gjøres særlege anstrengelser for å knytte sjømennenes organisasjoner til marinens matroser.“

Fagorganisasjonen skal være et „klassekampvåben på revolusjonært grunnlag“ (teser s. 28 ff., takikk s. 31 ff., 36 ff., 39, 40, 45). Kampen må politisk føres ved „konkret å vinne massene til kamp for bestemte dagskrav, — organisere dem for denne kamp, — samle dem om sig, idet man stadig orienterer sig mot revolusjonen“ (Takikk s. 16 ff.). „Kommunistenes agitasjon for dagskravene knytter hvert av disse delkrav på det næreste sammen med det revolusjonære omstyrtningsprogram. Det gjelder særlig i de land, hvor krisen i det borgerlige system har satt inn.“ (Takikk s. 21.)

Overhodet blir det planlagt på alle det offentlige livs områder å utnytte enhver mulig, lovlig eller ulovlig faktor til å fremme kommunistisk samfundsordning, diktatur, verdensherredømme, gjennem revolusjon, undergravning av den bestående retts- og samfundsorden og opprettelse av en kommunistisk, på underkuelle av frihet, på ulikhet, privilegier, hat mellem klassene. Et verdensherredømme herpå. (Teser s. 56 ff.)

En særlig definisjon gir tesene av „*klassekamp*“ enhver sådan er en „politiske kamp, — — en kamp om makten. En hvilken som helst streik som brer sig over hele landet, truer den borgerlige stat, og får derved en politisk karakter. Å forsøke å styre borgerkapet og ødelegge dets stat, er enstydig med å føre en politisk kamp. Å skape et proletarisk klasseapparat for å overta forvaltningen og undertvinge borgerskapet — av hvilken art dette

apparat enn er, — det betyr å erobre den politiske makt. — *Den politiske kamp omfatter hele proletariatets klassekamp som karakteriseres ved utvidelse av de små og lokale kamper til en almindelig kamp for å omstyrte den kapitalistiske samfundsorden*. — — Tilslutt så „borgerkrig“ (teser s. 30). —

„En forutsetning for revolusjon, foruten proletariats forberedelse — den almindelige krisetilstand i alle herskende og borgerlige partier, er (allerede) tilstede. — *Det er øieblikkets oppgave for de kommunistiske partier å påskynde revolusjonen — — å styrke proletariatets forberedelser*“ (teser s. 53). — *Det norske Kommunistparti* opstiller ut fra sådanne synsmåter program om en klassekamp, idet partiet opbygges organisatorisk på grunnlag av bedriftsceller, *styrker fagorganisasjonen på revolusjonært grunnlag* og derfor „støtter arbeiderne i alle deres kamper mot arbeidskjøperne“, — danner „revolusjonære bedriftsråd“, fører proletarisk bondepolitikk og „optar alle viktige spørsmål på grunnlag av partiets og Kominterns erfaringer i den revolusjonære klassekamp — med sikte på å opdra partimedlemmene i Leninismens ånd“. „Uten revolusjonær teori kan der ikke være revolusjonær bevegelse“ (Takikk s. 49—50).

d. Moskvas herredømme.

Samtlige de rådsstater som skal opprettes, skal kommanderes fra *Moskva* hvor Komintern samles. Der råder den strengeste disiplin overfor Moskva. Ikke engang en så beskjeden innsigelse blir tålt som den Det norske Arbeiderparti i 1923 våget om at helt indre, lokale anliggender måtte kunne overlates den enkelte stat. Det gjaldt dengang bl. a. at i rådsstyrene måtte representanter for fiskere ha samme andel som andre arbeidere. *Moskva* skal også ha rett til f. eks. å avsette styremedlemmer og innsette nye i vedkommende stat. —

Formelt skal enhver Sovjet-stat ha rett til å tre tilbake fra „Unionen“. Men hvis sådant skulde kunne skje, måtte der selv sagt gå drøftelser forut i vedkommende stat. Og en sådan drøftelse vilde komme inn under Sovjet-forbundets straffelov av 1927 om „kontrarevolusjonær“ propaganda, så vidt det er mulig å forstå. Og den straffes med døden. *Reelt* er en utmeldelse

altså utelukket, og påstanden om at enhver stat i Unionen fritt kan tre tilbake, kan ikke ha annen hensikt enn den å fremstille Sovjet i et gunstig lys og lokke andre stater til Sovjet for å bedra dem. Jfr. Knud Berlin, Udsigt etc. s. 202—203.

Det uttales da også i Kominterns program, 6te verdenskongress, september 1928, at man må „berøve sine klassemotstandere (borgerklassen) politiske rettigheter og gjøre visse innskrænkninger i deres frihet — mot deres eventuelle forsøk på å forsvare eller gjenoprette sine privilegier“ (s. 38). D. v. s. *at Sovjet vil oprettholde despoti så lenge nogen børger kan ventes å ville anse nogen annen forfatning enn kommunisme for bedre.*

I en instruks fra en seksjons styre betegnes Sovjetunionen som „arbeidernes fedreland“.

Det heter også der: „*Du er alltid uskyldig, om du er i partiets tjeneste, for da gagner du arbeiderklassen*, og det skal hver kommunist gjøre om han vil kalte sig Leninismens forkjemper.“ Jfr. Tableaux des organisations Sovjetiques av Bureau Permanent de L'Entente internationale contre la III me Intern. Genève 1928. I teser på den 6te verdenskongress, 1928, innskjerves det (s. 21) som en opgave man må ta med største energi å „bekjempe alle borgerlige sportsorganisasjoner, forsvarsforeninger, og den borgerlige militærutdannelse“. Det heter (s. 25) at „en demokratisk eller rettferdig fred i en imperialistisk krig (d. v. s. en borgerstats) er umulig uten at borgerstyret blir omstyrtet og proletariatet får makten.

Derfor kan ikke fred være det centrale feltrop, men bare den proletære revolusjon“ (s. 25). Kommunister er pliktig å føre en skarp kamp mot alle „fredsfraser“, de blir ved gitt leilighet „borgernes viktigste ideologiske våben for å hindre, at kriegen forvandles til en borgerkrig“. Massene må opdrages til denne tanke om en borgerkrig, og dertil trenges revolusjonært arbeid i den borgerlige armé. Herunder må særlig nytties parolen *om brorskap mellom hærene på begge sider av fronten mot deres officerer o. s. v.* (s. 29—30). Det er den viktigste parole ved fronten, altså sammen med denne om forvaltning av den „imperialistiske“ (nasjonale) til borgerkrig (s. 95). Og dette fiendskap kjenner intet hensyn. Foruten til Arbeiderpartiets prinsipielle program,

protokoll 1930, s. 38 ff. og det ovenfor citerte vedtak av Arbeidernes Idrettsforbund i 1928, skal henvises til Den røde Internasjonale program på 6te verdenskongress september 1928, publisert Stockholm 1929. Her står side 53:

„Det rike borgerskap,
storgodsbesidderne,
de dele av offisersstanden som er dem hengiven,
generalene, og
de høiere embedsmenn,

er konsekvent arbeiderklassens fiender og *bør slås ned uten barmhjertighet*.“

Så vidt det er mulig å forstå er det etter dette meningen å holde blodbad på sådanne borgere ene og alene fordi Internasjonalen regner med at disse politisk vil hylde opfatninger i strid med dens. Det må være meningen, allerede av den grunn at der antydes at det dog kunde være mulig å la nogen av disse slippe unda for å utnytte deres organisatoriske evner, „men som regel først etter at diktaturet er blitt forankret og alle utsugernes oprør og sammensvergninger er fullstendig slått ned“. Overensstemmende dermed er der jo også handlet i den revolusjonære politikkens mønsterstat.

De vendinger som brukes om en „imperialistisk krig mot Sovjet“ er uttrykk for den slagordsteknikk, Komintern har utviklet: Man skyver til side den historiske kjenngjerning at Sovjet har planlagt en verdensrevolusjon med angrep i alle stater på all borgerlig samfundsorden, og i den anledning har opprettet revolusjonspartier i dem alle. Publikum skal ledes til å glemme at de borgerlige stater ikke har planlagt angrepet på Sovjet eller fra sin side opprettet angrepspartier der. Sådanne borgerlige partier vilde etter Sovjets lovgivning bli en bloc henrettet som kontrarevolusjonære. Det skulde ikke trenges å uttale at hvis de borgerlige stater skulle treffe forføininger for å stanse de revolusjonære angrep på deres sikkerhet og derved komme i kamp med den stat hvorfra angrepet utgår, blir en sådan krig fra borgerstaters side selvsagt en forsvarskrig mot de revolusjonære angrep fra Sovjet.

IX.

Hvad er den russiske politikks plan?a. *Hvad er resultatet av den russiske kommunisme?*

Vil man bedømme den rettslige karakter av en handling, må man vite hvad den sikter til.

Hvilke hensikter har det russiske kommunistparti, som befaler det ene av våre revolusjonspartier og følges av det annet „i alle dets handlinger“?

Komintern svarer at den vil befri verden for kapitalismens utbytning og oprette en socialistisk samfundsordning overalt. Hvis dette var formålet måtte den russiske politikk i hvert fall selv tro at den ble ledet av menneskekjærlighet og at den under trykket av sociale lidelser følte sig drevet til å redde menneskeheten ved å bringe et nytt politisk evangelium ut i verden. Og etter gammel provet erfaring vil vi da undersøke treet på dets frukter.

Var en sådan følelse beveggrunden, måtte den selvsagt begynne med å gi sig utslag hjemme i riket selv. „Charity begins at home“, barmhjertighet begynner i hjemmene. Men erfaringene om den kommunistiske politikkens metoder er så avskrekende at det er umulig å forene en sådan skamplott på vår tids historie med menneskelighetens lover. De kan ikke ha vært noget styres motiv for de forfølgelser som har berøvet millioner mennesker i Russland livet, tildels under pinsler, et styre som fremdeles idag holder tallrike individer i uforskyldt elendighet, og oprettholder et system som forfølger hederlige borgere for deres tro og tanker.

Det er klart, at den russiske ledelse gjør sitt beste for å nå de høyeste resultater. Det gjelder ikke bare densære, — det å bevise, at kommunismens teori er riktig. Der står mere på spill. Dette styre er nødt til å vinne en viss tillit i utlandet for å kunne få de lån, som hittil har vært nødvendige for å holde det gående. Men tilliten er betinget av, at der opnåes gode resultater av styret. Ja, ennu mere: Hvis styret ikke greier

opgaven, vil en reaksjon kunne forutsees. Men en reaksjon vil neppe bli mindre ubarmhjertig enn det kommunistiske styre selv har vært. Der kan derfor med rette sies om det russiske styre nu, at det lever ikke for å regjere, men regjerer for å leve: Det kjemper for livet. Dessuaktet er resultatene ubeskrivelig slette, og er dette etter offisielle meddelelser i Sovjets egen presse: Man lese f. eks. de oversettelser av oplysninger i „Pravda“, i „Økonomisk Liv“, „Goddok“, „Den røde avis“ og „Moskva Aftenavis“, som står meddelt av hr. R. H. i „Norges Fremtid“ for 21. 8. 1931. Videre i tidsskriftet „Om Sovjet“ som utkommer i Kjøbenhavn. Eller de opfordringer og programmer, som opstilles i Lenins: „Tanker om Religion“, Bucharin og Preobraschensky: — „Kommunismens ABC“, Jaroslavsky-Gubelmann: „På den antireligiøse Front.“ Her står f. eks. s. 132: „Hvis vi, for å opnå seier for en bestemt klasse, må ofre 10 millioner mennesker, således som den siste krig har kostet oss, så må vi ikke betenke oss på det, og vi skal gjøre det“ (citeret etter „Om Sovjet“ mai 1932).

Uch. Gassetta nr. 198 for 1928 forteller at det som særkjener skolene i Sovjet-unionen er „erotikk, egoisme og likegyldighet“. På fagforeningskongress desember 1926 uttalte selve arbeidsministeren: „Inntil idag har arbeidsforholdene vært bedre i de private bedrifter enn ved statsbedriftene. Arbeidsministeriet er av den opfatning at det er umulig å vende tilbake til de kommunistiske metoder for å regulere arbeidsmarkedet.“ Pravda 178 for 1928: „Disiplinens sammenbrudd er helt åpenbar så vel blandt arbeidere som spesialister.“ — Den offisielle „Nærings- og industriavis“ 6. 2. 1929, likeså, og for 9. 2. 1929: „Vi må innrømme at det står åpenbart dårlig til med arbeidsdisiplinen. Riktignok viser statistikken at det ikke er så verst enda. Men fakta sier det motsatte.“ Se R. Halle: 1930, s. 72—76.

Et enkelt eksempel på folgene av det kommunistiske kollektivsystem for den opgave å skaffe samfundet ernæring, — etter kommunismens materialistiske livsopfatning selve hovedopgaven for menneskelivet, hentet fra W. S. — (Wirtschafts- und Sozial-Politik der Sovjet-Union, Berlin) for 24. 8. 32 — altså av nyeste datum:

„Forsorgs-vanskelighetene melder sig for tiden i forsterket mengde i Sovjet-Unionen. Det skyldes, at bestrebelsene for å skaffe de enkelte industrielle foretagender og deres tjenestemenn en selvstendig ernæringsbasis av grønsaker og poteter har gitt meget utilfredsstillende resultater. Der var gjort stort anlagte forsøk dermed, — i umiddelbar nærhet av de større fabrikker, for at man ikke skulle behøve tilførsel fra fjernere egne. Men Sovjet-pressen beretter, at utsiktene er slette. Fra de forskjelligste egne meldes til „Trud“, at „grønsakene forkommer i havene“. Især fordi lukningen forsømmes, tildels fullstendig. Det er ikke mulig å få tilstrekkelig antall frivillige arbeidere for dette. Man forsøker å hjelpe sig ved, at man på lørdagene anordner frivillig arbeidstjeneste i grønsake-havene. Men — som „Trud“ beretter den 16. 8. fra Kjasan — av 1500 bestilte arbeidere for en sådan dag inntraff bare 2. Dessuten mangler der transportmidler og beholdere.“

Der mangler fremfor alt vilje hos arbeiderne. Og viljen mangler, fordi det kommunistiske system gjør vold på arbeidsinteressen hos individet. Den økonomiske elendighet har psykologisk årsak.

Efter at man har erfaret, at klager over forholdene er blitt notert i Europa, er den russiske presse synbart blitt forsiktigere i sine meddelelser. Men stillingen kan ikke være synderlig forandret. Selv retroende socialistter, som har besøkt Russland i år, meddeler om de umulige forhold i Russland i selve revolusjonspressen, såsom det norske „Arbeiderbladet“ og socialistpressen som „Social-Demokraten“ i København, begge i august 1932. Senest har J. Slavik, en historiker av europeisk navn, prof. i Prag, gitt en rystende skildring av elendigheten i Russland etter å ha besøkt det og studert forholdene der omhyggelig med sympatisk innstilling. Han samler sine inntrykk i den dom: „Russland står for tiden på samme nivå som det indre av Afrika. Hvad jeg så og hørte der var forferdelig.“ (Jfr. Aftenp. 14. 10. 1932.)

Systemet er altså en hensynsløs krenkelse av de goder som har verdi for menneskene under borgerlig rettsorden. Det ledes av den tanke at enhver mentalitet fra borgerlig retts-

orden kan virke til å dra sinnene tilbake til denne rettsorden og bort fra den nye kommunistiske. Det er derfor ikke nok å forandre ytre forhold, så som eiendomsrett, handel og vandel, — det er fra dette synspunkt ennu viktigere å omdanne sinnene, det vil fremfor alt si: Moral og religion.

Men allerede i 1921 blev lederne dessuaktet nødt til å gjøre en rekke innrømmelser til det tidligere rettssystem, gjenoprette den private eiendomsrett til jord og mindre foretagender, arveretten for mindre beløp, og noe sig med å forbeholde sig konsesjonsrett ved større foretagender, — den såkalte „Nep“-politikk. Men det blev undskyldt som overgangsbestemmelser. Den nye rettssopfatning hadde ikke innarbeidet sig ennu i folkets bevissthet, blev der sagt. Denne forklaring kan imidlertid ikke lenger rekke til overfor de kjensgjerninger, at man fremdeles må gjøre nye svingninger i retning av den borgerlige rettsorden.

I juli 1931 besluttet Stalin en rekke videre forføininger som er gjenoptagelser av borgerlig rettssystem: Dyktigere arbeideres lønninger skulde forhøies betraktelig, ja der blev innført premielønnssystem, ingeniører og teknikere ble behandlet bedre enn før, man opgav å fremtvinge sammenslutninger mellom bondene, og søkte å fremkalde den frivillig. Ved en hel del bestemmelser blev det lagt an på å øke den individuelle ansvarsfølelse. Den tilstand som var opstått ved kommunismen hadde vakt for sterk misfornøielse og motstand. Den „har ikke vært noget arbeiderklassens diktatur, men partiets diktatur over arbeiderne, og innenfor partiet et ledelsens diktatur over medlemmene“. *Det er fra kommunisthold, — Arbeiderpartiet — at disse erkjennelser gjøres.* Jfr. Arbeiderkalender 1932 s. 144—146.

Det betyr at kommunismens styre må erkjenne ikke bare at de metoder det har anvendt, men også selve målet, den kommunistiske samfundsorden, ikke er noget ideal. At det er nødvendig å gi de menneskelige karakteregenskaper, individualitetens krav, anledning til å utfolde sig i samfundslivet, således som borgerlig samfundsorden tilstreber.

b. Hvad er motivet for Kominterns plan?

Men denne nye erkjennelse har ikke ført til at kommuniststyret har oppgitt sine planer om en verdensrevolusjon.

Det er ikke tilstrekkelig forklaring, at dette styre kan være blitt besatt av en doktrinær ide, troen på et systems tryllemakt. Det er ikke usannsynlig at en sådan besettelse virkelig foreligger og oprettholder troen tross erfaringene. Man har eksempler nok før i historien på hvilken makt en forestilling kan øve endog over et helt folk, ja en hel tidsperiode. Det trenges ikke at vedkommende ide er riktig. *Fikse ideer kan være utstyrt med samme suggestive evne som sund fornuft.* Årsaken ligger i det menneskelige sinns egne lover, ikke i verdenslovene. *Det er altså ikke noget bevis for en forestillings riktighet at den vinner herredømmet over massene eller over individer, som etter sine anlegg er avstemt for massepsykologiske eller opportunistiske lover.* Vi anser f. eks. mormonismen for prinsipielt uriktig. Men den vant en overordentlig rask utbredelse til den blev stanset ved lov. Kommunismen forkaster enhver religion som tøv. Men ennu behersker religiøse ideer eller forestillinger den største del av menneskehets trosliv. En ides utbredelse er altså heller ikke etter kommunistisk opfatning bevis for dens riktighet.

Var det en uttømmende forklaring for Sovjets planer om en verdensrevolusjon, at lederne var blitt besatt av den ide at et socialistisk system skal åpne portene til det tapte paradis, så måtte også den ide begrense sig til at man først gjennemførte den hjemme, før man gikk i gang med å arbeide for å få ofret ennu mere blod for den også i andre land. Disse andre stater har ikke hindret Sovjet-forbundet fra å praktisere sitt system, hverken hjemme eller i det mellomfolkelige samvær. Men de økonomiske virkninger av det kommunistiske eksperimentet er altså i Sovjets egne stater så bedrøvelige, at selv meget beskjedne tilsprang til ærlighet måtte opfordre styret til, enten å revidere sine politiske idealer eller i allfall først å feie for egen dør.

Enda en kjensgjerning blir stående gåtefull, hvis man vil prøve å tro Kominterns påstand om at den bare vil verdens

frelse til socialismen. I så fall måtte det jo glede sig over enhver støtte til frelsesarbeidet. Den sociale bevissthet er øket i de siste hundre år med sådan kraft, at intet kyndig og ærlig menneske vil falle på å nekte det. Og disse sociale fremskritt er foregått hverken gjennem revolusjon eller ved proletariatets tiltak. Det er filantropier, tenkere, statsmenn, geistlige, en grev Saint Simon, Marx og Engels, Stuart Mill, Plimsoll, Lassalle, Bismarck o. m. a. av den så fordømte overklassen som har tatt initiativet til forbedringene eller fremtvunget dem. Og de største forandringer er foregått uten nogen revolusjon. Det var ikke nogen revolusjon som fremkalte ophevelsen av livegenskapet i Russland i 1861. Det var tsarens egen kulturbevissthet etter europeisk påvirkning. Utviklingen fra Det tyske rikes samling ved Bismarck i 1871 og til 1914, en av de fredeligste perioder i Europas historie, representerer en større omdannelse og bedring av arbeidernes livsforhold enn århunder før. Det var økning av oplysning, av kommunikasjoner, videnskapens og kulturens internasjonalisering, humanitetsideens vekst, religionens frigjørelse fra dogmatisk tvang til menneskekjærlighetens ide, statsøkonomisk erkjennelse og sociale tanker som virket med til denne forvandling. Overgangen i sin tid fra menneskeeteri til slaveri og fra slaveri til frigivelse har vært støttet ved at seierherren erkjente, at den beseirede fiende kunde være ham nyttigere som slave enn som næringsmiddel, derefter nyttigere som frigitt enn som slave. Det er sådan utvidelse av synet på menneskets verdi som fremdeles har øket kulturen. Man har erkjent at ingen kan være et menneske så nyttig som et annet menneske, og at et menneske aldri kan bli så nyttig for andre, når det blir tvunget, som når det handler ut fra egen fri vilje. At det derfor gjelder å utvikle menneskene til fri, selvstendige karakterer, fordi de først da blir pålitelige årsaker til kulturens fremgang for sig og samfundet. Denne tanke ligger til grunn for demokratiet, og har ledet demokratiets utvikling og dermed de sociale fremskritt i den nevnte tid. Å se bort fra det, er å bli skyldig i historisk usannhet.

Utviklingen har vært så påtagelig, at selv revolusjonspolitikkens sterkeste forkjemper, Marx og Engels, tok avstand

fra sitt eget revolusjonsprogram, som ovenfor fremstilt, og det til tross for at denne utvikling bare hadde gjort små fremskritt før deres død sammenlignet med bevegelsen etter. — Man skulde da ventet at Den røde Internasjonale hadde erkjent at den hadde medarbeidere for sine sociale planer i de bevegelser som har ført til disse fremskritt. Besynderlig nok er dette ikke tilfellet. Tvert om tør man vel si, at Komintern nærmest raser mot den 2. Internasjonale og mot alle reformer. Det er nok å henvise til Moskva-tesene, f. eks. avsnittet om „Retningslinjer“ III og „Betingelser for optagelse i den komm. Internasjonale“. *At nødlidendes forhold bedrer sig ved reformer, er ikke det som ligger den 3. Internasjonale på hjertet.* Tvert om. *Den ser ikke forbundsfeller i dem som arbeider for dette mål, — den ser konkurrenter, ja fiender: Den vil ha misfornøielse blandt menneskene, og tilsteder ikke at de lidelser opheves i andre land, hvorved misnøiet kunde dempes.* Heller ikke har den sett sin hovedopgave i å opheve lidelser innenfor sitt eget styreområde. I det før citerte skrift av C. A. Flügge: Notschreie aus Russland, 60 Briefe von Augenzeugen, heter det: „Hjelp oss! Redd oss! — — Har Gud helt glemt oss? Meningen med denne sataniske tilstand kan bare være, at vi som bevarer vår tro, skal utryddes som udyr. Hvorfor hjelper man oss ikke? Hvor er Nasjonenes Forbund? Hjelp oss! Hjelp oss!“

Man kan ikke vel undgå å stille sig det spørsmål, om civilisasjon og menneskelighet er mere enn en frase, når den ikke har grepet inn overfor Sovjetforbundets sociale ubarmhjertighet.

Man blir derfor henvist til å søke en annen forklaring av revolusjonspolitikkens planer enn menneskekjærlighet. Den ligger også nær nok. I det Sovjet-forbund som allerede er dannet, er Moskva hovedstad, og de nye stater som det måtte lykkes forbundet å trekke til sig, vil også få samme nye hovedstad. Efter forfatningen av 1923 utgjør disse sovjetter ikke et statsforbund, men en forbundsstat, hvor Moskva hersker. „Forbundet“, d. v. altså til slutt si *det kommunistiske parti's centralkomite*, — har eneretten overfor alle enkeltstater i forbundet til 1) å erklære krig, 2) slutte fred og avtaler med andre land, 3) lede handelen både innenfor landet og utenriks, som statsmonopol, 4) lede

militæret, alle kommunikasjoner, transport, post, telegraf, telefon, 5) finansvesenet, 6) fastslå prinsippene for samfunnsøkonomien, 7) rettsvesenet, 8) skolevesenet, 9) sundhetsvesenet, 10) det har endelig rett til når som helst å gripe inn i enhver enkelt stats anliggender *også utenfor disse som nu er opregnet, og omgjøre dem etter sitt ønske.* Jfr. Knud Berlin, Udsigt over forfatningsutviklingen etc. 1931, s. 202.

Hvad der efter dette vilde bli igjen av suverenitet for en stat i Sovjet-unionen, skal det bli vanskelig å påvise. —

Moskva vinner altså ved denne ordning diktatorisk herredømme over andre stater. Under skinn av en social frigjørelse tilstreber Russland gjennem sin verdensrevolusjon et verdensherredømme større enn Alexander den store, Cesar, Tamerland eller Peter den store har våget å drømme om. — Det har herunder en solid tradisjon å bygge på. Å benytte revolusjon i andre land som middel for imperialistiske planer ligger ganske i linje med de metoder som zarismen i sin tid fulgte. Også den søkte metodisk å forberede sine ero bringer gjennem oprør eller revolusjon. Det var denne politikkens første middel overfor Tyrkiet, i Østerrike med dets provinser, i Østersjøprovinsene, hvor zarismen fryktet de politiske konsekvenser av den tyske kultur og den selvstendigere organisasjon, som disse provinser hadde såvel i skolevesen og religionsvesen som i rettsvesen, administrasjon og økonomi. Den samme taktikk fulgte den i Finnland, og egget der den finske befolkning til socialistisk opfatning for å skape motsetning til den overveiende svenske godseierstand og dens selvstendighetspolitikk, mens det samme russiske styre innenfor sine egne grenser forfulgte de samme socialistiske opfatninger med forvisninger til Sibirien eller fengselsstraffer.

Skal man bedømme karakteren av Sovjet-unionens planer om verdensrevolusjon, vil det være en feil å se bort fra denne politikkens sammenheng med tradisjonene fra zarismen i beslektede retninger. Også zarismens underhåndsgagitasjon i de land, hvor den tilsiktet ero bringer, blev ført under høye idealers fane for edle opgaver, under påberopelse av brorskapets ide. Russland optrådte alltid som den store bror som lengst etter å gå i en høiere enhet med sine mindre brødre.

Ja, den russiske erobringstrang hevdet å ha en særlig misjon overfor den kolde vesteuropeiske tankegang, den å bringe brorskapets ide frem til gyldighet.

Den opfatning at der ligger en reell social menneskelighetsfølelse til grunn for planene om en verdensrevolusjon fra Russland av, er derfor uforenlig med den mangel av menneskelighetsfølelse som det samme styre som proklamerer den, røber i sine egne anliggender. Den er også naivere enn andre staters erfaringer om Russlands politiske planer og taktikk tillater.

I menneskehets historie har folkene næsten alle på et visst utviklingstrin røbet erobrertrang, og gjerne sterkest på et halvbarbarisk trin, før man var blitt fortrolig med at der gaves mere kultiverte former for kommunikasjon med andre folk enn den å erobre deres land. Det østlige Europa har stadig vært drevet av en umettelig erobrertrang. Dets styre søker nu å organisere en verdensomspennende forening av personer som er misfornøide med forholdene i sine stater, ved å forespeile dem begunstigelser og hevn over de misunte. Men i sitt hjemland kveler det samme styre alle protester mot den bestående samfundsordens urettferdighet. Det bekjemper nasjonalfølelsen i Europas stater, fordi den bremser klassefølelsen, ved hvis hjelp det vil revolusjonere og erobre Europa. Men samtidig dermed egger den nasjonalfølelsen hos indere, kinesere, arabere og andre farvede for å hverve kampfeller mot Europa. Det bekjemper enhver religion i Europa for å fjerne forestillinger om en overordnet makt som kunde sette skranker for dets egen. Samtidig dermed støtter det i Asia, især India og Tyrkiet religiøse opfatninger for å fremkalle motsetning til Europa. Det forkynner kamp mot kapitalismen og armoden, men har selv skapt det mektigste kapitalistsystem og det usleste proletariat verden kjenner; den lille krets personer som representerer dets statskapitalisme nyter de samme kapitalistiske fordeler som det angriper civiliserte staters rettsorden for. Denne politikk taskenspiller overhodet med religion og hedenskap, kapital og proletariat, nasjonalfølelse og fedrelandsløshet, frihetstvang og despoti eftersom tid og sted gjør det ene eller annet opportunt.

Det lar sig lett forklare når planen er å vinne herredømme

over alle denne verdens riker og deres herligheter. For erobring gir makt, og makt gir fordeler. Og i og med at troen på åndes verdier utover livet, som religionen hevder, faller bort, blir denne verdens materialistiske verdier de høieste, og krampaktig tilbedt. Men det menneskelige sinn krever et ideals lys over sine egoistiske og materialistiske ønsker. Historien beretter da også stadig om at høie idealer har gjort tjeneste som slør for materielle erobringplaner. Erobringsskriger har stadig trådt frem under kulturkrigers fanfarer. Det er altså god politikk, at planer om å erobre verden fremtrer med fredspalmer og plakater om å frelse den. Derimot kan selv en så høit utviklet politisk taskenspillerkunst ikke blende noen som ønsker å se kjensgjerningene uhildet, til å tro på at denne politikk ledes av en ærlig streben bare etter en social fornyelse av verden.

X

Den norske revolusjonære politikks forhold til den 3dje Internasjonale.

1.

Det norske Arbeiderparti blev innmeldt i 1918 i „Zimmerwald-Internasjonalen“, den av Lenin i 1915 i Schweiz dannede røde internasjonale, som i 1918—1919 blev omdannet til den 3dje Internasjonale. Det blev dog ikke utmeldt av den 2nen Internasjonale. Denne 2nen Internasjonale hadde nemlig den gang — i 1918 — ennu ikke tatt standpunkt til den 3dje. På landsmøtet 1919, da den 2nen Internasjonale hadde erklært sig for vel å være socialistisk, men ikke revolusjonær, således som den 3dje, besluttet Det norske Arbeiderparti med stort flertall å melde sig ut av den 2nen Internasjonale og inn i den 3dje. — Her blev partiet stående inntil november 1923, altså i fullt 4 år. Da blev det ekskludert av Moskva.

Grunnen til eksklusjonen var ikke noen uoverensstemmelse om de revolusjonære mål. De var tvert om de samme for Det norske Arbeiderparti, Det norske Kommunistparti og Den røde Internasjonale, og er det fremdeles. Det blev også uttrykkelig

erklært av en av lederne for Arbeiderpartiet ved januarmøtet i 1923, at flertallet av Centralstyret ikke (likeså litt som mindretallet) ønsket noget brudd med Den røde Internasjonale. Man anerkjente at „*Internasjonalens myndighet bør være absolutt m. h. t. alle internasjonale aksjoner og m. h. t. spørsmål av betydning utover det enkelte partis ramme*“. Uenigheten var knyttet til spørsmålet om den *lokale myndighet*. Der mente Arbeiderpartiet at Internasjonalen ikke burde kunne gripe inn. Tvisten var altså en av de vanlige om kompentansen. Også personlig hensyn spilte inn. Det het sig dengang at „Lenin er stor, men Tranmæl vil ikke bare være hans profet“. — Partiets offisielle henhøren under Internasjonalen falt bort ved eksklusjonen. Men det erklærte umiddelbart derefter at det „*til tross for eksklusjonen i full og ubrytelig solidaritet står sammen med de revolusjonære arbeiderpartier i alle land, og fremdeles som hittil i alle sine handlinger vil følge de kommunistiske prinsipper og retriningslinjer*“. — Det bekjenner sig videre som Komintern til Marxismen.

Overensstemmende med denne bekjennelse til revolusjonær politikk og solidaritet med den 3dje Internasjonales politikk, har partiet da også ført sin egen. Det er ikke engang utelukket at motsetningen mellom Arbeiderpartiet og Komintern, og dermed eksklusjonen, til dels har vært dirigert under forståelse mellom aktørerne. Der bestod jo nemlig en ganske sterk motsettning mellom Arbeiderpartiet og de norske socialdemokrater. De siste vilde hverken være med på revolusjon eller nasjonal selvopgivelse, sålitt som socialdemokratene i andre land. I 1922 hadde de derfor meldt sig ut av Det norske Arbeiderparti. Fremtredende medlemmer av styret, som Ole Lian, var allerede tidligere trådt ut av styret. Men denne splittelse var både for Arbeiderpartiet og Den røde Internasjonale en beklagelig kjensgjerning. Også av rent økonomiske grunner. Den vakte ubehagelige problemer om bevegelsens utsikter. Således fikk Arbeiderpartiet i årene 1923—1927 da partistriden pågikk, intet bidrag fra fagforeningenes Landsorganisasjon. (Jfr. Innstill. S. nr. 184, s. 508 II). Bare blindhet hos borgerlige partier hindret dem dengang fra å skape en orden, som kunde ha reddet landet

fra den revolusjonære utvikling senere. Det var derfor en hovedoppgave for kommunistisk politikk å få gjenopprettet en enhetsfront for alle socialistisk sinnede. Det kom stadig til uttrykk i de år da Arbeiderpartiet stod innmeldt i den 3dje Internasjonale og skilt fra socialdemokratiet her. Våren 1922 vedtok partiet etter en rekke møter i Arbeidersamfundet dette forslag av samfundets styre: „*Partiet må i tilslutning til Internasjonalens enhetsbestrebeler, som vi helt og fullt anerkjenner, fastslå at det for Norges vedkommende alene kan gjøres på den måte, at vi fortsetter det politiske samlingsarbeid, som begynte ved valget i høst med Det norske Arbeiderparti som arbeiderklassens eneste parti. Ved partiets samarbeid med Landsorganisasjonen og partiavdelingenes med de faglige sammorganisasjoner, er der skapt en fullstendig organisatorisk enhetsfront*“ — — — „*Sluttelig vil møtet på det innstendigste opfordre til samling om Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon som våre eneste politiske og økonomiske klassekamp-organisasjoner*“ (uth. her). Den 4. kongress (1922) vedtok: „*For å gjennemføre enhetsfrontens taktikk internasjonalt og i hvert enkelt land, er nu mere enn før den strengeste disiplin nødvendig i Komintern og i hver enkelt av dens seksjoner.*“ — „*Bare den kommunistiske Internasjonale klart utstukne revolusjonære taktikk gir sikkerhet for den internasjonale proletariske revolusjons snarest mulige seier.*“

Ved nu å optre i motsetning til Moskva åpnet Arbeiderpartiet sig veien til den gjenforening med socialistpartiet som blev fullbyrdet i 1927. Hadde denne ikke vært ønsket også av Moskva, er det vel sannsynlig at man ville ha funnet bro mellom Arbeiderpartiets og Moskvias standpunkter i 1923: De kommunistiske planer opererer med langt mere langsiktige mål og kamuflerende taktikk. — Skilsmissen har da heller ikke vært til hinder for, at medlemmer av det ene parti er gått over til det annet og mottar stillinger der. Grunnsynene er kongruente.

Landsstyremøtet i januar 1923 hadde foreslått den uttalelse, at hvis Det norske Arbeiderparti ikke kunde stå som medlem av den 3. Internasjonale, ønsket det å bli betraktet som en

sympatiserende organisasjon, som „*samarbeider med Internasjonalen*“, og i desember vedtok møtet, etter å være blitt ekskludert, den før nevnte beslutning om „*ubrytelig solidaritet*“ med de revolusjonære arbeiderpartier, og at partiet vilde „*følge* de kommunistiske prinsipper og retningslinjer i alle sine handlinger herefter som hittil“. —

I sin redegjørelse for spesialkomiteen uttalte statsråd Quisling at „ved å sammenligne dette materiale (om den revolusjonære taktikks metoder i andre land) med utviklingen av de begivenheter vi har kunnet iaktta i vårt eget land, vil man kunne overbevise sig om at det er nøyaktig den samme taktikk og de samme metoder, som er søkt anvendt her, og at vårt land plannmessig og systematisk forberedes for oprør og revolusjon“.

Vennskapet østover har altså også gitt sig organisatoriske uttrykk:

- a) Det norske Kommunistparti er en avdeling av Komintern.
- b) Det norske Arbeiderparti har også vært en avdeling av Komintern fra 1919—23. Efter den tid har det vært „sympatiserende“, „*samarbeidet*“ med og „i alle sine handlinger fulgt de kommunistiske prinsipper og retningslinjer“. —
- c) I samme grad som disse revolusjonspartier dels adlyder, dels sympatiserer og samarbeider med Komintern, og derfor følger dets prinsipper og retningslinjer i „full og ubrytelig solidaritet“, blir de selv og deres underordnede organisasjoner russisk politikks tjenere og organer. „Norges komm.-parti og den tilhørende såkalte revolusjonære fagorganisasjon med flere andre kommunistiske organisasjoner er således ikke annet enn russiske organisasjoner i Norge, bestående av innfødte, men underholdt og ledet av Moskva“. (Quisling, spesialkomiteens innstilling S. nr. 184, s. 452, p. 4.)
- d) 1. Norges kommunistparti har fått betydelige summer fra Russland. Visstnok i 1928—29 ca. kr. 500 000.— til aviser og agitasjon, — i Bergen, Trondheim, Hamar, Skien, Svolvær, Vardø, Oslo, og dessuten visstnok bidrag utover dette, således til aviser i Vardø. Beviset er funnet hos en hr. Kühl, som i mars 1931 blev arrestert

i Stockholm med revisjonsantegning om dette på sig. — Det norske kommunistiske parti har anmeldt om adskillig mere. Hvor meget partiet i alt har fått, er ikke oplyst.

- d) 2. Det norske Arbeiderparti har fått kr. 225 000.— i bidrag til valgagitasjon i årene 1927 til 1930 fra Den faglige Landsorganisasjon, og denne har i samme tid som anført, fått kr. 200 000.— som gave og kr. 800 000 som — rentefritt — lån fra Russlands faglige landsorganisasjon. Men denne er en statsinstitusjon. Beløpet kommer altså i virkeligheten fra den russiske regjering og i virkeligheten for kr. 225 000.— til Det norske Arbeiderparti her. Dette er inntruffet etter partiets eksklusjon. Men dertil kommer at skillet mellom Landsorganisasjonen og partiet er en fiksjon. For tiden er f. eks. Den faglige Landsorganisasjons sekretariats formann og næstformann også medlemmer av partiets centralstyre, likeså redaktøren for partiets hovedorgan, og han er valgt medlem av organisasjonens sekretariat.
- e) I 1924 blev der dannet en skandinavisk kommunistisk ferasjon. Iflg. Aftenposten 22. 8. 1924 og forskjellige dokumenter optatt i Dok. nr. 8, 1932, nr. 61 og 185 skulde herrene Arvid Hansen, Olav Scheflo, Sverre Støstad og nogen andre ha fått bidrag fra russisk hold til arbeidet. De to sistnevnte har benektet det som vidner i forhørsretten. Arvid Hansen var ikke til stede, han oppgis å ha vært i Russland ved den tid, men man må forstå Scheflo derhen, at han også benekter at Arvid Hansen har motatt sådant bidrag. — Man kan ikke tvile på at de har talt sant. De er kjent som hederlige idealister. Man får altså anta, at de er bedre enn sine teorier, — etter dem skulde de jo være pliktig også å lyve, når partiets interesser krevde det, etter prinsippet om at man ikke skylder fanden noget hensyn. — Men det er i hvert fall beklagelig, at de ikke tidligere har avvist beskyldningen: *Det vedkommer det norske folk, om dets offentlige tillitsmenn står i russisk sold*.

„Det er klart — at en institusjon som Komintern — eventuelt den russiske fagorganisasjon ikke har ydet disse beløp for å delta i ordinære lønnskonflikter. Men — — — for å bidra til revolusjonsarbeidet i Norge.“ (Quisling, Innst. S. nr. 184, 1932, s. 455 II og 456 I.) Denne skandinaviske federasjon har vært frakjent enhver betydning. Innst. S. 184, 1932, s. 504—5. Imidlertid er der i hvert fall et livlig samarbeid mellom revolusjonspolitikken i de nordiske land, især Sverige og Norge, jfr. Arbeideralmanakk 1932, s. 137.

Efter Dok. nr. 8 er der ikke få beviser på bl.a. samarbeid med fellesplaner om revolusjonære aksjoner i Norge og Sverige. Jfr. således Dok. nr. 8, 1932, nr. 128, 182, 183, 185 m. fl.

Selv om de nevnte herrer personlig skulde stå utenfor disse penger fra Russland, kan det ikke opheve de kjensgjerninger, at en rekke sådanne pengetransaksjoner har vært konstatert. Til de allerede nevnte kommer f. eks. meddelelsen av 8. 3. 1932 om at Komintern fornylig har overført kr. 1.500.000 til Norge i propagandaøiemed. Dok. nr. 8, 1932, nr. 65, jfr. nr. 136 a—m, meddelelsen av den tidligere kommunist A. Eines i Tidens Tegn 11. 4. 32.

Og det vil være en illusjon å tro, at Norge ikke har nogen borgere, hvis overbevisning kan påvirkes av eslet med gull.

Foruten sådanne direkte tilskudd for en kommunistisk opfatning har Komintern vist sine revolusjonære venner i Norge stor interesse på annet vis: Gitt norske borgere fritt ophold og fri undervisning for å utdanne dem i kommunistisk politikk i Russland. Nordmenn innbydes til å reise der på ovjets bekostning. Efter Dok. nr. 78 av Dok. nr. 8, fra spesialkomiteen, skulde der (i 1924) „ordnes lønnede ombud for illegalt organisasjonsarbeid på forskjellige steder“ i Skandinavien. Militærarbeidet skulde ledes ens i hele Skandinavien. „I Russland var der påbegynt et skandinavisk instruksjonskursus (krigs- og agitasjons-) med 20 elever fra hvert land. I Skandinavien skal anordnes såkalte „streikvaktsskyddstrupper“ som skal være bevæbnet, og holde sig i nærheten av blokkerte arbeidsplasser for å gripe inn. —

Alle seksjoner i land utenfor Sovjet-Unionen er forpliktet

til ubetinget å følge alle beslutninger som blir tatt av Kominterns styre. „Kominterns kongresser gir ikke bare almindelig forpliktende direktiver, men gjennemgår i detalj partienes virksomheter og gir befalinger som er absolutt bindende for alle seksjoner. Der kontrolleres strengt nøiaktig utførelse. De høiere organer har uomstøtelig beslutningsmyndighet overfor de lavere. Strengeste partidisiplin kreves. Komintern leder ikke bare proletariats politiske kamp, men også alle dens forgreninger, den økonomiske, kulturelle“ (jfr. Leninismens ABC. 1929, s. 260). På Kominterns 4de kongress ble der *overfor Norge* resolvert: „Kongressen bekrefter at de kommunistiske parlamentsmedlemmer selvfølgelig står under partiets kontroll. — — Videre „ennu engang at parlamentsfraksjonen så vel som alle partiets presseorganer absolutt og uforbeholdent må underordnes partiets centralstyre“ (beslutninger etc. 1923, s. 45).

Men centralstyret står igjen helt under Komintern. —

De norske delegerte stemte herfor. — Til februar-landsmøtet 1923 foreslo eksekutiv-komiteén (Komintern): „Kommunistenes parlamentariske virksomhet i Stortinget må være underordnet de krav, som den utenomparlamentariske kamp stiller.“ — Hvis nogen kommunist etter skulde bli innvalgt på Stortinget, vil han altså i sin virksomhet ha sin overordnede myndighet ikke i Norge, men i Moskva. — Det var så vidt at ikke eksekutivkomiteens forslag ble vedtatt også av Arbeiderpartiet (92 mot 94 stemmer). Vedtatt ble det såkalte „Kristianiaforslag“, som uttalte: „Vårt partis parlamentariske arbeid er ikke et mål i sig selv“ — — „målet (for partiets arbeide i parlamentet) er i første rekke agitatorisk“. I resultatet er forskjellen ikke synnerlig stor, når det er de revolusjonære prinsipper og retningslinjer som er bindende også for dette parti. —

Moskva-tesene (s. 33) erklærer: „Enhver parlamentskandidat — på kommunistenes forslagsliste — må avgive en skriftlig forpliktelse om, at han *på første opfordring fra partiets centralledelse nedlegger sitt mandat, for at man under en gitt situasjon kan gjennemføre en aksjon med utredelse av parlamentet.*“ Det stemmer med prinsippet om at man er „forpliktet til å anerkjenne Sovjet-makten istedetfor det borgerlige demokrati“

(Tesene s. 58). — Kominterns herredømme over dens seksjoner går så langt, at *Arbeiderpartiets landsstyremote i 1923 vedtok*, at landsstyret skulde i samråd med Komintern treffe avgjørelse om hvordan partiets stortingsgruppe skulde stemme i en norsk lov (om voldgift). Det må da antas også å skje ellers. Leninismens ABC bestemmer nemlig, at når et spørsmål er avgjort innenfor en fraksjon av nogen organisasjon utenfor partiet, er alle medlemmer av fraksjonen pliktig til å stemme ens etter hva flertallet i fraksjonen har vedtatt på møtet i vedkommende organisasjon. Ellers blir det disciplinærstraff etter partiets lover. — Landsmøtets beslutninger blev fattet før Det norske Arbeiderparti var blitt ekskludert (november 1923). Beslutninger av den art var altså også organisasjonsmessig bindende for Arbeiderpartiet, og er det formodentlig faktisk fremdeles etter dets erklæring om at det vilde „samarbeide“ med Komintern, hvis det ble ekskludert, og senere „tross eksklusjonen i full og ubrytelig solidaritet med de revolusjonære arbeiderpartier i alle sine handlinger vil følge de kommunistiske prinsipper og retningslinjer“. Efter Moskva-tesene (se Den revolusjonære parlamentarisme s. 33 ff.) må også valg av styre og formann i parlamentsgruppen godkjennes av partiets centralledelse, hvor altså Komintern i siste instans har overledelsen. „Et medlem av et parlament (en kommunistisk fraksjon der) er ikke lovgiver men en agitator for partiet, sendt inn i fiendens leir for der å gjen-nemføre partibeslutninger, — er ikke ansvarlig overfor sine velgermasse, men sitt — kommunistiske parti.“ Det betyr altså: overfor Komintern og til slutt: Kommunistpartiet i Russland, Polbyrået.

Der er også beviser for at denne agitasjon mot borgerlig rettsorden og for Den røde Internasjonale i Russland har virket. — I Dok. 86 (i Dok. nr. 8, 1932) berettes om et kommunistisk møte 10. 4. 1932, med to talere, Schrøder-Evensen og Lie, den ene betegner Quisling som en av de farligste menn for kommunistpartiet, siden han kjente Russland og Sovjet, og dessuten vet så meget. Revolusjon var partiets mål. — Den annen taler bad forsamlingen samles i „det hellige ønske, at Sovjets flagg skulde heises over Stortingsbygningen“. I Dok. 121 — med-

deler generalstabens etterretningsvesen 29. 1. 1921 fra svensk kilde, som man har grunn til å holde for pålitelig, om en hemmelig avtale mellom Det norske Arbeiderparti og Sovjet at D. N. A. skal utføre enhver avtale fra Moskva, uansett om ordren gjelder norske eller utenlandske anleggskilder. I tilfelle av revolusjon skal der i Nord-Norge dannes en rådsrepublikk uavhengig av Norge ellers. Sovjet forplikter sig til finansielt, politisk og militært å understøtte den norske revolusjon. (Dok. 8, 1932, s. 24 II.)

Dok. 123, skr. 19 og 24. 1. 1923, fra opdagelseschefen i Oslo på grunnlag av opplysninger fra kilde som pleier være vel underrettet: — „På nylig avholdt råd av landsstyret lovte Radek Det norske Arbeiderparti støtte i penger og råd ved streik som var ventet samme år. Rådet gav ordre til direkte aksjon for ikke å gi myndighetene nogen frist.“ — Man „skulde slå til hårdt og plutselig“. Møtet aksepterte hans råd og forslag, og Arbeiderpartiets ledere besluttet å søke å utvikle våkonflikten til en revolusjon: Fabrikker, jernbaner og kystsikber skulde bringes til å stanse plutselig, besettelse av fabrikker finne sted — like som plyndring i Oslos sentrum og vestkant“. (Dok. nr. 8, s. 25 I angivelig bilag til skrivelsen). — Dok. 150, rapport juli 1930 fra Vadsø distriktstollinspektør — hvor meddeles om våbensmuglinger i Mosjøen, Namsos, Trondheim og militær organisasjon der og i Bergen. Fartøier fra Kvitsjøen skal ha smuglet våben fra Russland. — På Landsmøtet 1930 blev der vedtatt forslag om organisert militærstreik under gitte situasjoner, eventuelt sammen med „faglig aksjon“. Tranmæl hadde begrunnet det med, at den „kan få aktuell betydning under en offensiv mot Sovjet-Russland hvorunder Norge søkes engasjert av Folkeförbundet“ (uth. her). I stortingsdebatten 29. 6. 32 i Quisling-saken uttalte hr. Østby-Deglum: „At de (Arbeiderpartiets talere) ikke er så helt fremmede (for) og (ikke) tar så helt avstand fra Sovjet, det viser bl. a. et referat jeg fant i en arbeideravis for igår — fra Arbeidernes avholdslagsmøte nu sist lørdag og søndag (25. og 26. 6. 32). Der står der: „I søndagens forhandlinger blev vedtatt følgende forslag av Martin Tranmæl mot krigsfarene: — — — Arbeiderne må derfor i alle land inn-

stille og forberede sig på å møte denne fare. *Særlig maktpåliggende må det være å forsvare Sovjetunionen, som hele den kapitalistiske verdens våben er rettet mot.*“

Og Hambro uttalte den 30. 6. 1932 i Stortinget: „Det var et landsmøte den 24. 2. 1923, og Bucharin som formann for den russiske arbeiderdelegasjon blev der hilst velkommen på Arbeiderpartiets landsmøte og hyldet av Emil Stang i hans åpningstale, og Bucharin avsluttet sin hilsningstale til landsmøtet med følgende ord: „Den kommunistiske Internasjonale ønsker Det norske Arbeiderparti bevart som et stort enhetlig kommunistisk parti. Leve det enhetlige store norske arbeider parti. Leve den kommunistiske internasjonale. Leve verdensrevolusjonen!“ — Ifølge Arbeiderpartiets referat dagen etter blev Bucharins tale hilst med langvarig og sterk bifall.“ — — På det næste landsmøte — da Det norske Arbeiderparti blev ekskludert — kom så dets før gjengitt erklæring om ubrytelig solidaritet mot revolusjonen og lojalitet mot kommunismens prinsipper. —

Endelig skal nevnes, at dels politimester Welhaven, dels opdagelseschef Sveen i Oslo under forhør den 1. 6. 1932 har erklært, at de ikke har kunnet få bekreftelse på meddelelsene om våbensmugling i Trondheim og østenfelds, tross omhyggelige undersøkelser, og at de foregivender om våbenlagre ved Oslo, som var bragt av Ekstrabladet, måtte betegnes som svindel. Derimot erklærer Welhaven, at det nok forekommer at mannskap fra ruteskip f. eks. fra Antwerpen smugler belgiske pistoler i land, — senere sier han: „At der smugles enkelte våben, er ganske sikkert. Det kan konstateres på den måte, at vi enkelte ganger arresterer en mann, som er i besiddelse av en pistol, som ikke kan være kommet inn i landet på lovlig måte.“ — — „Det kan selvfølgelig godt hende, at der finnes våbenlagre organisasjonsmessig innsnuglet, uten at politiet har nogen rede på det.“ — Det er selvsagt en ren tilfeldighet, om sådant oppdages.

Efter landsmøtets protokoll 1930 s. 86 ff. har partiets centralstyre og sekretariatet for Den faglige Landsorganisasjon sendt en delegasjon til Belgien, Østerrike og Tyskland for å

studere arbeidervernet der. — „Det materiale som herunder blev tilveiebragt, er i høieste grad verdifullt og av interesse.“ —

Fr. Monsen erklærte på dette møte: „Det har alltid vært enighet innen vårt parti om at man skulde *søke å gjøre den borgerlige hær ubrukbar*.“ — Gerhardsen uttalte: „Hvad angår det direkte spørsmål om å anskaffe våben, før det finnes flere utveier, *og disse håper vi at komiteen kan vise*. *Det er, som man vil forstå, så ømtålige ting, at de ikke kan gjøres til gjenstand for behandling her.*“ I spesialkomiteen 1. 6. 32 uttalte Quisling (Innst. S. nr. 184, 1932, s. 494): Der finnes blandt dokumentene en skr. fra Ødegård, hvorefter han føler sig forpliktet til å agitere for Sovjetforbundet — — han regner sig for Sovjetforbundets tilhenger. — At det er dette (russiske) riksstyres mål å revolusjonere vårt land, gjøre det til sovjetrepublikk og legge det under Russland, er der heller ingen tvil om, og de folk må være temmelig naive som — — — etter sin politiske innstilling burde studert de forhold, om de ikke skulle være på det rene med, at *det er en virkelig kjensgjerning som ikke er til å komme forbi.*“ — „*Det kommunistiske parti i Norge er endog forpliktet til å lyde det russiske hemmelige politi.* At det hemmelige russiske politi bruker de kommunistiske partier i utlandet som sine apparater, det er der ingen tvil om“ (s. 498, uth. her).

Under Menstadslaget blev Ole Victor Olsen arrestert. Han fantes i besiddelse av et dokument, undertegnet „Norges kommunistiske parti. Org.utvalget“. Der henvises først til pol. byråets utførlige direktiver om forberedelser av 1. august, — — så pekes på organiseringen av kampagnen i hær og marine og i krigs- og kjemibedriftene, gis pålegg om at man „med omhu og stor møisommelighet“ må komme i forbund med soldatene, — og agitere for „kampen mot den imperialistiske krig, *forsvaret av Sovjetunionen og militærrets stilling til arbeiderklassens kamp*.“ Særlig omhandles „krigs- og kjemibedriftene“, der gis pålegg om spionasje der, bedriftsceller skal „aktiveres“, organiseres R. F. O.-grupper. Fortegnelse over 14 bedrifter, derav hærrens og marinens fabrikker og hydros forskjellige bedrifter. (Dok. 8, nr. 159.)

Under eksaminasjon 1. 6. 32 i spesialkomiteen erklærte Quisling:

„Det er ikke til å komme forbi de kjensgjerninger, som her er gitt en antydning om, og de må sees i sammenheng alle sammen. Der er ingen mening i som man har gått frem her i Norge. — De som tar penger fra Russland idag, enten i Arbeiderpartiet eller i Kommunistpartiet, de er landsførere, — — er med på å gjøre revolusjon i Norge og gjøre Norge til sovjetrepublikk og legge det under Moskva. — Russerne gir ikke en øre ut uten til fremme av det formål. (De) blåser i om det dør millioner av sult i deres eget land. Og hvorfor skulde de (da) gi penger for å bedre de norske arbeideres livsvilkår? Det interesserer dem ikke, de ofrer ikke en øre for det formål. Og de norske arbeiderrepresentanter, som er i Russland, er ikke så naive at de ikke skjønner det. Så naiv har man ikke lov å være.“ —

I sin fremstilling til spesialkomiteen uttaler Quisling om Menstadaffären: „Av hvad foran er påpekt og av de fremlagte dokumenter fremgår, at vårt land er under planmessig revolusjonær bearbeidelse av to revolusjonære partier. — — I store trekk er taktikken angitt i den kommunistiske internasjonale program, som Norges kommunistparti er forpliktet til å følge, og hvor det bl. a. heter, at i tilfelle av en situasjon, som ligger til rette for øket revolusjonær virksomhet, skal massene føres til direkte angrep på den borgerlige stat ved propaganda med trinvis stigende overgangsparoler og ved organisering av masseaksjoner: Streiker i forbindelse med væbnede demonstrasjoner og tilsist generalstreik som munner ut i almindelig væbnet oprør. — En sådan situasjon inntraff i Norge under storkonflikten 1931 og gav støtet til de begivenheter ved Skienfjorden som man har betegnet som Menstadaffären. — — Således som det alltid går under slike forhold, lykkes det — de ytterliggående elementer, Moskvakommunistene og den såkalte revolusjonære fagorganisasjon, å ta ledelsen, — (de) organiserte provisorisk væbnede avdelinger og med disse i spissen for flere tusener — opagiterte arbeidere — satte de i scene den bekjente aksjon ved Menstad 8. 6. 1931 — som var anlagt som en kvasimilitær operasjon, og i de påfølgende dager ble fulgt av Moskvakommu-

nistenes store anstrengelser for — å iverksette generalstreik i Skiensdistriktet. —

Bekreftelse på at dette ikke var nogen lokal affære, men et oplagt ledd i den ansørte revolusjonære taktikk — utvidelse til generalstreik og almindelig væbnet reisning, fikk man ved innholdet av et telegram fra Moskva 13. 6. til kommunistlederen Søderstrøm, Dronningensgt. 21, Oslo, — Norges kommunistiske partis centralkomite (Dok. nr. 155 i Dok. nr. 8 1932). —

Den riktige karakter av Menstad-optøiene bekreftes også av en av Norges kommunistiske parti etter russisk forbillede og ordre oppsatt instruks om 1ste aug.kampanjen (1931) og om celleorganisasjoner i hær og flåte og i de militære og kjemiske bedrifter, — funnet hos en av hovedmennene i affæren, Ole Viktor Olsen (Dok. nr. 159).

Jeg finner også å måtte peke på den nære sammenheng mellom Menstadaffæren og de alvorlige uroligheter i uken 10.—16. mai i forskjellige steder i Nord-Sverige, som nådde sitt høidepunkt i den såkalte Ådalsaffære, som den av den svenske regjering nedsatte undersøkelseskommision i sin beretning betegner som „hendelser av utomordentlig betydelse“ (faktisk skal der være forsøkt proklamert sovjetrepublikk). I forbindelse med urolighetene i Ådalen blev 19. 5. 1931 to utenlandske bolsjevikagenter arrestert i Stockholm den ene på vei til Oslo, den annen etter tidligere besøk i Oslo (Dok. 161).“

Norsk revolusjons-politikk er etter dette klar over, både at den arbeider frem til oprør med borgerkrig i landet og til Norges underordning under Russland. For planen om *tilslutning til Sovjet-unionen* betyr ikke annet enn *underordning under Russland*, således som det har vist sig. Dette kan lederne ikke nære tvil om. Quisling må ha rett i, at „så naiv har man ikke lov til å være“. Og så naive er de heller ikke. Både under stortingsdebatten og mange ganger ellers har revolusjons-politikkens ledere ganske visst meget energisk tatt til gjenmåle mot meddelelser, som ikke har vist sig å være nøiaktige i alle enkeltheter. Men det er ingen nyhet at der kan være feil i enkeltheter av en meddelelse. Hver eneste rettssak gir eksempler på, hvor vanskelig det kan være å få et helt ut riktig bilde av en kjens-

gjerning. Det avkrefter altså ikke påliteligheten i det hele av en beretning, at den i enkelte punkter kan være vill-ledet. Det gjelder meddelelser også fra Generalstabens etterretningsvesen, som har skaffet frem en hel del materiale i saken. Derimot er der en side av revolusjons-politikernes argumentasjon, som gir sterke betenkelsenheter. Ved siden av mindre betydningsfulle enkeltheter, som kan være feilaktige, er der en rekke hovedpunkter som er ubetingt pålitelige, og som er meget kompromiterende for revolusjons-politikkens hensikter. Det gjelder f. eks. bevisene for, at Det norske Kommunistparti har fått betydelig understøttelse fra Russland for å drive revolusjonær propaganda og fremdeles må antas å få den, likeså at Den norske Landsorganisasjon har fått betydelige bidrag, og at Det norske Arbeiderparti igjen — omrent samtidig — har fått betydelige bidrag fra Landsorganisasjonen. Også Det norske Arbeiderparti har således i hvert fall indirekte fått bidrag fra Russlands styre. Videre at det norske kommunistiske parti står underordnet Russlands styre, også organisasjonsmessig, og at Det norske Arbeiderparti har gjort det samme og fremdeles vil følge dette styres politiske prinsipper og retningslinjer i alle sine handlinger. Men selve de to hovedpunkter i denne Russlands politikk er oprør i alle verdens stater mot deres forfatninger og underordning under Sovjet-styret. Det norske Arbeiderparti med dets tilsluttede organisasjoner streber altså mot disse to mål likeså vel som Det norske Kommunistparti gjør det. Det er disse kjengjerninger som nu er trukket frem med en rekke beviser for det norske folks opmerksomhet. Og disse kjengjerninger har revolusjonspolitikkens ledere neppe engang drøftet i sine forsøk på forsvar uten i form av latterlig-gjørelse. Men når sådanne hovedpunkter er på det rene, har det ikke nogen interesse, om der kan føres beviser for feiltagelser i bipunkter. Det gjør da ikke noget beroligende inntrykk at revolusjons-politikkens ledere fremhever enkelte feil i bipunktene. Tvert om. Den metode å gjøre stort nummer av småting, er kjent fra rettene og mindre samvittighetsfulle sakførere. Men i saker av så betydelig interesse som om der skal råde rettsorden eller borgerkrig i et land, om et folk skal bevare sin

selvstendighet eller bli ufrift, burde den metode å forvirre opmerksomheten ikke anvendes.

I stortingsdebatten uttalte spesialkomiteens ordfører, Fjelstad, bl. a. følgende:

„Det norske folk har i en årekke vært overforet med revolusjonært snakk, — med snakk om organisert masseaksjon mot det borgerlige samfund, — om stormtropper, — om ordensvern, — om væbnede røde vern, — om arbeidervern, om at de revolusjonære må vægne sig. Jeg kunde citere forskjellige uttalelser som er falt offentlig. — Jeg vil spørre de revolusjonære, om de ikke er opmerksomme på, hvilken atmosfære dette har skapt i vårt land. Hvis der så antydes muligheten av at der ligger noget til grunn for det som forkynnes å være deres mål, så skrikes der op om beskyldninger. Jeg synes ikke der alltid er nogen særlig god sammenheng i disse ting.“ (Stort. forh. nr. 322, s. 2571, II.)

Forklaringen kan muligens ligge i en beretning av 27. 4. 1921 fra den svenske generalstab til K. G. m. fl. Den meddeler, at der var forhandlet på et kommunistmøte om å sende en hel del revolusjonære svenske (der nevnes henved 400) før 1ste mai til Norge. „Martin Tranmål har fått instruksjon om å gå i gang med å danne råd i alle lag av det norske samfund. Enhver bedrift skal velge sitt spesielle sovjet. Disse råd skal velge sitt lokale råd, som igjen velger medlemmer til den nasjonale sovjet. Tranmåls instruksjon omfatter organisasjon av et fullstendig sovjetsystem for Norge. „For de betrodde ledere skal det klargjøres at disse råd er kjempende enheter av Moskva-internasjonalen, men de menige i rekkene skal i dette som i andre lignende revolusjonære bevegelser holdes uvidende om, at de brukes som brikker i verdensrevolusjons-spillet“ (uth. her. Dok. nr. 8, nr. 175. Dokumentet hører ikke til dem, som Spesialkomiteens mindretall bestrider).

Forholdet er altså, at lederne av revolusjons-politikken i vårt land har det klart på det rene, at de „er kjempende enheter i Moskva-internasjonalen“. De er ikke mere naive. Derimot dras der omsorg for, at „de menige i rekkene i dette som i andre lignende revolusjonære forberedelser holdes uvidende om

at de brukes som brikker i verdensrevolusjonsspillet". Det gjør tvetungetheten nødvendig. Der er „god sammenheng“ i ledernes revolusjons-politikk på den ene side og deres uskyldsmønster på den annen. Sammenhengen er bare av taktisk art, ikke av logisk eller moralsk.

Revolusjons-politikken i vårt land får for så vidt karakter av et snikmords-angrep på vårt folk.

XI

Statsråd Quislings aksjon.

Den 7. 4. 1932 holdt Quisling en tale i Stortinget, hvor han slo fast, at han fra sin første fremtreden i vårt politiske liv hadde vært gjenstand for en systematisk og ondartet forfølgelse fra revolusjonært hold, i og utenfor landet. Han erklærte, at han aldri hadde tilhørt noget socialistisk eller kommunistisk parti. Og han gikk så over til å „anklage det kompani av opviglere, der lever som fiender av vårt samfund, og som har sammenvoret sig om å kaste av Statens autoritet og gjennemføre en ny samfundsorden, — hele verden har erfaring for hvad den fører til — åndelig og materielt ødelegger den samfund og individ“. Han gjennemgikk derefter denne revolusjonspolitikk i Norge, dens to partier, Menstadaffären og forskjellige annet i forbindelse med det.

Stortinget fattet samme dag følgende beslutning:

Det henstilles til regjeringen å fremlegge for Stortinget:

1. Alle de papirer om arbeiderledere som statsråd Quisling omtalte i debatten og som var beroende i Forsvarsdepartementet.
2. Alle de papirer som etter statsråd Quislings sigende viser, at offentlige menn forberedte et omfattende oprør i forbindelse med Menstadaffären.
3. Alle dokumenter, rapporter og opplysninger som står i forbindelse med overfallet på statsråd Quisling i Forsvarsdepartementet.

Den 22. 4. sendte derpå Forsvarsdepartementet de omhandlede dokumenter til Stortinget. Sammen hermed fulgte en redegjørelse fra statsråden.

Den 25. 4. besluttet Stortinget å nedsette en spesialkomitee av 8 representanter, to for hvert av de 4 partier, Bondepartiet, Høire, Venstre og Arbeiderpartiet, til behandling av de oversendte dokumenter. Hertil blev av valgkomiteen opnevnt stortingsmennene Fjalstad, Anton Jensen, Lykke, Monsen, Moseid, Myklebust, Peersen og Østby-Deglum. Som sekretær blev opnevnt sekretær i Justisdepartementet, Harald Julsrød. For å få opklaret forskjellige spørsmål blev politimester Welhaven og opdagelseschef Sveen innkalt til å avgje forklaring for spesialkomiteen den 1. 6. og rettsmøte avholdt i Oslo forhørsrett den 9. 6. hvor Halvard Olsen, Olav Scheflo, Sverre Støstad, Martin Tranmæl og Sverre Krogh ble avhørt. Det hadde vært meningen også å avhøre hr. Arvid Hansen, men han var i Russland, etter hvad der meddeltes, likeså hr. Hilt.

Til de spørsmål, som hadde vært mest uklare, hører forholdet mellom fagforeningene og Arbeiderpartiet, samt forholdet ved våbensmuglingen.

Det første, — forholdet mellom fagforeningene og Årbeiderpartiet, — er utredet ovenfor, under fagforeningene. Om det annet, våbensmuglingen, uttalte sakens ordfører, Fjalstad, i Stortinget den 29. 6.

„Blandt de forskjellige meldinger og rapporter, som gjelder — våbensmugling, er der også bevislig rapporter og meldinger fra utenlandsk hold og fra annet hold som ikke kan føres tilbake til „Ekstrabladet“ eller dets redaktør. — — Og når mindretallet trykker op spaltevis av — politimester Welhaven — og opdagelseschef Sveens forklaring, så vil jeg, for å gjøre det fullstendig, henvise også til en bemerkning, som ikke er tatt med av det politimester Welhaven sa: Han har nemlig talt om, at naturligvis smugles der enkeltvis inn våben, — „vi har aldri konstatert at det var organisert (uth. her). Men jeg vil selv sagt ta det forbehold, at det kan selvfølgelig hende at der finnes våbenlagre, uten at politiet har rede på det.“ — — Men man får altså håpe at de ikke eksisterer.“

Resultatet av spesialkomiteens undersøkelser blev:

Komiteens flertall henviser til sin utredning og — „idet man forutsetter at regjeringen har sin opmerksamhet henvendt

på de i statsråd Quislings foredrag og i dokumentene berørte forhold, finner flertallet at statsrådens foredrag ikke bør gi anledning til nogen forføining fra Stortingets side.“

Den 30. 6. blev saken sluttbehandlet i Stortinget, og beslutning fattet etter flertallets innstilling.

Ved dette har Stortinget ansett flg. for fastslått:

I a) Det kommunistiske parti d. v. s. partiets centralesekutivkomite og dens politiske arbeidsutvalg — politbyrå — er den egentlige regjering i Russland.

b) Dette parti har lagt en plan om en russisk verdenserobring, og bruker social omveltning i andre land — „klassekamp“ — oprør, som kampvåben for å gjennomføre denne erobringensplan.

c) Offisielle russiske statsorganer og representasjoner i utlandet driver revolusjonær propaganda.

Komiteen henviser til Dok. nr. 18 og 14 i samlingen Dok. nr. 8, — en hemmelig instruks for Sovjets handelsdelegasjoner.

II a) *Norges kommunistiske parti og de øvrige norske kommunistiske organisasjoner (f. eks. Norges kommunistiske Ungdomsforbund) er tilsluttet Komintern.*

b) De arbeider under Kominterns overleddelse på å omstyrte vår statsforfatning ved revolusjon og innføre kommunistisk orden ved proletariatets diktatur.

c) Dette arbeid finansieres fra Russland. Komiteen henviser til Dok. nr. 64 og 85, „Arbeideren“ for 7. 3. 32 (nr. 56).

III a) *Det norske Arbeiderparti har ikke avskåret enhver forbindelse med Moskva, idet partiet eller fagorganisasjonen har mottatt et betydelig beløp, hvorav partiets politikk var blitt støttet, i hvert fall med en del av beløpet.*

b) „*Den faglige Landsorganisasjon*“ er i virkeligheten ikke en upolitisk faglig organisasjon, men den står politisk i nærmeste forbindelse med Arbeiderpartiet.

c) Dette parti er et revolusjonært klasseparti, som kjemper med organisert klassekamp for å erobre statsmakten

og gjennomføre en socialistisk samfundsorden. Der henvises til Dok. nr. 126 og Det norske Arbeiderpartis protokoll fra landsmøtet 1930.

d) Partiet bekjenner sig til „de samme prinsipper og retningslinjer“ som det russiske kommunistiske parti, og erklerer å ville arbeide i „urokkelig solidaritet“ med andre revolusjonspartier, — altså fremfor alt den stat som har organisert revolusjon på sitt program.

e) Både Kommunistpartiet og Det norske Arbeiderparti med tilsluttede organisasjoner har derved trådt i sådan avhengighetsforhold til en annen makt og et så fiendtlig forhold til sitt eget land, som der menes med grunnlovens prg. 53 b. om å „gå i fremmed makts tjeneste“.

IV Om ordensvern, arbeidervern, våbensmugling og våbenlagre henvises til Dok. nr. 58, 59, 91, 95, 96, 138, 141, 144, 146, 150, 152.

V a) Det erklæres at Menstadaffären ikke var nogen lokal affære, men et planlagt oprør som skulle gå til reising over det hele land. Der henvises til Dok. nr. 159 og 165, 160, 161, 166 — 1, 155. Særlig et telegram fra Furubotn i Moskva og likeledes til Hilt, som visstnok også var der da.

b) Det synes fremgå, at der ved Menstad-optøiene 8. juni 1931 var kampgarder virksomme (organisert for anledningen?), istandbragt av kommunisterne.

c) Disse optøier er i hvert fall foregått i overensstemmelse med Kominterns planmessige anvisninger om hvorledes en konflikt-situasjon skal utnyttes.

VI Endelig har Quisling erklært at enkeltpersoner var kompromittert ved dok. i hans besiddelse, — „og jeg skulle ønske at de papirer kunde dementeres“.

Komiteen henviser til Dok. nr. 5, 17, 61 og 185, videre til 67, 68, 77, 80, 86, 99, 117, 119, 174, 178 og 181.

Det er av interesse, at det offisielle regjeringsorgan i Russland, Ivestia, etter telegram av 20. 7. 32 erklærer i anledning av saken, at „Sovjet-unionen kan ikke være likegyldig til sovjetfiendtlige intriger, og bør trekke konsekvensene derav.“ Altså en trusel.

Resultatet sammenfattes av hr. Østby-Deglum i følgende setninger: „Som konklusjon vil jeg fastslå:

1. Komiteens flertall er enig i, at statsråd Quisling hadde fyldestgjørende grunnlag for sine uttalelser i sin tale i Stortinget den 7. april.

2. Det norske Kommunistparti er en direkte underavdeling av Den kommunistiske internasjonale (Komintern) og ledes og finansieres fra Russland.

3. Det er fastslått, at Det norske Arbeiderparti fremdeles er et revolusjonært parti, som ikke har avskåret alle forbindelser med Moskva. — Jeg tror vi skal være takknemlig for at det norske folk nu får rede på hvor de revolusjonære partier vil føre oss hen.“

Dokumentene i saken foreligger i;

- 1) Innstilling nr. 184 for 1932 fra spesialkomiteen.
- 2) Dokument nr. 8, 1932 fra spesialkomiteen.
- 3) Stortingsforhandlinger 1932 s. 2519—2532 og 2563—2654.

Til forståelse av hvad Stortingets avgjørelser innebærer, skal her bemerkes:

Quisling hadde rettet en anklage mot nordmenn for forbryterske forhold, og Stortinget besluttet at berettigelsen av den skulde undersøkes. Hvis den var uriktig, måtte Quisling bli dratt til ansvar. Hvis han derimot fikk medhold, betyddet med like så selvfølgelig konsekvens, at vedkommende forbryterske forhold måtte rammes. Var anklagen uberettiget, måtte Quisling felles, var den berettiget, måtte de anklagede bli det. Vi er ennu ikke kommet dit her i landet, at når en person anklager offentlige menn for høiforræderi og landsforræderi, blir følgen bare den at han skal straffes hvis han tok feil, og slippe fra straff hvis han hadde rett, men de som var anklaget for landsforræderi og høiforræderi i begge tilfelle gikk fri. —

Betydningen av Quislings aksjon er altså den, at han første gang har trukket frem en rekke enkelheter, som tildels var kjent før, utfylt dem med nye og gitt en samlet utredning av dem således, at det nu ligger klart for almenheten: Forskjellen mellom borgerlige partier og revolusjonspartiene er ikke

bare en uenighet om den rette styreform, — den er forskjellen mellom oprør og rettsorden og mellom vårt lands selvstendighet og dets underkastelse under en fremmed makt, — tilmed en barbarisk.

Stortingets beslutning at saken ikke gir anledning til nogen forføining fra Stortingets side, idet regjeringen tilholdes å ha sin oppmerksomhet på de forhold som Quisling har angreppt, betyr altså:

Stortinget venter en utredning fra regjeringen i disse saker, om hvad den finner grunn til å foreta, og forholder sig passiv til da.

Beslutningen er altså faktisk et pålegg til regjeringen: Det er den som etter ansvarlighetsloven skal optre i anledningen. —

Det regjeringen har fått pålegg om, blir da å overveie, *hvilke konsekvenser de forhold som ved Quislings aksjon er blitt avsløret, må ha etter vår konstitusjon.*

Den avgjørelse som er truffet kan ikke undgå å ha konsekvenser. Pålegget betyr derfor at Stortinget venter at regjeringen vil fremsette forslag i anledningen. *Disse forslag må nødvendigvis gå ut på å treffe forføininger, som rammer de rettsstridige forhold og forebygger farer som nu er avsløret.*

XII

Forberedelse av borgerkrig under skilt av fredsarbeid.

Norske aviser (Dagbladet 5. 7., Morgenbladet 9. 9. 1932) bragte meddelelser om en „antikrigskongress“ i Amsterdam, slutningen av august, hvorunder marinekaptein Olaf Kullmann som norsk delegert skulde ha uttalt:

„Kriegen er allerede begynt. Selv i det lille land jeg kommer fra, har en officer og regjeringsmedlem innledet ophisselskampanje mot Sovjet. Vår fremste teolog doserer at kriegen er hellig bøddeltjeneste.“

Likeoverfor den truende fare er timen kommet, da enhver (også prester) og officerer i alle lands hær og flåte ifølge moralens

bud og Kellog-traktaten, må gjøre oprør mot krigen i handling. De må meddele sin regjering, at de, i tilfelle forbryterne skulde velge å gå til krig, nekter hver deltagelse i krigsmetoden. De må forlange avrustning, så man bare har den nødvendige styrke til å oprettholde den innvendige sikkerhet, men sålenge Sovjets tilbud om avrustning ikke er akseptert av imperialismen, er det officerenes plikt å være på vakt mot forbryterske regjeringer, som ikke viker tilbake for krig. Skulde forbryterne våge å sette krigen i gang, må officerene streike. Hvis krigen mot krigen skal lykkes, må den organiseres i tide, og alle arbeidere må være med. Ved mobilisering er det kanskje for sent. Derfor, kamerater: Det haster.“ —

I den kommunistiske publikasjon „Internasjonale Pressekorrespondent“ nr. 72 for 30. 8. 1932 referertes kaptein Kullmanns optreden så uten navn:

„En aktiv officer fra utlandet rettet den opfordring til de nærværende soldater og officerer å medarbeide til å forhindre en krig mot Sovjetunionen.“

På henvendelse fra kommandanten på Oscarsborg, Kullmanns overordnede, i anledningen erklærte Kullmann den 12. 9. og til kommanderende admiral den 19. 9. 32, at han fullt ut vedstod de refererte uttalelser. „Og jeg har også uttalt mere. Om dette mere skal der snarest holdes offentlig foredrag.“ — Den 24. 9. beordret kommanderende admiral kaptein Kullmann til å fratre sin stilling som chef for Oscarsborgs torpedo-batteri og bestemte, at han — Kullmann — foreløpig ikke vilde beordres til annen tjeneste. — Den 24. 9. 32 holdt Kullmann foredrag i Studentersamfundet, Oslo om: „Ved hvilke praktiske midler kan man hindre å bli trukket inn i den påbegynte verdenskrig?“

Efter referatene gjentok Kullmann her sin opfordring til officerer og soldater om å nekte enhver krigstjeneste. — Kom vårt land i krig, måtte statsmakten og krigsmakten møtes med boikott og generalstreik. Denne aksjon måtte være organisert på forhånd, og også statstjenestemenn måtte være med herpa. Selv vilde han ved krigsutbrudd vende våbnene ikke mot fienden, men mot den norske stat.

Fredag 30. 9. 32 arrangerte Oslo Arbeiderparti møte i Folkets Hus „i anledning av forfølgelsen mot kaptein Kullmann“ med foredrag av stortingsmann Fr. Monsen, kaptein Kullmann og redaktør Tranmæl. Monsen gjorde rede for Arbeiderpartiets stilling til kampen mot krigen og dets forslag om avvikling av militærvesenet og opprettelse av et vaktvern.

Kullmann gjentok sine tidligere uttalelser og fremhevet at der måtte dannes revolusjonære organer, — og snarest mulig, krigsfaren var akutt. (Arbeiderbladet 1. 10. 32.)

Tranmæl opfordret alle partimedlemmer, særlig statens tjenestemenn, til å melde sig til aktiv tjeneste for disse mål. „Skulde krigen komme, er det vår plikt å forvandle krigen til borgerkrig. — — — Man vil trekke oss inn i krig med Sovjetunionen. Men da skal de norske arbeidere vise sin solidaritet med de russiske arbeidere. Skulde det tross vår protest komme til krig, så skal vi vite å vende våbnene den rette vei. — — —“

Søndag den 2. 10. 1932 arrangerte Arbeiderpartiet et stort demonstrasjonstog på Youngstorvet, og partiets almindelige revolusjonære politikk blev her etter fastslått av bl. a. dets formann, Oscar Torp.

Karakteren av kongressen i Amsterdam er her av betydning: Den siktet på å utnytte fredstankens stilling i den civiliserte menneskehett som kampmiddel for Sovjet-unionens revolusjons-politikk og verdenserobring. Det er en politisk strategi hvorunder menneskehettens kulturideal og den lidelse som opstår ved brudd på dem, anvendes i en enkelt stats erobringssinteresser. Man skal ledes til det samme system, det samme herredømme av en partiledelse, den samme underordning av borgere ellers, den samme ophevelse av individuell frihet til å tenke, tro, tale eller virke etter anlegg og den samme nød og lidelse, som systemet har frembragt i Russland. Av kongressens 2200 delegerte tilhørte ca. $\frac{1}{3}$ den hjelpeorganisasjon for „verdensrevolusjonen“ som Moskva har fått i stand under navnet: „Sovjet-forbundets venner.“ Videre var Moskva-kommunistiske partier utenfor Sovjet-forbundet representert med 830 delegerte og „Den røde fagopposisjon“ med 682. — Fra Norge skal ha møtt 11 delegerte, derav 9 kommunister, 2 socialister. (Arbeider-

bladet 7. 10. 1932.) — En offisiell Sovjet-delegasjon blev nektet innreisetillatelse av den hollandske regjering, og de schweisiske myndigheter avslo anmodning om at møtet kunde holdes i Genf.

Innleggene på møtet og dets resolusjon er kommunistisk agitasjon for Moskvas militærpolitiske interesser: Fredsbevegelsen og folkeförbundet bekjemper, — fred kan angivelig bare vinnes ved at „kapitalismen“ knuses ved revolusjon, og et verdensförbund under „Sovjet“ oprettes. Og det kan bare opnås gjennem en krig, hvorunder alle sanne fredsvenner i alle stater utenfor Sovjet opterar som landsförrädare, gjør revolusjon i sine stater för å stötte Sovjet. — Tendensen gav sig til kjenne også i kurtise overför farvete folkeslag, negrer, og särilic indere och andre asiater, likesom omvändt i kampställning overför socialdemokrater och fascistene.

De delegerte avla hverandre höitidlig löfte, och sverget på å gjennemföre kongressens beslutningar. Således den „med alle midler å bekjempe sine egne regjeringer og forsvars-budgetter hvis bevilgning er en skjensel og skam“. Herfra undtatt Sovjetför-bundet, — „å styrke det er å styrke freden.“ — Det heter att japanske arbetare har ved sitt oprør gitt heroiske exemplar på hvorledes man må föra kampen mot den „imperialistiske“ krig, — och der rettes opfordring till alle, isär arbetare i krigs- och transportindustrien å påta sig de samme forpliktelser som kongressens deltagare och omsette disse forpliktelser i handling. — En permanent internasjonal kongresskomite med sekretariat blev valgt med den opgave å gjennemføre kongressens beslutninger internasjonalt og i de enkelte land. Likeledes organiseres internasjonale forbindelser mellom fagorganisasjonsledere i metallindustrien, den kjemiske industri och transportindustrien — for å „ødelegge krigsforberedelsenes nervesystem“.

Som utslag av kongressens beslutning må det sees, at der er blitt opprettet „antikrigskomiteer“ i Norge. Således på Kullmanns kontor 12. 9. 1932 en „Oslokomite“, med Moskva-kommunisten Strand Johansen som sekretær. (Jfr. Arbeiderbladet 7. 10. 32.)

For øvrig synes arbeidet i Norge å skulle overtas av de organer som allerede består her, — de revolusjonære partier og fagorganisasjoner.

Disse organers formål og planer er på nytt blitt belyst ved et „antikrigsmøte“ i Bjerkelund i juni i år av arbeidernes ungdomsfylking. Som talere optrådte bl. a. Finn Moe, Martin Tranmæl og en internasjonal revolusjonær, Ede Fimmen.

Moe uttalte (etter Arbeiderbladets referat): „Som en siste utvei på det hele ser bourgeoisiet hen til krigen. Våre fiender er parate, men må ikke vi også være parate? Krigsfaren er akutt. Den minste gnist kan tande en verdensbrand. Og Norge blir ikke holdt utenfor. En krigserklæring må besvares med generalstreik, mobiliseringsordren med mytteri. Krigen må bli en krig mot kapitalismen, og den må gi oss ikke en Versailles-traktat, men den sociale revolusjon og arbeidernes røde flagg vaiende over det gamle samfunnens ruiner.“

Tranmæl: — „Det nytter ikke med protester, det er ingen som viker for resolusjoner. Nei, det eneste som fører frem, er at arbeiderklassen setter makt bak sine opfatninger og går inn for en *desorganisasjon av samfundet* og for å sette det militære systemet ut av funksjon. I denne siste opgave kommer oss til hjelp, at i en krig gjelder ikke det samme som i en social konflikt, at bare „sikre“ tropper uttas“. Tranmæl fremhevet videre, at en kommende krig først og fremst vilde bli mot Sovjetför-bundet, og at den norske arbeiderklassen måtte forberede seg på å gi svar og gjøre sin innsats for å hindre den. Han rettet en särilic appell til ungdommen om å bruke tiden godt på moene, lære systemet å kjenne, og lære å skyte.

Fimmen sluttet sig anerkjennende til de forannevnte talere og tilføide:

„Det er nu siste øieblikk for å opta kampen mot krigen, ikke med resolusjoner, men med våben, proletariatets våben. Og borgerskapets krigslyster kan bare stoppes ved at de får vite at krigen forvandleres til borgerkrig. Sørg derfor for å bli enige, norske kamrater, bevar den radikale ånd som har karakterisert den norske arbeiderbevegelse, og vær tro mot den internasjonale solidaritet.“

Den minste streik må forberedes. Enda mere omhyggelig en generalstreik. Derfor er det ikke et minutt å spille.“

Den 12. 10. 32 bragte Arbeiderbladet en artikkel med overskrift „Antimilitære fremgangslinjer“, som utvetydig tilkjenner gir at Det norske Arbeiderpartis revolusjonære ledelse, i forståelse med fagorganisasjonen, er gått over til å organisere lands- og krigsforræderi og gjøre væbnet motstand i tilfelle av mobilisering, — og dette direkte til fordel for en bestemt fremmed makt. — Kullmanns aksjon står altså i sådan overensstemmelse med denne bevegelse, at den må sees som utslag av den: De fremtrer begge under skilt av antikrig, og sikter begge på å fremkalte borgerkrig med den plan å utelevere vårt land til en fremmed makt. De gjør dette under påberopelse av, at Norge vil delta i en angrepsskrig mot Russland. Som bekjent har neppe noget menneske i noen stat i Europa tenkt på et sådant angrep, men derimot søker Russland å fremkalte revolusjon i alle Europas stater så at det til slutt kunde tenkes å bli nødvendig som eneste utvei fra disse russiske angrep å gripe til forsvar mot dem. Det er derfor utvetydig hensikten hos disse revolusjons- og krigspolitikere å pådutte andre stater planer om krig mot Russland, for at det selv skal finne påskudd deri til å starte sin krig. Den metode å tillegge andre stater onde hensikter for selv å kunne rettferdiggjøre sine, har tradisjon, forbi-fabelen om ulven og lammet. — (Jfr. „Nationen“ 24. 10. 32.)

XIII

Er revolusjonspolitikk lovlig etter norsk rett?

1.

Det er ovenfor utredet at våre to revolusjonære partier med deres underordnede eller tilsluttede organisasjoner står solidarisk med det statssamfund som er centralstedet for planene om en verdensrevolusjon. De har begge bekjent sin samhørighet med Komintern, det ene parti gjør det fremdeles, betegner sig som en avdeling av den 3dje Internasjonale. Det annet har også etter sin offisielle eksklusjon av Internasjonalen avgitt erklæringer som ikke later tvil tilbake om hvorledes også dette

parti vil opdre overfor denne fremmede makt, når den finner tiden inne til å virkelig gjøre sin plan om en revolusjon i vårt land. Jfr. citatet ovenfor s. 9 fra „Arbeiderbladet“ 15. 8. 27: „Der er ingen forskjell mellom de to partier. I det praktiske program er der ikke noen vesentlig forskjell, heller ikke i den teoretiske utformning.“

Men kommunistpartiets praktiske program går ut på å lyde ordrer fra kommunistpartiets centralkomite i Moskva. — Man må derfor gå ut fra, at de grunner som ledet Arbeiderpartiet til å opprettholde sig som selvstendig utenfor Komintern i 1923, nemlig fremfor alt at det gjaldt å forene arbeiderne til en enhetsfront, og at en rekke av dem var uvillig til å dyrke Russland, fremdeles er de samme som avholder dets styre fra offisielt å la partiet gå over til den 3dje internasjonale.

Man kan samle begge de revolusjonære partiers politiske bestrebelser i følgende seks punkter:

1. Partiene mål er å innføre socialistisk samfundsorden.
2. De er klar over at de ikke kan nå dette mål ved hjelp av rettsformer som vår rettsorden nu anviser.
3. Men selv om det kunde lykkes, ville partiene ikke være tjent med det, fordi folket kunde forkaste systemet igjen ved et nytt valg.
4. Partiene vil derfor „ta saken i sin egen hånd“, gjøre revolusjon, og hertil skaffe sig maktmidler utenfor vår rettsorden. Derefter vil de innføre diktatur for å sikre sitt nye system.
5. I det nye samfund vil de gjøre et enkelt klasseparti til herre, og gi det privilegium på statsmakten. Det viser hva de mener med demokrati.
6. For å gjennemføre sitt mål har partiene trådt i en så intim forbindelse med en utenlandsk stats øverste ledelse, at de har fått direktiver derfra, ja mere, ordrer. Enn mere, de mottar bidrag derfra og opdrar sine medlemmer til solidaritet med denne fremmede makt mot den stat de er borgere av.

Den revolusjonære politikk tenderer derfor til å innordne Norge i Sovjet-unionen. — Det vilde ikke engang være av større

betydning om en sådan hensikt manglet. Avgjørende er at den revolusjonære politikk oparbeider hos norske borgere en sådan uvilje mot landsmenn, og tilslutning til fremmede borgere „på klassekampens grunn“, *fiendskap inntil borgerkrig innad, og vennskap inntil landsføræderi utad*, — at vårt land ved en kritisk situasjon vil finne hos sine borgere en sinnsretning som gjør dem uskikket til å verge sin selvstendighet eller endog gjør dem rede til å opgi den.

2.

Vår rettsorden kjenner to grunnbegreper for rettsbestemmelser: Sådanne som er optatt i grunnloven fordi de tillegges en særlig ukrenkelighet, og derfor bare kan omgjøres i de strengere former, som er opstilt for grunnlovsforandringer. Og sådanne som er fastsatt i lovsform, og kan forandres i samme form.

For den første gruppe, grunnlovs-bestemmelsen gjelder enda en skranke for adgangen til forandringer, idet grunnlovens prg. 112 bestemmer, at ingen forandring må stride mot grunnlovens prinsipper, dens ånd. Det er altså ikke nok at en grunnlovs-forandring er vedtatt i de konstitusjonelle formier, likeså litt som at en lov er det. En lovs grunnlovsmessighet prøves av en ny instans, domstolene, og det må også være det rette, at forholdet mellom en grunnlovsforandring og grunnlovens prinsipper, — dens ånd, prøves av domstolene. Domstolenes kompetanse er fastsatt i grunnloven selv (prg. 88). Og der er ingen undtagelse gjort her om at grunnlovsforandringer ikke kan prøves. Det er mulig at man vilde kunne reise riksrett (etter grunnlovens prg. 86) mot statsmakter for en grunnlovsforandring som man antok stridende mot grl.s prg. 112. Praktisk kan det spørsmål neppe bli.

Hvilke grunnlovens „prinsipper“, hvad dens „ånd“ er, kan det være vanskelig å angi uttømmende. Men der er da en rekke som der ikke kan være ringeste tvil om. F. eks. forbyr grunnlovens ånd og prinsipper at våre statsmakter oppir vårt folks selvstendighet. Likeså at vår statsforfatning går over fra demokrati til despoti, at en enkelt klasse får noen privilegert stilling eller herredømme over det øvrige folk, at retten til

sannhet og frihet, — tenke-, tros- og overbevisningsfrihet blir ophevet. At individuell eiendomsrett i prinsipp blir avskaffet.

Alle sådanne forandringer vilde komme i avgjørende strid med det frihets prinsipp, som grunnloven i dens viktigste punkter er bygget på. Domstolene måtte opheve dem.

3.

Før vi undersøker hvorledes de kjensgjerninger vi har gjennemgått må bedømmes etter norsk lov, er det rimelig å se på de prinsipper som er felles for enhver rettsorden, og har ledet til at der i det hele tatt kommer nogen rettsordning i stand i noe land.

De revolusjonære partier vil jo nemlig skape en ny slags rettsorden, hvorunder vold skal spille en avgjørende rolle både for innførelsen av den og for dens håndhevelse. Det er herved ikke lett å skille mellom hva tidligere årtusener har kalt „neverett“, og det nye system som altså skal gjelde for rettstilstand, men være vold. Er det ikke annet enn neverett, må det avvises. Det grunnprinsipp som civilisasjonen er bygget op på, og som danner grunnlag for vår rettsorden nu, avviser nemlig bestemt vold som grunnlag for rett. Den makt som retten også nu må støtte sig til, skal kunne rettferdigjøre sin ordning ved sine gode grunne, må kunne hevde sig ved gode grunner, og må tale å angripes ved bedre grunne.

Efter sådan civilisert rettsorden er det allerede ulovlig å opstille noe program om revolusjon, og derfor også ulovlig å agitere for å fremkalte revolusjonært sinnelag. Det er fastslått i Norske Lov, 1ste bok, 1ste kapitel 3dje artikkel: „*Ingen skal ta sig rett, men enhver tale og dele sig til rette.*“ D. v. s. at forandring i rettstilstanden ikke må foregå gjennem vold, men fordi der danner sig en ny overbevisning om hvad der bør være rett. „*Man skal lov lyde eller land fly*“ sier gamle norske lover. Jfr. Norske Lov 1. 1. 5.

Det er ikke nogen forutsetning for disse bestemmelser at loven er rettferdig. Der er utvilsomt lover som gjør urettferdighet mulig, og det er vel likeså utvilsomt at der vil vedbli å være

sådanne mindre rettferdige lover til enhver tid. Der er heller ikke tvil om, at der øves urett i ly av disse lover. Til tross derfor fastslår rettsordenen altså det grunnprinssipp, at „ved lov skal land bygges, ikke ved vold ødes“.

Der er også gode grunner for det prinsipp. Først den at ingen kan være dommer i sin egen sak, den enkelte kan ta feil av hvad der er rettferdig, og se litt for rummelig på sin rett, litt for snevert på andres. Dernæst er det tanken, at selv om man virkelig lider urett, er *det* bedre enn at uretten i det enkelte tilfelle avverges ved vold mot statens lover. Ti *det* vilde ikke forbedre disse lover selv, og derfor kunde der gjenta sig nye forurettelser i ly av disse lover, og det uten at den enkelte alltid vilde være i stand til å avverge uretten. Hvis man derimot går den vei å påvise at man lider urett, og overbeviser sine medborgere om hvad der vilde være det rette, vil det før eller senere lede til at lovene forbedres, og ny urett derfor forebygges i og med at årsaken, de urettferdige opfatninger hos borgerne, forandres. En samfundsorden krever således av sine borgere at hver enkelt skal sette samfundets interesser over sine egne og heller lide i sine materielle interesser enn fremtvinge dem voldelig, på samme vis som rettsordenen krever at den enkelte borger skal forsøre sitt land mot overfall, for at andre skal ha fordelen av det, eller at mannen etter rettsopfatningen fra fjerne tider skal erhverve til livsophold for sin familie, også med fare for sitt liv, eller som naturlovene krever at kvinnnen skal spille fødselens hasard om sitt liv til beste for en ny slekt.

Det er således ugyrlig å innrette samfundsordenen etter den tanke, at det enkelte individs liv har absolutt verdi, og selvsagt da ennu mindre etter den, at nogen av et individens enkelte materielle interesser eller rettigheter kan ha sådan absolutt verdi. Men når man krever frihet til å anvende vold for å hevde hvad man anser for sin rett til noget materielt gode, ledes man nettopp av den tanke at et materielt gode kan ha absolutt verdi.

Det er heller ikke noen undtagelse herfra at „nød bryter alle lover“. Det er nemlig rettsordenen selv som gir denne lov, at når en nød vilde forspille en viktig interesse for noen, kan

det gi ham rett til å redde den på bekostning av en mindre interesse for andre. Men rettsordenen forbeholder sig selv å bestemme hva der skal ha denne karakter av høiere og lavere interesse, og likeledes om nøden er stor nok. Den opstiller en rangorden mellom interessene både kvalitativt og intensitet. — Den enkelte er ikke dommer herover i siste instans. Man har f. eks. ikke rett til å slå sin næste ihjel for å redde sig selv fra nød, og selvsagt ennu mindre fordi man mener å lide urett under et gjeldende samfundssystem, og antar at et annet vilde være bedre. Dernæst gjelder nødretten, med denne begrensning, vel i nødstilstand og ved nødverge. *Men den gjelder ikke overfor samfundslovene selv.* Der får man enten skape en bedre overbevisning hos sine medborgere eller ta sin tragedie. Og det er et håpløst forsøk å ville stryke tragediens lover ut av menneskelivet ved noen slags revolusjonsvold. Det vilde bli å utdrive djevelen ved Beelsebub.

Denne grunnopfatning for civilisert rettsorden er ikke bygget på nogen religionslære, og den faller derfor heller ikke med angrep på religioner, heller ikke på den kristelige. Den er i fullstendig form minst 400 år eldre enn Kristus, og fremstilt på nøktern sociologisk basis av videnskapens største grunnlegger, vismannen fra Athen, Sokrates. Da han urettferdig var dømt til døden, men venner tilbød ham å redde sig ved flukt, vegret han sig ved å unndra sig den urettferdige dom med følgende begrunnelse, idet han lar statens lover optre som levende vesener og tale til ham: „Skulde det virkelig være så, at du vel ikke har like rett med din far, f. eks. ikke skulde kunne — slå igjen, om han slog dig o.l., men overfor fedrelandet og lovene skulde du allikevel ha sådan frihet, så at om vi vilde tilintetgjøre dig, fordi — vi anså det for rett, så skulde også du, så langt du maktet, til gjengjeld ha rett til å tilintetgjøre lovene og fedrelandet og påstå at du handlet riktig derved? — — *Man bør rolig lide hvad fedrelandet pålegger en å lide, og gjøre hvad staten og fedrelandet befaler — eller også overbevise dem om hvad rett er. Men å bruke vold, det er ikke tillatt hverken mot mor eller far og ennu mindre mot fedrelandet.*“ — — „Om noen av eder — ikke er fornøid med oss (lovene) og staten, så er det ingen av oss som

forbyr ham å reise bort. Men den som blir her, har i *gjerning vedtatt at han vil gjøre det som vi befaler.* — Den som da ikke adlyder oss — gjør urett — fordi han etter først å ha vedtatt å ville adlyde oss, nu hverken adlyder eller overbeviser oss om at vi gjør noget uriktig, — og det uaktet vi — — tillater ham et av to, enten å overbevise oss eller å adlyde.“ (Jfr. Kritton, kap. 12—14, vesentlig etter J. Aars: Sokrates, s. 209—211. Uth. her.)

Den gamle vismanns syn på saken, fremstilt og tydelig godkjent av en av verdenskulturens fullkomneste personligheter, Platon, må antas å avspeile utbyttet av tallrike dengang svunne årtuseners erkjennelse, og det har tjent som direktiv for kulturtviklingen nye tusener år fremover. Det er sådan erkjennelse som også hos oss har ført til de bestemmelser om lydighet mot lovene, som ovenfor er citert.

4.

Uten hensyn til hvilken forurettelse en person eller en klasse lider, eller hvilket formål man stiller sig, er det altså ulovlig etter norsk rett, og all rettsorden overhodet, også kommunistisk, å anvende vold overfor statens lover. Det må også ansees som ulovlig å agitere i vårt folk for en opfatning som setter sig utover selve dette lojalitetsprinsipp, og derfor legger forestillinger og følelser til rette for oprør mot vår rettsorden. Det kommer i strid med Norske Lov 1. 1. 3 og 5. Vår lovgivning er også fullt opmerksom på hvilken betydning den psykologiske forberedelse har for borgernes handlemåte. Den vet at *hver handling er bundet av sine forberedelser.* At når man tilstrekkelig lenge har kjælet for visse forestillinger og hengitt sig til visse følelser, tvinger disse forestillinger og følelser en, når situasjonen inbyr til det, også til å handle derefter. At karakteren er den bestemmende årsak for vår handlemåte, likeså visst som treets art bestemmer frukten, altså at *forberedelsen av karakterene er et hovedspørsmål for samfundet.* Ut fra den erkjennelse gjør vår grunnlov § 100, den innskrenkning i trykkefriheten at der kan settes straff for å vise eller tilskynde andre til å vise ulydighet mot lovene, ringeakt mot religion, sedelighet eller de konsti-

tusjonelle makter, motstand mot disse befalinger. Og straffeloven § 135 gjør det straffbart å sette den almindelige fred i fare ved offentlig å forhåne eller ophisse til hat mot statsforfatningen eller nogen offentlig myndighet eller ved offentlig å ophisse endel av befolkningen mot en annen.

Bestrebelsene fra de revolusjonære partier går som bekjent nettopp ut på å skape en sådan sinnstilstand ved å håne og hisse til forakt for vår statsforfatning nu, bl. a. ved å fremstille *rettsordenen*, dens politi og militær som organer for kapitalistisk politikk, innrettet på å holde arbeiderklassen i slavetilstand overfor en kapitalistklasse. Videre ved å hisse en del av befolkningen, arbeidere, bønder og fiskere, mot en annen del ved å fremstille de første som ofre for utbytning, de siste som en samling utbytttere, og innøve „proletariatet“ til å se fiender i sine landsmenn.

De viktigste av de lovbestemmelser som etter norsk rettsorden rammer de her omhandlede forbrytelser, tilføies i et *særlig anhang til denne betenkning.*

5.

Efter norsk rettsorden strider revolusjonære bestrebeler i en rekke tilfelle ikke bare mot lovens prinsipper, men er også straffbare. For oversiktens skyld skal noen av de viktigste stilles sammen her.

- a. Som nettopp nevnt rammer straffelovens prg. 135 den som setter den almindelige fred i fare ved offentlig å ophissee til hat mot statsforfatningen eller nogen offentlig myndighet eller en del av befolkningen mot den annen.
- b. Skjer dette endog gjennem forbund mellom flere, gjør man sig derved skyldig i en ny forbrytelse og trues av skjerpet straff. Straffeloven paragraf 94, 104, 330. Våre revolusjonære partier er skyldig i disse handlinger.
- c. De revolusjonære bestrebeler går som utredet ut på det formål å omstøtte selve statsforfatningen voldelig, — ved midler utenfor vår rettsordens organer. Jfr. flere vedtak av Arbeiderpartiets landsmøte, f. eks. det før citerte av 1918, som er citert ovenfor side 6 ff. og prinsipielt program

(1930) innledning og artikkel 13. De rammes av straffelovens § 98. I progammet heter det også at den revolusjonære politikk må organisere arbeiderklassen for å bruke den til masseaksjon, og *således øve press på borgerpartiene og statsmaktene*. Altså ved utenomparlamentariske midler. Det er ulovlig etter straffelovens § 99 og 105 jfr. grunnl. § 85.

- d. Spesialkomiteen har konstateret, at Det norske Kommunistparti og fagorganisasjonen direkte har mottatt bidrag til sin revolusjons-politikk fra det russiske styre. Det norske Arbeiderparti indirekte. Der har altså både vært lovet og ydet bidrag fra en fremmed stat til norske borgere i politisk hensikt. Efter straffelovens prg. 106 straffes den som ved stemmegivning i offentlig anliggende på grunn av avtale om nogen fordel eller mottagelse av nogen fordel stemmer på en viss måte o. s. v. Lovens mening er å forebygge at man lar sig påvirke i sin politiske holdning ved noen slags bestikkelse. Og sådanne bidrag har en merkelig innflytelse på mange holdning. Men det er selvsagt ennu verre om bidraget kommer fra en fremmed stat, enn om den utgår fra noen borgers av vårt eget land. Og har den fremmede stat endog planer om å skape revolusjon i vårt land eller gjøre sig til herre her, blir det vanskelig å skille mellom det å ta mot fordeler av denne stat i politisk øiemed og høiforræderi og landsforræderi. Man har villet hevde at straffel. gjelder enkelpersoner, ikke partier. Det er derfor full grunn til å gi straffelovens prg. 106 en tilføielse, som kan løse spørsmålet omtrent som antydet i Dok. 115 optatt i Innst. S. nr. 184 — 1932, s. 480 (Dokumentet er opplyst å være forfattet av advokat I. B. Hjort):

På samme måte straffes den eller styret for det parti som direkte eller indirekte mottar bidrag fra nogen annen stat eller borgers av en annen stat, for å virke for politiske formål i Norge. Like med en annen stat ansees internasjonale forbund med formål som etter norsk rett er rettsstridige.

- e. Den revolusjonære politikk har videre organisert det såkalte arbeidervern og arbeideridrettsforeningen til mili-

tærmakt, for å sette dem i stand til å slå ned Statens ordensmakt, når de blir sterke nok. Hensikten er utvilsom: Den 5. 10. 32 opfordret „Arbeideren“ arbeidervernet til å „beskytte møtet mot eventuelle politiooverfall og arrestasjoner“, da den eftersøkte kommunist O. Skramstad var annonseret som foredragsholder i Folkets Hus, Oslo, fredag den 7. 10. 1932. Det er ulovlig etter straffelovens prgnr. 94, 3 og 4, 104, 160, 330 m. fl.

- f. Den revolusjonære politikk vil videre svekke vår rettsordens ordensvakt ved under trusler å kreve avvæbning av militæret og opløsning av de såkalte hvite garder for at disse ikke skal kunne benyttes til å oprettholde forfatningen. Landsmøtets stortingsprogram 1ste punkt, jfr. protokoll 1930 s. 82—83. Det er ulovlig etter straffelovens §§ 98, 104, 128, 330.
- g. Den vil likeledes innføre organiserte agitasjonsgrupper, „celler“, i hær og flåte med samme formål (protokoll s. 82—83). Det er ulovlig etter noen av de samme rettsbestemmelser, jfr. militær straffelov §§ 81 og 93.
- h. Den vil lokke proletariatet med å gjøre det til en privilegert klasse med herredømme over det øvrige folk. Det strider mot grunnlovens demokratiske ide, etter dens avsnitt om borgerrett og lovgivning og § 112, jfr. også grunnl. §§ 23, 101, 108, 109 og l. 15. 8. 1821 § 6.
- i. Partiene driver allerede våbenøvelser i den hensikt å gjøre proletariatet rede til eventuell borgerkrieg. Det foregis at hensikten er idrettsøvelser, og gjennem politiet skal deres medlemmer fått våben og ammunisjon i stor utstrekning. Efter de ovenfor citerte idrettsøvelser den 1. 5. i år ble disse foretatt bl. a. med „håndgranater“, med vekt 0,6 kg. (Det er en vekt som tillater lengre kast enn vanlig.) — Idrettsøvelser med håndgranater har ikke karakter av fredelig idrett. — Idrettsforbundet har videre som anført forkastet enhver forbindelse med Det norske Landsforbund for Idrett, og søkt forbindelse med Den røde sports internasjonale, samt erklært sig rede til forbindelse med ethvert tilsvarende idrettsforbund, men

bare sådanne som selv avviser forbindelse med borgerlig idrett. Det kan ikke opfattes anderledes enn som uttrykk for en fast vilje hos disse idrettsmenn til revolusjonær solidaritet med bestemte klasser i fremmede stater, og fremfor alt med selve den stat som har verdensrevolusjon på sitt program, samt for fiendtlighet overfor deres egne landsmenn. Altså for landsforræderske sinnelag og forberedelse til borgerkrig. Erhvervelse av våben er i overensstemmelse med Kominterns instruks, og medlemmer av partiene kaller sig selv „revolusjonære stormtropper“. Disse planer og forberedelser fra de revolusjonære partiers side strider mot den militære straffelovs bestemmelser på en rekke steder, f. eks. § 28, jfr. §§ 50, 47, 49, 52.

Forskjellige av disse forbrytelser går også hver for sig samtidig inn under flere av straffelovens bestemmelser, er „kumulative“.

- j. Som et særeget rettsstridig forhold må nevnes våre revolusjonære partiers forhold til *flagget*. — Det er internasjonal vedtak at hver stat skal ha enerett til sitt flagg. Benytelse av en stats eller nogen forenings flagg, gir enten uttrykk for at man henhører under den eller er en særskilt høflighet ved nogen anledning som angår den. — Av sådanne grunner har f. eks. den finske stat oppgitt sin plan om å nytte det gamle norske flagg, — lyserød duk og gult kors — etter at det norske ungdomslag som hadde flagget til merke, gjorde innsigelser mot planen. Likeså visstnok Island. — Våre revolusjonære partier benytter det røde flagg som sitt merke. Ja, som før omtalt, tok de endog de norske flagg som var heist ved idrettsstevne 1ste mai 1932 for den røde sports internasjonale, ned og erstattet dem med røde. Men det røde flagg er Sovjet-unionens offisielle. Det autoriserte har ganske visst etter konstitusjonen visse merker i den røde bunn. Men de brukes ikke, det er ren undtagelse. Ikke bare Komintern benytter det røde flagg uten merker, det skjer i hele Sovjet-unionen, etter hvad der på min forespørsel opplyses fra kyndig hold. Når våre revolusjonære benytter det røde flagg ved *sine*

anledninger, kan der derfor ikke bety annet enn en bekjennelse til politisk samhørighet med Sovjet-unionen. At nordmenn eller norske partier antar det russiske flagg som symbol for sin underdanighet østover, blir i hvert fall å foregripe begivenhetene mere enn politisk tilstedeelig. Og det synes enten å måtte være en plikt for våre myndigheter å stanse trafikken under henvisning til folkerettslige hensyn eller å treffe de lovbestemmelser som gir tilstrekkelig formell plattform for å stanse den. Det må i hvert fall gjelde overfor sådanne fornekkelser av vårt eget flaggs symbolske oppgave som den at det røde flagg heises på noen offentlig bygning i vårt land. —

6.

Ad en lang rekke veier, ved agitasjon, celler, streiker, boikott, blokade, skytterlag, arbeidervern, idrettsforeninger, fraksjoner, særlige celledannelser i hær og flåte, fagforeninger, „oplysningsarbeide“, ved ungdomsskoler o. s. v. Streber de revolusjonære partier således hen til det flerdobbelte mål:

- a) å opheve vårt folks respekt for vår rettsorden ved å vekke vilje til vold,
- b) opheve vårt folks frihet innad ved diktatur, og
- c) opheve dets selvstendighet utad, innordne det under en fremmed stats, Russlands herredømme.

For disse mål søker den revolusjonære politikk her å holde folket i uro og oprørsstemming, jfr. f. eks. de stadige fløterkonflikter, således at den riktige revolusjonære sinnsforfatning kan oparbeides for å nyttiggjøres til rette tid og sted. Et hovedpunkt er herunder også å umuliggjøre det bestående samfunds økonomi, for derigjenmem å skape grunnlaget for den sterkeste ophisselse og de sterkeste anklager mot denne samfundsorden.

Selv om hvert av disse midler hadde vært rettmessig, når målet var rettmessig, blir de moralsk sett forbrytersk i og med at målet er forbrytelser. Ja, en handling som etter sin form er rettmessig, blir selv rettsstridig når den er forsøk på en forbrytelse fordi hensikten er rettsstridig: „Hensikten (den rettsstridige) ved forsøkshandlingen har den virkning at den flytter

en handling over fra det rettmessiges til det rettsstridiges område,” sier professor Knoph i „Hensiktens betydning for grensen mellom rett og urett“, s. 153. Alle disse nevnte forføininger sikter på å tjene som ledd ikke i en streben etter bedre økonomiske forhold, men i den politiske, å gjennemføre revolusjonsplaner. Det at hensikten er revolusjonær, bør derfor bringe dem under den strenge bedømmelse som gjelder for henholdsvis høiforræderi og landsforræderi. Og det er her som ellers så, at størrelsen av den verdi, som angripes, virker tilbake på bedømmelsen av angrepets lovligheit.

Der er ennu et hensyn å overveie. De frihetsprinsipper som blev opstilt av oplysningsfilosofien og ophøiet til politiske dogmer etterhånden i statene, de var utformet uten tilstrekkelig innsikt i psykologi, og særlig folkepsykologi. Lovgivningen om f. eks. forsamlings-, forenings- og ytringsfrihet har ikke tilgodegjort sig den forståelse av menneskesinnets lover, som i vår tid er blitt spesialvidenskapens sikre resultater. Massepsykologien er således en helt ny videnskap. Et eksempel har man i den makt som suggestionen øver, især over legfolk. Den setter psykologiske grenser for hvad der fra etisk og rettslig synspunkt bør prisgis til risikoen av ukyndighet, tøilesløshet eller ond vilje, i hvert fall under kritiske tider.

XIII

Komintern er «en fremmed makt», etter grunnlovens § 53 b.

Efter grunnlovens § 53 b taper man sin norske borgerrett ved å gå i fremmed makts tjeneste uten den norske regjerings tillatelse. Komintern er en sådan fremmed makt. *Grunnlovens tanke var at en borger av Norge ikke må komme i sådant underordnet politisk forhold til nogen makt utenfor riket, at hans politiske interesser av denne makt blir større enn de politiske interesser som knytter ham til Norge.* Det er herved likegyldig om den fremmede makt er en geografisk enhet eller bare en politisk. Av samme grunn er derfor også enhver ubetinget lydighet mot noen annen makt enn norske statsmakter straffbar for

norske borgere (strfl. § 330). — Men det er dessuten på det rene som ovenfor utredet, at Komintern ikke bare er ledet av de samme myndigheter som det offisielle russiske Sovjetstyre, men at begge er underordnet det russiske kommunistpartis ledelse som øverste instans. Dermed er til overfold også det geografiske bimoment for maktbegrepet i grunnlovens bestemmelse gitt. — Å gå i fremmed makts tjeneste, krever heller ikke begrepsmessig nogen utvandring herfra. Man har eksempler på sådan tjeneste i vårt land, ikke bare i utenlandske diplomater og konsuler, men også i utenlandske handelsdelegasjoner her.

Kommunistiske partier utenfor Russland er seksjoner av Komintern, forpliktet til betingelseslös lydighet under streng disiplin overfor Kominterns styre.

At noe norsk parti står tilsluttet dette program, er ulovlig i flere henseender. I tilfelle av revolusjonært oprør her i landet, vilde Sovjet-forbundet ventelig gripe inn som utredet, og de norske oprørere vilde da være forpliktet til kamp for å omstøte Norges regjering, ikke bare under løsenet „proletariatets diktatur“, men også „forbund med S. S. S. R.“. Det er landsforræderi, og rammes av en rekke straffelovsbestemmelser, § 83, 86 o. s. v.

At norske borgere således underordner sig noen utenlandsk politisk myndighet, berøver dem selvsagt retten til å delta i og bestemme norsk politikk, likeså visst som en utlending. *De vilde ellers ha adgang til å lede Norges skjebne etter en fremmed makt interesse.* Ingen kan tjene to fiendtlige herrer. Forbrytelsen medfører at vedkommende taper sin stemmerett etter grunnlovens § 53 b.

Sådan adgang til å være med til å bestemme norsk politikk, har de revolusjonære partier imidlertid allerede forspilt i og med at de er revolusjonære.

Begge våre revolusjonære partier bekjenner sig til Marxismen. Deres program røber forsett om at de vil la de borgerlige statsmakter gjøre sitt arbeid under trusel av bajonetter: Erklæringen om at kommunismen anser det *overflodig* å skjule sine opfatninger og mål (kommunistisk manifest og program),

betyr at kommunismen anser det *hensiktsmessig å virke ved trusel*: å skremme og lokke etter prinsippet om den sterkeste viljes suggestive makt. *Der trues altså med revolusjon for at borgerlig statsmakt skal skjelv og gi kjøp.* Det sies også uttrykkelig i manifestet at de borgerlige skal „skjelv“. Sådan politikk kommer inn under grunnlovens § 85, som høiforræderi, og strf.lovens § 98, og vilde efter strf.lovens § 29, 2 og § 30, 2 måtte medføre tap av stemmeretten, hvis tapet ikke allerede følger av § 109, i forbindelse med §§ 105 og 106, om straff for å søke å øve innflytelse på andres optreden i offentlig anliggender, og for selv herunder å handle etter avtale med noen annen.

Det er et åpent spørsmål, om medlemmer av „Internasjonalen“ ikke taper sin stemmerett her også etter grunnl. § 53 c — „ved å erhverve borgerrett i en fremmed stat“. Komintern skal skape Sovjetforbundet om til en verdensomfattende forbundsstat, og dens organiserte undersetter har da en sterk likhet med borgere av denne stat. Men det kan ikke være nødvendig å drøfte det spørsmål nærmere, da resultatet visstnok må bli det samme allerede av de ovenfor nevnte grunner. —

Medlemmer av revolusjonære partier i vårt land har derfor overhodet ikke lovmessig stemmerett i stat eller kommune.

Det vilde også være et merkverdig standpunkt om man vilde tillate en politikk hvorved voldspartier fikk adgang til å skape en stat i staten for å omstøte dens rettsorden ved revolusjon. Det mål som disse partier opstiller, er i så åpen strid med vår rettsorden, f. eks. grunnlovens § 112, at enhver tvil om deres rettsstridighet faller bort i lys av den. Hvis sådan politikk skal være tillatt blir, det vanskeligere å angi hvad det da er forbudt. Man straffer skapsprengning, tyveri, drap av enkelt mann og opfordring til slike handlinger. Hvad er disse forbrytelser mot revolusjonssprengning av vår statsforfatning, ophevelse av privat eiendomsrett for alle ved diktatur og utryddelse av hele klasser fordi det fryktes at de kunde vilde reise opposisjon? (Jfr. ovenfor S. 62.)

Våre statsmakters stilling til de ulovlige partier og organisasjoner.

A. Påtalemyndighet og domstoler.

Efter vår rettsorden er det påtalemyndigheten som har å gripe inn mot forbrytelser. Domstolene kan ikke av sig selv ta initiativ til å sette noen under tiltale.

Påtalemyndigheten kan etter straffeprosesslovens § 85 undlate å reise anklage endog for utvilsomme forbrytelser, når de finner at offentlige hensyn ikke krever det, ja selv om enkelte sådanne hensyn er til stede når andre offentlige hensyn antas å tale sterkere imot. Man kan derfor ikke gjøre den slutning at en handling er rettmessig fordi den ikke er påtalt offentlig.

Spørsmålet er da hvorfor påtalemyndigheten har undlatt å gripe inn mot de revolusjonære partier og organisasjoner i vårt land.

Den opfatning har vært gjort gjeldende at agitasjonen for revolusjonært sinnelag ikke selv er rettsstridig, men først når den sikter på å iverksette en konkret handling hvorved forbrytelsens utførelse tilskutes påbegynt. Jfr. strfl. § 94 — 1 til 4. Man har ment at der er en viss avstand mellom ord og gjerning, at den misnøie som utløses i ord derved kan få en ventil, at hunder som bjeffer ikke biter. Men kriminalologien har også ikke helt få eksempler på det omvendte, — nettopp den omstendighet at en kraftsats, en trusel, har vært uttalt, kan virke suggererende til å binde fremtidig handlemåte, sette et forbrytersk motiv, — hemningen faller bort, „der går troll i ord“. Det er en psykologisk lov, kjent fra oldtiden, at man ikke bør lede sig selv i fristelse, men sky selve innledningene til handlinger man ikke godkjener, at man derfor bør reise hemninger mot sådanne motiver ved et „tabu“, forbudt, overfor selve forestillingsrekken.

Når tilskyndelse til ulydighet mot lovene er et isolert fenomen, kan det naturligvis være mindre nødvendig å ta den alvorlig. Anderledes blir saken når den blir organisert, og derfor

kan virke til å fremkalle kritiske situasjoner. Ved sådanne har en rekke stater særlige bestemmelser etter det romerske „Caveant Consules“-system, f. eks. om at regjeringen kan innskrenke borgernes almindelige rettigheter, så som rett til forsamlings- og ytringsfrihet, jfr. således Weimarforfatningen § 48. Vi har ikke sådanne bestemmelser hos oss. Så meget mere nødvendig blir det da å håndheve de allerede gjeldende lover skarpere. Av sådanne hensyn har den tyske riksrepresentanten den 3. mai d. å. bestemt at „de kommunistiske gudløses organisasjoner med alle dertil hørende innretninger“, deres „forlag“ medregnet, *øieblikkelig oploses*. Statsmaktene i Tyskland har altså funnet det nødvendig å nøytralisere selve årsaken til revolusjonært sinnelag i et av de krasseste forsøk på å skape sådant sinnelag.

Selvsagt er farligheten ved å skape det psykiske grunnlag for en omfattende forbrytersk vilje meget større enn ved å overtale til en enkelt forbrytersk handling, som ikke er utslag av noe fordervet sinnelag. Også vår straffelov har vært opmerksom herpå, så f. eks. i § 52, 1, § 33 og flere steder.

Men dertil kommer at det vilde være en uriktig bedømmelse av revolusjonære programmer å anta at de ikke siktet på konkrete handlinger. Det er ganske konkrete handlinger revolusjonær politikk forbereder til. Hvis man vilde sette overfall på statskassen eller Norges Bank istedetfor Norges statsforfatning, ville heller ingen være i tvil om det. *Ubestemtheten ligger bare i selve tidspunktet for de endelige ordrer*. De tre viktigste ledd i en forbrytelse ved komplott er tilstede også i forberedelsene nu: 1) Selve den forbryterske plan. 2) Forberedelse av den. Der er dannet en rekke organisasjoner for å gjennemføre den, — omsette den i gjerning. 3) Vilje til disciplinær lydighet overfor de eventuelle ordrer, når ledelsen i sin tid finner tidspunktet inne. En røverbande instruert og organisert så langt, vilde utvilsomt ansees for å ha tilstrekkelige konkrete planer, selv om ledelsen ikke ennu hadde funnet tiden til handling med gunstig resultat inne. Å skape det psykologiske grunnlag for en forbrytelse til bruk ved rette tid og sted, er som anstiftelse moralisk en oplagt forbrytelse, og bør også være det rettslig.

Der er selvsagt plass for mange spissfindige nyanser her.

I betraktnsing av hvad det er for verdier som trues, er der imidlertid sterke grunner til å anvende gjeldende lover strengt, og hvis de ikke rekker frem, å utfylle dem med nye. En rekke lovbestemmelser er gitt under forutsetning av at norske borgere er lovlydige. Således bestemmelser om forsamlings- og foreningsfrihet. De er ikke gitt for å sikre oprørere anledning til å planlegge forbrytelser. Det er dessuten revolusjons-politikkens plan å avskaffe sådan frihet, så snart den får makten til det. Men det er da ikke rimelig hverken at de som vil bryte loven skal kunne påberope til sin beskyttelse lovbestemmelser som er gitt under forutsetning av, at man vil utøve sin rettighet i lovlydighet, heller ikke at lovbytere skal kunne påberope lovbestemmelser som de selv vil avskaffe snarest mulig.

Det er sikkerlig heller ikke så at påtalemyngheten hittil har undlatt å gripe inn mot revolusjonære organisasjoner i dette land, fordi den har ansett det for likegyldig at der blev planlagt forbrytelser. Grunnen er tydeligvis den, at påtalemyngheten ikke har hatt fullt rede på de kjensgjerninger av forbrytersk karakter, som virkelig foreligger, og som statsråd Quisling fremfor alle har trukket frem for opmerksomheten. Der har ganske visst vært enkeltvis utslag av ulovlige bevegelser av revolusjonær karakter nu og da med den følge at påtalemyngheten har reist tiltale. Men deres indre sammenheng, den landsforræderske plan og de oprørshensikter som lå til grunn for disse utslag, har ikke foreligget i så fullstendig form, at man har sett eller funnet oppfordring til å ta opp saken i dens hele bredde. Efter de utredninger som nu foreligger, kan der dog fra rettslig synspunkt ikke være noen egentlig tvil om hva der er å gjøre. Heller ikke opportunitetsparagrafen (strfl. § 85) kan påberopes for at der ikke skal skrides inn. Det kunde skje så lenge de vedkommende politiske organisasjoner ble ansett som så maktelesløse, at de ikke betydde noen fare for vår samfundsorden. Men idag er stillingen farlig. Den holdning som statsmaktene har inntatt overfor den revolusjonære bevegelse her, synes å føre på bred vei til den konsekvens at vårt samfund mister sin rettsorden, sin indre frihet og sin selvstendighet. Dessuten sin økonomiske selvhjulpenhet. De revolu-

sjonære partier med en sådan politisk innflytelse, er en hindring ikke bare for den selvtillit og arbeidsvilje som innad er en betingelse for at vårt næringsliv skal komme på foten igjen. Men skaden er større: Derved at revolusjonær politikk har fått makten over *fagforeningene*, og disse er ophørt å bli ledet etter økonomiske hensyn, men ledes etter politiske, er også de blitt hindringer for landets økonomiske gjenreisning gjennem arbeid og foretagsomhet innad, kredit utad. —

B. Administrasjon.

Selv om påtalemyndighet og domstoler ikke har sett grunn til eller funnet det opportunt å skride inn mot den revolusjonære bevegelse, hadde våre administrative myndigheter hatt full opfordring til å gjøre det. Det er et skritt videre å utsyre de revolusjonære partier med stempel av lovligheit, enn det bare å tåle dem. Det er en beklagelig kjensgjerning at vårt Justisdepartement har gjort sig skyldig heri.

1. Efter valgloven 17. 12. 1920, § 11, kan et parti melde sitt navn til Justisdepartementet som innregistrerer det og rykker anmeldelsen inn i Kunngjørelsestidende „hvis den er i orden“. Første betingelse er den at partiet selv er *rett-messig*. Justisdepartementet må ikke bli et registreringskontor til offentlig autorisasjon av planlagte forbrytelser under politisk vignett. Departementets plikt er heller ikke begrenset til å kontrollere om et parti var rettmessig ved anmeldelsen, det må også passe på om et engang lovmessig anmeldt parti senere får et lovstridig program. Det er selvsagt, men følger også av særlige bestemmelser. Statskassen skal nemlig utbetale godt gjørelse til et anmeldt partis nominasjonsmenn for reiser til og fra nominasjonsmøtet. Den skal også betale stortingsmenn (grl. § 65). Men det er *rettsstridig* av departementet å anvise disse beløp for rettsstridige formål. Ved å innregistrere et lovstridig parti eller utbetale partiet omkostninger ved dets virksomhet, medvirker departementet selv til forbrytelsen. Det har likeså litt som postvesenet, telegrafvesenet, presse o. s. v. rett til å formidle rettsstridige henvelsler, ja mindre, for det har den særlige oppgave å vokte lov og rett.

2. Regjeringen har heller ikke rett til å ansette personer som er

revolusjonære i offentlige stillinger eller å tillate at sådanne personer får fortsette i embeder, hvis de er blitt „revolusjonære“ etter sin tiltredelse. Efter grunnlovens § 21 skal enhver embedsmann avlegge ed eller tilsvarende erklæring om „lydighet og troskap overfor konstitusjonen“. En sådan ed er uforenlig med revolusjonær politikk. Det er overhodet uforenlig med vår rettsorden å betro noen person en offentlig tillitsstilling i vårt samfund, når det er hans politiske overbevisning at han må søke å omstyrtet det. Jfr. også nedenfor, finsk rett.

XV

Ansvarlighetsloven.

Ansvarlighetsloven 7. 7. 1828, jfr. strfl. § 118 og 324 setter straff for de medlemmer av statsrådet som mot grunnloven eller gjeldende lover — — ved etterlatelse av embedsplikt — — ved foredrag, lov eller beslutning måtte foranledige eller medvirke til

- a. noen forandring i grunnlovens § 2 at den evangelisk-lutherske religion forblir statens offentlige religion,
  - b. at noe mot kongeriket Norges frihet, selvstendighet, udelelighet eller uavhengighet stridende foretagende fremmes eller tales,
  - c. at Stortingets beslutninger ikke tillegges den gyldighet, som er hjemlet dem etter grunnloven,
  - d. at der uten Stortingets samtykke foretas handlinger hvortil beslutninger av Stortinget utfordres, at militærmakt grunnlovstridig anvendes mot statens medlemmer,
  - e. at noen berøres — — frihet, gods eller næringsvei.
- § 2 f. at noen mot de lovbestemte betingelser utnevnes til embeder i staten, eller
- § 6. hvis statsråden på annen måte etterlater eller handler mot noen embedsplikt som er påbudt i grunnloven.

§ 17 i samme lov sier: „Den som forsøker å kullkaste den — ifølge grunnloven bestående statsform — eller ved lovstridige midler søker å bevirke forandring — med hensyn til Kongens konstitusjonelle makt eller *de, folket eller dets repre-*

sentanter ved grunnloven hjemlede friheter og rettigheter, så vel som den der med råd eller dåd bidrar til et sådant forsøk, straffes som landsforræder. — Fortier han noen ham vitterlig plan til sådan udåd, uaktet det hadde vært ham mulig ved bevislige omstendigheter å gjøre sammes tilværelse sannsynlig, bør han straffes med festningsarrest for livstid.“ (Jfr. strfl. § 139).

De revolusjonære partiers planer går ifølge deres egne programmer like inn under forskjellige av disse bestemmelser. Plikten til å skride inn mot dem dermed også.

XVI

Utenlandsk rett.

Den opfatning som her er fremholdt, er i det hele også blitt rådende i Europas civiliserte stater. Man har latt opportunitethensyn komme det kommunistiske eksperiment til gode, og dets planer forløpe uforstyrret, så erfaringer kunde vinnes. Dette hensyn virker nu i motsatt retning. Det er en kjensgjerning at den stat som er centret for kommunistisk politikk, fremdeles viser de ulykkeligste forhold i Europa på en rekke av de viktigste kulturfelter etter 15 års bestrebelser, og det til tross for at den rummer de største nasjonalrikdommer i Europa. Det gir mistillit til systemets brukelighet. I samme grad volder det betenkelskaper å tale revolusjonære bevegelser som vil flytte systemet over til andre stater. Særlig betenklig blir det ved den omstendighet, at den samme kommuniststat har organisert sig som centralsted for en verdensimperialisme under skilt av en verdensrevolusjon. I betraktnng av sådanne kjensgjerninger har en rekke land, således alle randstater mot Russland, opløst de revolusjonære partier. Det gjelder Rumenien, Ungarn, Polen, Litauen, Lettland, Estland og Finnland. Dessuten Bulgarien, Jugoslavien, Italien. Likeså U. S. A. Av samme grunn har Finnland vedtatt skyddsdrag for republikken 18. november 1930 og lag om endring av kommunale vallagen den 31. juli 1930, likesom endringen av enkelte lover i trykksfrihetslagen og § 24 i 16de kapitel av strfl. der. I regjeringens proposisjon til Riksdagen i anledning disse lover heter det:

„En av de farligste politiske ytringsretninger er kommunismen som ikke er rettet mot noget bestemt samfundssystem eller politisk ordning, men som undergraver *selve grunnvollene for en kultur- og rettsstat*. Til alle nedarvede nasjonale, religiøse og almenmenneskelige verdier forholder den sig helt og holdent negativ. Et folk som er sig selv og disse verdier bevisst, kan ikkestå likegyldig overfor denne kjensgjerning. — En lovgivning som er avpasset etter normale forhold, vil ikke fullt ut formå å hindre dens skadelige virksomhet. — — — De krefter som er rettet på å omstyrte samfundet, bør bekjempes med de midler som statens rettsordning tillater. Den opfatning er dypt rotfestet i vårt folk. Er lovstiftningen i så måte mangelfull eller viser den sig ikke effektiv nok, bør den utvikles, og de vedkommende statsorganisasjoners beføjelser utvides. Skjer dette ikke, er der fare for at ytterlighetselementene hver på sitt hold på eget initiativ vil gå til handling for å virkeligjøre sine planer og omstøte den demokratiske parlamentariske samfundsordning.“

„Det bør med full rett kunne fordres at de personer som skal velges til representanter i Riksdagen eller som kommunefullmektig håndhevere i *kommunens anliggender*, i alle henseender er uangripelige, og at deres lojalitet mot rettsordenen og samfundet ikke er underkastet noen tvil. — Personer hvis upålidelighet med hensyn til rettsordenens og samfundets system er åpenbar, selv om deres virksomhet ikke alltid er straffbar, må berøves muligheten av å inneha stats- eller kommunale oppgaver.“

Ved „Högsta domstolen“ i Finnland blev 26 medlemmer av Riksdagen, kommunister, mars 1925, dømt til fengselsstraff fra $1\frac{1}{2}$ til $3\frac{1}{2}$ år. De hadde (7. 1. 1922) underskrevet en erklæring om:

1. Å følge de beslutninger som den kommunistiske internasjonale fattet.
2. At de lot seg velge til Riksdagen, ikke for å støtte den men tvertom for å virke til å opnøye det borgerlige statsmaskineri ved hjelp av sin stilling i Riksdagen.
3. Å handle bare i arbeidernes interesser.
4. Til å fratre sin stilling på første ordre fra partistyret.
5. Å anse sig ansvarlig bare overfor partiet.

Det er, så vidt det kan sees, intet annet enn våre kommunister etter Moskvatesene er forpliktet til, og som det annet revolusjonære parti har erklært å ville innrette sig etter i „alle sine handlinger“. — Av dette sistes medlemmer har igjen flere tidligere tilhørt Det kommunistiske parti. Det må ansees å ha også kriminalrettslig betydning for deres stilling i deres nuværende parti.

Videre har Tyskland fornylig — den 3. 5. — utstedt en forordning til å sikre statens autoritet og hvorefter politiske sammenslutninger med militær lignende organisasjon på forlangende skal forelegge riksministeren sine statutter til prøvelse. Han kan så foreta de forandringer i dem som han finner grunn til. Likeledes bestemmer som nevnt en annen forordning av samme dato at kommunistiske gudløses organisasjoner skal opløses.

Ingen statsforfatning kan selv sagt være pliktig til å la sig manøvrere gjennom toleranse til undergang. Men det vilde ikke være bedre om det skjedde av feighet. De revolusjonære partier undsier vår statsforfatning, og varsler kamp mot den. *Der er da ikke noen politisk undskyldning for at våre statsmyndigheter venter til deres motstandere er blitt så sterke, vår statsmakt så svak, at kampen ikke lenger kan oppgjøres ved valgurnen, i storting og ved domstoler, men bare gjennom borgerkrig.* Den opportunitetsbetraktnng at den revolusjonære bevegelse til en begynnelse var for svak til at det var nødvendig å ense den, kan ikke omvendt føre til den konsekvens, at den nu er for sterk til at det er tilrådelig å bekjempe den. Militær feighet straffes, politisk feighet er heller ikke straffri. Men sannheten er dessuten den at en fremmed stats organisasjon vel har forstått å vinne makten over et flertall arbeidere i vårt land, *men at et stort antall av disse arbeidere selv er motvillig stemt overfor tyranniet fra styrets side, og vilde være det ennu mere om de helt forstod hvad resultatet av bevegelsen ville bli. De trenger hjelp fra statsmaktenes side, og venter den.* Den slavetilstand som råder i Russland, er i strid med hele det norske folks sinnelag. Det er kjensgjerninger som må være faste utgangspunkter for vår rettsordens handlemåte. —

XVII

Lovens hellighet.

Det er enhver borgers plikt å lyde sitt lands lov, og hans rett å håndheve den. Loven står over enhver borger, også over dens embedsmenn. *Hvis en embedsmann bryter loven, har enhver borger rett til å optre for loven mot embedsmannen. Hvis våre statsmakter ikke griper inn etter lov og rett, fremtvinger de en situasjon hvorunder borgerne selv har rett til å optre for den.*

Man har sammenstilt de såkalte hvite-garder med røde-garder, og frakjent de første like meget eksistensrett som de siste. Denne sammenstilling er uten berettigelse i vår rettsorden og i saken selv. De røde-garder sikter på revolusjon mot vår statsforfatning, de hvite på forsvar for den. Hvite-garder har således den samme stilling som i sin tid borgerbevæbningen, som blev ophevet hos oss først i 1881. Og lovlydige borgere som har plikt til, om det er nødvendig, å forsvere sitt land utad, har selv sagt rett til det også innad. Likeså sikkert har de denne rett til å forsvere sin rettsordning ikke bare overfor voldsmenn, men også overfor sine offisielle myndigheter, hvis disse vanskjøtter sin oppgave. Den som lyder loven, har nødvergerett mot enhver som krenker den. Der er således ingen rettslig eller begrepssmessig likhet mellom de røde garders program om oprør mot loven og de hvite garders forsvar for den.

Norske verneorganisasjoner.

De to organisasjoner som borgerlig-sinnede har opprettet for å støtte samfundets rettsorden privat, er fremfor alt Norges Samfundshjelp og Samfundsvernet.

Norges samfundshjelp

blev dannet i 1920 etter initiativ av Den norske Bankforening, Norges Bondelag, Norges Rederforbund, Norges Handelsstands Forbund, Norges Industriforbund og Norges Håndverkerforbund.

Organisasjonen er ved statsminister Gunnar Knudsens skrivelse av 21. mai 1920 offisielt anerkjent av regjeringen.

Dens opgave er: *A vareta samfundets rett til å holde sine viktigste funksjoner gående* når der opstår arbeidsstrid som truer disse, eller hvis et politisk mål søkes nådd ved almindelig arbeidsstans.

Organisasjonen regner med ca. 30.000 mann aktive medlemmer.

Samfundsvernet

blev dannet i 1924, idet de spredte organisasjoner av denne art, som var dannet på forskjellige steder i landet, blev samlet under en centralledelse.

Organisasjonen er ved Justisdepartementets rundskrivelse av 22. 12. 1928 anerkjent som reservepoliti.

Organisasjonens opgave fremgår av dens statutter, bl. a. sålydende:

„Samfundsvernet“ som er en frivillig sammenslutning av lojale samfundsborgere, har til hensikt å verne den bestående samfundsordning mot samfundsnedbrytende krefter.

Det stiller sig til det borgerlige samfunds tjeneste, og trer eventuelt i virksomhet i overensstemmelse med dettes lovlige myndigheter.“

XVIII.

Kan socialistisk samfundsorden innføres i Norge i lovmessige former?

Revolusjonspolitikken sikter på å innføre et kommunistisk samfundssystem, d. v. s. at alle produksjonskilder blir stats-eiendom, privat eiendomsrett opheves så vidt mulig, religion avskaffes, ateisme innføres som livssyn, statskapitalisme som økonomisk system og politistaten som rettssystem. Det siste er ikke det offisielle ideal, men dog et foreløpig program og den uundgåelige konsekvens.

Det er på det rene, at revolusjonspolitikk har plan om å innføre en sådan samfundsorden ved vold, oprettholde den ved diktatur og gjennemføre den ved å skape et nytt aristokrati, et klassevelde av kroppsarbeidere. Likeledes at en sådan plan er forbrytersk mot norsk lov.

Derimot melder det spørsmål sig gjentagende, om kommunisme kunde innføres her også på lovmessig måte, og i så fall, om det er nok, at der blir et almindelig flertall i Stortinget for den, eller om der må grunnlovsflertall til. Dette spørsmål er igjen blitt aktuelt ved en tale av Nygårdsvold i Stortinget 30. 6. Han forutsetter her, at 76 stemmer vilde være nok for å innføre socialisme lovmessig, men ikke for praktisk å gjennemføre og sikre den. Derfor vil han ha ytterligere garantier i „sterke og omfattende organisasjoner“. — Og senere spør han hr. Norem, om denne på sin side i alle tilfelle bare vil benytte sig av parlamentariske midler for å oprettholde det nuværende samfund. Og det bekrefter hr. Norem. (Stort.s-forhandlinger 1932, s. 2607 og 2653).

Det er altså nødvendig å få klarlagt hvilke „parlamentariske midler“ der vilde rekke til.

1.

Naturligvis vil en sådan forandring i virkeligheten reise spørsmål om rettsprinsipper langt utover den tilfeldige og skiftende samling bestemmelser som i øiebllikket er lovfestet her. Vårt lands rettssystem har røtter langt ned i oldtiden og frø for en fjern fremtid. Det er et krav i en organisk utfoldelse av vårt folks livsinstinkter, at dyktigheten skal ha forrang for udyktighet, men enhver ha den fullkomnest mulige frihet til å utvikle sig til å bli dyktig. Det er altså et utslag av det samme demokratisk-aristokratisk livsprinsipp, som har gjort den hvite rase til verdenskulturens bærer, og gitt den verdensherredømmet. Det planlagte kommunistiske system vilde bli et brudd med dette prinsipp, og derfor bety et brudd, ikke bare med det formelle rettssystem her, men et hugg i selve livsnerven i vårt folks kultur. Det er et system og en rettsorden, som er importert fra en halvbarbarisk idesfære, — en „slavisk“, kulturelt og åndelig sett fremmed for vår tankegang. Den har bl. a. opstilt materielle goder som verdimer for alle, for alle livets verdier, — det er en tanke i strid med livsanskuelsen i nordisk rase. Her har begreper om individuell ære og dåd stått på første rangplass.

Der gis med andre ord folkeverdier som rager utover den enkelte aktuelle generasjons betydning, og som øieblikkets generasjon derfor ikke bør ha adgang til å skalte og valte med etter tilfeldig forgodtbefinnende. Vi er til slutt alle å anskue som trin i en slektsrekke, grener på en nasjons, et folks livstre, og bør ikke opfatte oss selv som de eneste og allmektige herrer over verdier som i siste instans vedkommer også slektsledd i en uoverskuelig fremtid. Ut fra en sådan riktig vurdering har vår grunnlov søkt å optegne grunntrekkene i vårt folks arv av rettskultur, og fastslått i prg. 112 at forandringer ikke må stride mot grunnlovens „ånd“. Dette synspunkt blev også fremholdt av Andersen-Rysst i Stortinget 30. 6. (referat s. 2641—42).

Det er imidlertid vanskelig å opstille nogen annen garanti mot misbruk her enn nettopp selve denne kulturbewisstheten. Mangler den hos et folks tilfeldige representanter, så er det ikke lett å si hva der skulde beskytte det mot dårskaper. Som individet kan også et helt folk komme på avveie, og lettere ved „falske lærdommer“, ved å forspise sig på kunnskapens tre, enn ved kamp for tilværelsen og den innsikt i livets lover, kampen gir.

2.

Den ytre lovgaranti vår rettsorden byr mot sin egen avskaffelse, ligger i at enkelte viktigere kulturgoder er omhegnet av grunnloven, og at visse strenge former skal iakttas før de kan forandres, og et lune hos folkeledere bli folkets lov.

Og her er visse garantier. Hvis en kommunistisk samfundsorden skulde bli innført, måtte det bety brudd på bl. a. grunnlovens prg. 100 at „frimodige ytringer om statsstyrelsen og hvilken som helst annen gjenstand, er enhver tillatt“. — Denne frihet, ytringsfrihet, pressefrihet, trykkesfrihet, foreningsfrihet, reisefrihet er jo praktisk talt ophevet i Sovjetunionen. Likeså *religionsfriheten*. Men man må i så måte kunne gå ut fra, at den stat, som i øieblikket har realisert kommunisttanken og som våre revolusjonspartier organisasjonsmessig eller i alle fall prinsipielt, står tilsluttet, også gir eksempler

på de forhold, som vilde opstå, hvis denne tanke skulde søkes gjennemført i vårt land. — Likeledes vilde det sette skranker for den enkeltes *næringsfrihet*. Men det vilde komme i direkte strid med vår grunnlov bl. a. i prg. 101: „Nye og bestandige inskrenkninger i nærings-friheten bør ikke tilstedes noen for fremtiden.“ Likeså med grunnlovens prg. 105 om, at den enkelte har krav på erstatning for sin eiendom, hvis offentlige interesser krever, at den eksproprieres. Likeså med prg. 107, om at odels- og åsetesretten ikke må opheves. Der kunde regnes op flere.

Det er altså utelukket at kommunistisk eller socialistisk samfundsorden kan innføres lovmessig i vårt land bare ved et simpelt stortingsflertall. Der måtte grunnlovsflertall til.

Og det selv om man ser bort fra grunnlovens prg. 112. —

XIX

Skal revolusjonspolitikken seire?

Menneskene flest ledes ved deres næringsinteresser, makt over næringslivet gir makt over viljene som bislet om hestemulen. Overbevisning og argumenter har en vidunderlig elastisitet til å lempe sig derefter og skjule de nøkne begjær bak idealers fikenblade. Det er tusener års erfaring.

Revolusjonspolitikken ledes med stor menneskekunnskap, den appellerer offisielt til overbevisninger men bruker hungeren som våben. Den har lagt sikre toiler over folkets næringsliv. De heter fagorganisasjonen. Gjennem den har den revolusjonære politikk makten over folket.

Et eksempel på metoden fra „Norges Fremskritt“ nr. 204 (27. 10.) 1932: Et hjemmebakeri har lenge bare virket med uorganiserte arbeidere, en organisert ansettes, nu begynner agitasjonen for at alle skal melde seg inn i organisasjonen. Enkelte nekter, og arbeidsgiveren tilbyr å betale kontingensten for dem, om de bare vil gå inn. Straffeloven § 222 hjelper ham ikke. Han risikerer streik, blokade, at organiserte nekter å transportere mel til bakeriet, varer fra det, kunder uteblir, altså at

foretagendet knekkes, alle blir brodløse. Men disse arbeidere har dessuaktet betenkeligheter, — av gode grunner. For å kunne innføre sin kommunistiske samfundsorden må revolusjonspolitikken først ødelegge den nuværende. Det er den klar over. På det (s. 95) nevnte møte i Bjerkelunden i juni i år erklærte således Tranmæl likefremt: — „*Det eneste som fører frem er at arbeiderklassen setter makt bak sine oppfatninger og går inn for en dessorganisasjon av samfundet og for å sette det militære system ut av funksjon.*“

Det viktigste middel til å „*dessorganisere samfundet*“ er å skape *økonomisk kaos*, og det viktigste middel dertil er *arbeidskonflikter*. Men generalstaben for arbeidskonflikter er styrene for fag- og partiorganisasjonen. Det er fra det synspunkt revolusjonspolitikken ser på fagorganisasjonen. Den bruker organisasjonen som sprengmine mot samfundsordenen. Organisasjonen skal ikke tjene økonomiske, — faglige, — men politiske, revolusjonære formål. Det er åpen bekjennelse om dette. På fagkongressen i 1917 blev vedtatt et program om at

„Formålet for arbeiderbevegelsen er — en socialistisk samfundsorden. — Det må opnås ved så vel *faglig* som politisk og kooperativ virksomhet. — — — De faglige, politiske og kooperative organisasjoner må arbeide hånd i hånd. — — De *organisatoriske kampmidler er streik, sympatistreik, boikott.*“ Dette blev besluttet etter opfordring fra Tranmæl — som hadde fremholdt: „*Fagorganisasjonene har hittil vesentlig befattet sig med små reformer og døgnpolitikk, og har glemt å ta sikte på det vesentlige: Å omstyrt samfundet og skape betingelser for socialismen. Fagorganisasjonen må bli mere revolusjonær, ikke bare i ord men i alle sine ytringsformer: „Klassekampen må skjerpes.“ —*

Året etter, i 1918, gikk Arbeiderpartiet så også offisielt over til å bli et „*revolusjonært klassekampparti*“. Fra nu av stiger *arbeidskonfliktene* overordentlig, — allerede i første år, 1919, til det dobbelte av det største antall før, nemlig til 341, og antallet tapte arbeidsdager stiger fra 3,500 000 i tiåret 1909—1918 til ca. 16.000 000 i tiåret 1919—1928, eller henved det femdoblede, og det til tross for at antallet blev motvirket av meglingsloven

av 1922 og at de økonomiske forhold her har vært bedre for arbeiderne enn i de fleste land. Den offisielle statistikk for 1923, s. 384 erklærer at „*konfliktene har vært i sterkt vekst*“ siden 1918. I sociale meddelelser for 1927 fremholder P. Våler etter engelske kilder, at de indirekte tap ved kullgrubekonflikten i England var meget større enn de direkte. Setter vi arbeidslønn og forbruket uten arbeid for de 16 millioner tapte arbeidsdager til minst kr. 10.— pr. dag (iberegnet utlegg ved offentlig forsorg, streikebidrag, tigging) får vi at arbeidskonfliktene direkte har voldt et tap på 160 millioner i de ti år, og regner vi de indirekte til bare like meget, får vi ialt ca. 320 millioner. Og herved er ikke engang den 7 måneders lange streik i 1931 regnet med. (Der er ingen anledning til å skille mellom streik og lockout, og den offisielle statistikk er ophørt med det.)

Det vil si at den økonomiske stilling i vårt folk er svekket med minst dette beløp ved arbeidskonflikter, og *dessuten* p. gr. av dem ved at vår valuta er gått ned i kjøpekraft p. gr. av svekket kreditt, og dessuten ved at foretaksomheten er minsket p. gr. av at rettssikkerheten er nedsatt.

Disse virkninger har vært lett å forutse, og er forutsett i grunnlinjer av revolusjonsledelsen. Streikene har altså ikke hatt den hensikt å bedre landets og arbeidernes økonomiforhold, men hensikten har tvert om vært den „*å dessorganisere samfundet*“ — „*omstyrtet og skape betingelser for socialismen*“. I kommunismens retningslinjer er det også uttrykkelig fremholdt, at revolusjonsmenighetene må fremskynde og utnytte sådan krisetilstand.

Fagorganisasjonen er således blitt et middel i revolusjonspolitikkens plan om å *dessorganisere samfundet* ved dens velorganiserte makt i samfundet. Når tiden er inne, skal den sikre overgangen fra streik til sympatistreik, derfra til generalstreik, fra generalstreik til oprør, fra oprør til borgerkrig, fra borgerkrig til landsforræderi, fra landsforræderi til Norges ophør som selvstendig stat, dets underkastelse under Moskva.

Og kontingensten som avpresses de organiserte — med over 5 %, altså mere enn statsskatten — skal anvendes for dette formål, — til å betale en skare revolusjonære styrer,

sekretærer, talere, og betale dem godt, — for å fremme verdensrevolusjonen i almindelighet og revolusjon i Norge i særdeleshet. Videre betale til streikar, som øvelsesprøver, ikke av økonomiske grunner, men av politiske, for å oparbeide hats- og krigsstemning i de brede lag, og gi dem det praktiske grep på tingene når tiden antas å være inne. Kontingenten anvendes også som før nevnt til direkte bidrag for revolusjonspolitikkens presse og „oplysningsarbeid“. Med utbyttet, over 20 millioner kr. årlig, har styret og partiet en enestående makt til således å forberede revolusjonsplanen.

Ethvert medlem av fagorganisasjonen her støtter altså den politikk som går ut på borgerkrig i vårt land, og på å forråde vårt land til Moskva.

Man kan da nok forstå det om en og annen nordmann som har sunget sine fedrelandssanger fra barneår og har noen instinkter i behold i retning av samfølelse med sitt hjem, sitt folk, med røtter i sin rase, sitt krav på frihet, — om han svarer nei, — jeg ønsker ikke å „organiseres“. Jeg ønsker nemlig hverken å slå ihjel mine landsmenn eller forråde mitt land eller anta fremmede herrer.

I hvert fall, — en del av arbeiderne ved det bakeriet svarte et sådant nei. Og nu pågår kampen. — Men de fleste lar sig trakassere inn i organisasjonen.

Man må regne med at revolusjonspolitikken ved hjelp av fagorganisasjonen tvinger det norske folk til å følge veier, det ikke selv ønsker gå: En del av hensyn til levebrødet, mange stemmer endog med partiet for ikke å trakasseres, andre innspedes ved påtvungen presse opfatninger de etter sin natur er fjern fra å godkjenne. Andre eggas ved revolusjonspolitikkens metodiske ophisselsesarbeid til å se rødt, men vilde ta avstand hvis de kjente mere til de lover, som har båret menneskene frem til kulturen idag. En liten krets av ærlige fanatikere ser på livet gjennem det kommunistiske manifest som en trollsplint i øjet. Og så er der de politiske spekulanter. Og havaristene, med hatet mot „samfundet“ for egen mislykkethet.

Og en ganske vid krets borgerlige som støtter revolusjonspolitikken av døgnlivsinteresser og mangel av ærlig overbevis-

ning. De vet nok at revolusjoner vilde kreve dem selv som blodoffer, men duer ikke til å føle for noen stor oppgave, vil ikke tro på farene og redder sig i verste fall i fantasiene ved håp om at syndfloden først vil komme etter dem. Få av dem legger sin virksomhet om fra det individuelle kapitalistiske system med dets adgang til å bruke op profitten fra gode år, og ser oppgaven i først og fremst å sikre *foretagendet*. Det vilde også sette grenser for urimelige krav fra den annen side. Og nødvendigheten av begge deler er klar. Og statsmaktene lar år etter år gå hen uten å verge lovlydige borgere mot å drives fra retten til arbeid og levebrød, — som f. eks. chauffør Hauge som utførte polititjeneste han blev beordret til. Grunnloven § 101 avskaffet monopol og privilegier på retten til næring. Fagorganisasjonen har innført dem igjen. Revolusjonspolitikken erobrer sig fremover gjennem makten over næringslivet til herredømmet i staten og seier i borgerkrigen.

2

Norsk lov anerkjenner ikke noen rett for de besiddende fagorganisasjoner til å utbytte og undertrykke arbeiderklassen, selv om et sådant ønske støtter seg til et flertall i fagorganisasjonen. Norske arbeidere må derfor forbeholde sig retten til å anvende loven mot revolusjonære organisasjoner, kampen for arbeiderklassens økonomiske frigjørelse fra fagorganisasjonenes utbytning og undertrykkelse. Disse organisasjoner skilter med å skulle vareta arbeidernes interesser mot kapitalismen. Men så metodisk og hatefullt har hverken privilegerte stender eller kapitalismen forfulgt en borger når han søkte arbeid til livsopphold, som fagorganisasjonen gjør det. Der trengs nødvendigvis en ny organisasjon som kan frigjøre arbeiderne fra fagorganisasjonens utbytning og undertrykkelse.

3.

Det er også erkjent og en rekke sådanne foreninger er under dannelse. En av de viktigste er visstnok den av kontorfunksjonærer i Oslo. Der kan opstilles visse grunnsetninger for denne frigjørelsесkamp.

Da kampen for tilværelsen i et rettssamfund heter arbeide

må staten beskytte enhver borgers rett til arbeide likeså vel mot organisasjoner og enkeltpersoner som mot stender.

En mektig årsak til den nuværende krisetilstand, har vært revolusjonspolitikkens bestrebelser for å svekke vårt næringsliv, — „desorganisere samfundet“, — ved å vekke klassehat, opheve vår rettssikkerhet, forberede rvolusjon, gjøre oss til en provins av sovjet, — spekulere i de fordele en nervøs krisetilstand betyr for utbrudd av en revolusjon. Det er umulig å få reist vår økonomi på fote igjen, hvis sådanne årsaker skal få lov til å fortsette.

Arbeidsstans, boykott, blokade med politisk hensikt må bli en straffbar forbrytelse.

Også om de har økonomisk hensikt må de *for tiden* forbydes. Vårt lands kritiske økonomiske og finansielle tilstand gjør en våbenstilstand i de industrielle kampe nødvendig.

I denne tid må det bli en hovedopgave for rettsordenen å fastslå prinsipper for løsning av arbeidstvister. Og inntil da bør tvist foreløpig opgjøres etter hensyn til hvad parternes eksistens og foretagendets sikring og utvikling krever.

Enhver ulovlig blokade eller boykott må påføre vedk. organisasjon, som de blokerende har tilhørt inntil et år forut, solidarisk ansvar med de blokerende.

Der bør dannes helt upolitiske fagforeninger. Da bidrag til streiker og politiske partier faller bort her, kan kontingensten for deres medlemmer nedsettes til under det halve av det nuværende beløp og anvendes utelukkende til arbeidernes eget beste. Organisasjonsarbeidet kan utføres ved et minimun av utgiftene nu. Alle foreninger i landet bør innsende sine statuter til øvrigheten på stedet og eventuelt kunne kreves forandret til lovlige former, i siste instans av Justisdepartementet.

Det må forbys under straff å motta bidrag i noen form fra noen annen stat eller borgere av en sådan med det formål å virke for noen forandring av statsforfatningen i Norge. Like med en annen stat anses internasjonale forbund.

Når friheten til å skade sin næste blir beskyttet som en helligere menneskerett enn friheten til å arbeide må revolusjonspolitikken seire. —

XX Sammenfatning og slutning.

1.

Revolusjonsbevegelsen fremtrer som en menighet av politisk troende: De tror at den socialistiske teori har bragt løsningen av samfunnspolitisk problem for alltid, og de nærer denne tro med en lignende ensidig og urokkelig blindhet, som man kjenner fra en rekke av de oppfatninger menneskehets historie har optegnet, — således antagelsen av despotisk statssystem i politikk og despotisk trossystem i religion. Inkvisisjonens og eneveldenes forfølgelser gir uttrykk for dem. De er så almen kjent, at de har fått sine særegne betegnelser: Kullsviertro, dogmatikk, doktrinarisme.

De teorier som utgjør selve grunnlaget for denne tro, er sterkt rokkes, både av videnskapen og de historiske erfaringer. Selv det kollektivistiske krav er i strid med den universale utviklingslov, som krever større og større differensiering, individualisering og som godkjener lov om *samling* bare side om idé med *individualitetsprinsippet*. Forfatterne av Det kommunistiske manifest, Marx og Engels, har selv oppgitt viktige punkter av det, fremfor alt endog det hovedpunkt, som især skiller kommunisme fra socialismen: teorien om at all bestående rettsorden måtte omstøtes voldelig. Og likeledes har Lenin og Stalin begge oppgitt troen på, at det var mulig å bygge en samfunnssorden på hel ophevelse av individuell eiendomsrett, og bare på kollektiv eiendomsrett. Men hvor grensen da skal trekkes for individuell eller social eiendomsrett, blir et praktisk spørsmål, som må løses etter kulturforholdene i det enkelte land. Det vil si: Endog grunnleggerne av den politiske lære, som revolusjonspolitikken bygger på, har ophørt å anse den som noen åpenbaring av evig gyldig politisk sannhet, og har måttet erkjenne at dens gyldighet må lempes etter erfaringene.

Derimot holder menigheten fremdeles urokkelig fast ved de politiske dogmer av kommunismen, som den engang har lært.

Denne revolusjonsdogmatikk går da ut på, at det ikke er mulig å innføre det socialistiske system, som skal løse alle

samfundsproblemer, i lovlige former, d. v. s.: Den erkjenner at det er sannsynlig at man neppe vil få *overbevist* et flertall av noget folk om at dens socialistiske system er det eneste riktige. Og den anser det for sikkert, at hvis man, som et eksperiment, hadde innført dette system, vilde der være grunn til å regne med, at folket kunde gjøre sådanne erfaringer, at man etter vilde oppgi systemet og vende tilbake til demokratiet, den individuelle dyktighets system. Denne dogmatikk hevder derfor, for det første at det socialistiske system bare kan innføres ved revolusjon, altså en voldsom omstyrting av den bestående rettsorden. Dernæst at dette system bare kan holde sig hvis det får utryddet de viktigste bærere av den rettsorden, som er bygget på den individuelle dyktighet, således at denne rettsorden ikke lengre har noen virksom representant. Overensstemmende dermed har den også handlet i de stater, hvor den er innført. Etter lignende prinsipp utryddet inkvisisjonen i Spanien de fremste personer for fri og selvstendig tro og tenking. Historikerne har almindelig antatt, at denne utryddelse har vært en hovedårsak til den avmaktstilstand, hvori Spanien kom i århundrer, etter å ha innehatt en av Europas ærefulleste stillinger før inkvisjonen. På lignende måte har det blandt historikere vært almindelig utbredt opfatning for vårt eget land, at vår avmakt i henved et halvt tusen år hadde sammenheng med utryddelsen av individualitetsideens bærere den tid, høvdingeemner og -ætter under borgerkrigene i det 12.—13. århundre.

Da revolusjons-politikerne altså mener å ha funnet den absolute løsning av samfundsproblemene, respekterer de like-så litt folkets egen overbevisning som Middelalderens inkvisitorer kjetternes. Kommunistpolitikerne vil tvinge sin opfatning inn på folket gjennem en revolusjons blodbad, likesom Middelalderens fanatikere ved bål vilde påtvinge kjetterne den rette religiøse tro og „redde deres sjel ved å ofre deres legemer“. Ja, den politiske fanatiker er ennu verre. Kjetteren i Middelalderen kunde „omvende sig“, avsverge sin fri overbevisning og tilsverge dogmene troskap, og således redde sig fra forfølgelsen. Derefter hadde han regelmessig anledning til å komme

sig ut av forfølgelses-landet. Den kommunistiske fanatismen går videre. Den instruks fra Komintern, som ovenfor er gengitt, går ut på, at en rekke personer, som spiller en rolle i borgerlig rettssamfund på grunn av sin embedsstilling, dyktighet eller økonomiske innflytelse, uten videre bør ryddes til side, fordi man må regne med, at deres interesser må antas å stride mot kommunistisk samfundsorden, og det derfor kunde fryktes, at de vilde gjøre en avvikende opfatning gjeldende ved eventuell anledning. De kan altså ikke engang redde sig ved opportunistisk avfinnelse med situasjonen. Bare da kan sådanne tilstedes å beholde livet, når man har full sikkerhet for, at de er endelig uskadeliggjort. (Røde Internasjonalels program, 6. verdenskongress 1928, publisert Stockholm 1929, s. 53.) D. v. s.: Når mesteparten av dem, derunder de dyktigste og modigste, er utryddet. Dernæst har sådanne mulige overlevende ikke fri adgang til å forlate landet. De nektes i Sovjetunionen reisepass, hvis deres hensikt bare er å redde sig vekk. Og man er nødt til å regne med, at de samme regler vil komme til å gjelde for alle kommunist-stater, idet disse skal innordnes under Sovjet-forbundet og etter dets system. Den politiske fanatismen i kommunismen har altså bevist sig ubetinget å være større forbannelse, mere umenneskelig, mere barbarisk, mere fiendtlig overfor de prinsipper, hvori menneskeheden gjennem årtuseners utvikling har funnet sine kulturlover, enn den religiøse.

Denne politikk spør således ikke om et folks egen opfatning og egen vilje, men etter en liten klikks opfatning og vilje.

Det er klart, at da denne klick mener å ha funnet den absolutte visdom for alltid, må den konsekvent også kreve herredømmet over hele verden. I den hensikt har den opstilt en krigsplan for en verdenserobring. Planen er bygget ut som et systematisk arbeid på å skille folkene i klasser, egge op klassemønstre, klasseehat, drive til klassekamp, for således ved hjelp av hatet å vinne herredømmet over de misfornøide. For denne opgave har den skapt en rekke organisasjoner. Av den grunn bekjemper revolusjonspolitikken reformer, som kunde opheve grunnen til misfornøielser.

De former dette arbeid især har fått, er opprettelse av „celler“ i borgerlige bedrifter, hær, marine, landmanns- fisker-, sjømannssstand, videre opprettelse av fagforeninger, ungdomsforeninger, kooperasjon „oplysning“, idrettsforeninger, blokade, boikott, streik, arbeidsmonopol, skytterlag, ordensvern, kamporganisasjoner. Altså organisasjoner for å sikre revolusjonspolitikkens ledere herredømmet over undersåttenes næringsinteresser, samfundsinteresser og åndsinteresser. Og formålet er å utruste dem til oprør mot den stat og den rettsorden, som de selv tilhører, og lydighet mot styret for den kommunistiske erobringspolitikk — Komintern, — til slutt det russiske kommunistparti. Og dette herredømme støttes ved så rikelige pengemidler, at de får sterkt likhet med bestikkelsjer. —

Revolusjonspolitikk fører altså til høiforræderi og landsforræderi. At norske borgere støtter den, er i åpenbar strid med norsk grunnlov og lov. Fra meget gammelt av har norsk rettsbevissthet krevd, at samfundsspørsmål og tvistemål skal avgjøres ved, at rettsgrunnen for den ene og den annen opfatning blir fremholdt, og at der således danner sig en *overbevisning* om hvad der er det rette.

Revolusjonspolitikere kan derfor etter norsk rettsorden hverken ha rett til å danne partier, foreninger eller forsamlinger med formål, som er utslag av sådanne oprørshensikter. Selvsagt heller ikke og ennå mindre betros stillinger eller tillitshverv for å vareta oppgaver i den rettsorden, som de forkaster og har til hensikt å omstyrt ved vold.

Men også å tåle sådanne organisasjoner er selv ulovlig. Og myndigheter som gjør sig skyldig deri, må kunne trekkes til ansvar for det.

Å støtte foretagender som sikter på å fremme revolusjonsplaner, er likeledes ulovlig, så visst som helten ikke er bedre enn stjeleren.

Det er en rettsfeil å bedømme foretagender, som *kunde være* rettmessige, hvis deres formål var det, således, når deres formål er rettsstridig. Det er en rettsfeil å bedømme kjøpet av en revolver i den hensikt å begå drap som rettmessig, fordi man også kan kjøpe revolver i rettmessig hensikt. Domsolene kan

bli stilt overfor vanskelige avgjørelser her, fordi det kan være vanskelig å bevise den virkelige hensikt. Tanker er tollfri, og det er lett å lyve. Men det ophever ikke det rette eynspunkt for bedømmelsen, når hensikten kan bringes på det rene. *En streik, blokade, boikott, som notorisk er startet for å virke som kursus for visse kretser i revolusjonsstemming, blir ulovlig selv om den også kunde ha vært lovlig startet av økonomiske interesser.*

Dessuten har disse spørsmål en annen side: En god borgerspør ikke bare etter, om han kan risikere å bli dratt til ansvar av domstoler for sine handlinger, men han spør først og fremst hva hans egen rettsbevissthet pålegger ham, hvad enten domstolene kan gripe inn eller ikke. Men rettsbevissheten tilslirer hver hederlig borgerskab, at han ikke skal bryte lovene, selv om han kan ha fordel av det, og at han derfor heller ikke må støtte dem som vil bryte lovene, selv om han kan ha fordel av det.

Der er ikke få borgere i vårt land, som ikke på noen måte ønsker å se vår rettsorden omstyrtet allerede av den grunn, at deres egen materielle eksistens vilde angripes derved, men *som dessuaktet på mange vis støtter sådanne som vil omstyrtre vår rettsorden, og støtter dem for å opnå noen fordeler i øieblikket ved det.* Derved svekker de selv sin rettsorden fot for fot.

Det kan visstnok forutses, at den borgerlige rettsorden vil ramle, revolusjons-politikken seire, hvis borgerne ikke vil gjøre større ofre for å bevare sin rettsorden enn hittil. Det er en kjensgjerning, at den såkalte arbeiderklassen idag yder over 5 % av sine inntekter til politiske formål. Det er visselig en meget sjeldent undtagelse, hvis noen tilhenger av borgerlig politikk yder så megt. Og dog er der blandt adskillige av disse betydelig større inntekter enn i arbeiderklassen. Det er likeledes kjensgjerning, at den største politiske interesse, innslikt, vilje og organisasjon idag ikke er hos den borgerligsinnde del av vårt folk, men hos den revolusjonære. Men den pleier å vinne seier, som har sterkest vilje og gjør størst ofre for den. Ja, den borgerlige befolkning, som bekjenner sig til en idealistisk livsopfatning og forarges over kommunismens materialistiske livssyn, synes i virkeligheten selv å være like så materialistiskinnet og klamre sig like så ivrig til sine materielle

goder. Det er ellers vanskelig å forklare, hvorledes de kommunistiske angrep på borgerlige idealer ikke vekker større sammenlutting og offervilje til live hos dem som bekjenner tro på, at dette livs materielle verdier er uviktige mot de åndelige. Den setning er ennu gyldig: *Vis mig din tro av dine gjerninger!* En åndig livsopfatnings verste fiender er fremdeles idag ikke den åpne materialist, men den egoistiske og materialistiske borger som bekjenner sig til idealer, men i virkeligheten tror på de materielle verdiers forrang. Ikke engang en samlet organisasjon til selvforsvar mot de truerende angrep har den borgerlige politikk kunnet få istand.

Det vilde være naivere, enn en politiker i våre dager har rett til å være, å se bort fra at tiden har uløste sociale problemer. Det vil neppe bli mulig å vende tilbake til de tidligere former for samfundsliv under ledelse av Adam Smiths og liberalismens ideer. Spørsmålet er bare hvorledes de nye problemer skal løses. Den kommunistiske løsning går ut på dette å gjøre den kollektivistiske tanke til det hovedpunkt alt bestemmes etter, å nivellere alt etter økonomisk likhets lov. Denne tanke har avgjørende svakheter, fordi den er så fjern fra den virkelighet vi lever i, og som vi derfor er nødt til å regne en del med.

På alle livets felter består der ulikheter, ytre og indre, — — mellom statene, nasjonene, verdensdelene, rasene, kjønnene, individene, aldrerne, sunde og syke, sterke og svake. Men forskjellen fremtvinger ulike behov og viljer. Noen fullkommen likhet er det umulig å skape mellom liv. Selve evnen til å føle glede eller sorg, er forskjellig hos individene, og gir dermed livet ulike verdi for oss. En Wergeland kan gledes ved sin sammenheng med verdensaltet og utbryte: Klag ikke under stjernene over mangel på lyse punkter i ditt liv! mens en hverdagsslitets træl kan glemme helt at der gis noen stjerneglitrrende himmelhvelving. Den eneste noenlunde sikre vei til en fullkommen likhet mellom mennesker vilde være den, at den hele menneskehett begikk selvmord i fellesskap på samme klokkeslett, for engang å bli til muld igjen. Det er i korthet sagt intet annet enn et tåpelig selvbedrag å gjøre likhetstanken til det absolute prinsipp for samfundslivet.

Men ulikhet skaper motsetning mellom menneskene, motsetningen strid. Både i mål og midler. Og den er ikke bare av det onde. Det er den som skaper bevegelse og dermed utvikling. „Striden er alltings fader,“ som hin oldtidens dunkle vismann sa.

Det er altså ikke nogen opdagelse av kommunismen, at der består motsetninger mellom borgerne i ethvert samfund, både i økonomiske vilkår og interesser.

Spørsmålet er hvorledes striden bør løses, om det bør skje ved vold eller ved overbevisning hos mennesker om hvad der er det rette.

Vi har et begrep, vi kaller kultur, og vi mener dermed de tre goder, at vi øver herredømme over naturkrefter, at der består samordning mellom oss, og at åndsliv har den høyeste verdi for menneskene. Vi måler et individ, et folks, menneskehettens karakter på deres kultur. Og historien har fastslått, at all overgang fra ukultur eller barbari til kultur ikke skjer ved vold, men ved bedre bevissthet om det rette, — ikke er en utvendig, men en innvending forvandling, en forvandling i vårt bevissthetsliv.

Denne kulturtanke søker nu å arbeide sig frem til seier i den internasjonale politikk ved at der skapes rettsordninger og opprettes domstoler, — såsom Haagerdomstolen, den internasjonale domstol og voldgifts-retter til å behandle tvist mellom statene. Og i all sin skrøpelighet må det såkalte „Nasjonenes forbund“ vel også opfattes fra samme synspunkt.

Det er unødig å påvise, hvorfor denne tanke er riktig. Det er ikke så, at den som har rett, alltid er sterkest, og derfor må seire, ingen høyere makter sikrer en rettferdig seier. Middelalderens „gudsdommer“ har vist sig å være skuffelser. Tvert om forteller erfaringen vanlig at den sterkeste kan fristes av sin egen makt til å bruke vold. Det er ikke lammet som egler sig inn på ulven. Sålenge det er et godkjent prinsipp, at strid mellom menneskene skal kunne opgjøres ved vold, må man derfor også regne med at striden ikke vil avgjøres på rettferdig vis, og problemet overhodet ikke løses, men at der vil reise sig forbrelse i sinnene og rope på hevn, og at den vil slå ut i sin tid,

når nogen anledning kan by sig. Og det er umulig for nogen kløkt eller samfundsordning å sikre for alltid mot en sådan anledning. Vold skaper ikke noen ordnet rettstilstand, men ny urett, og uretten vekker igjen ny vold. Og således vil det fortsette i det uendelige, inntil noen gjør rettens tanke gjeldende til seier, ikke fordi han har makten, men fordi han har overvunnet sig til selv å bøie sig for overbevisningen om hvad der er rett. Derfor er det avgjørende skille mellom kultur og barbari i samfund selve dette, at *enhver sak skal børres frem av sine gode grunner, at man altså skal ha ubegrenset rett til å utrede dens grunner, men også ha plikt til å holde sig til dem, ikke ha rett til å anvende vold. Og denne tanke er så betydningsfull og nødvendig i samfund mellom mennesker, at hver borger må tillegge den større verdi også for ham selv enn noe spesielt, enkelt gode kan ha for ham.* Herved tenkes da bare på materielle goder, fordi det bare er dem der kan opstå tvist om, da alle goder, som bare består i vår egen bevissthet, f. eks. friheten til å tenke eller tro eller føle, går ikke inn på andres rettigheter, kan hverken hindre andre eller hindres av andre. — En borger som vil lyde kulturens lover, må altså heller lide urett i det enkelte tilfelle enn prøve å tvinge sig til goder, som han mener å ha krav på, men som han ikke kan få overbevist andre om, at han burde ha.

Revolusjonspolitikk er et brudd på dette kulturprinsipp. Den opstiller det krav, at en bestemt klasse borgere skal drives til klasseskamp og ta sig til rette ved vold, revolusjon, og sikre sig makten ved ny vold, diktatur. Den hevder altså krigens prinsipp også på det økonomiske område og innenfor den ordnede stat, — borgerkrig. Men det prinsipp kan ikke sikre noe fremskritt i kultur, bare tilbakeskritt til barbari. Det betyr ikke engang et fremskritt for denne enkelte klasse, som søker å vinne makten ved vold, fordi selve voldsprinsippet ødelegger karakterene og fremkaller ny urett på tusen vis. Det er ikke noen tilfeldighet at det statssamfund, som for tiden har gjort eksperimentet å bygge på voldsprinsippet, revolusjon og diktatur, etter pålitelige vidnesbyrd må ansees for å representerer den ulykkeligste del av menneskeheten.

Uttalelse av professor N. Gjelsvik.¹⁾

Politisk og social revolusjon.

Vårt arbeiderparti er ikke bare *politisk* revolusjonært, det er også *socialrevolusjonært*. Det kan kanskje være på sin plass nærmere å påpeke forskjellen. — En politisk revolusjon, som den i Frankrike i 1870 eller den i Tyskland i 1918, *kan* være en forholdsvis uskyldig foretakelse. Den *kan* foregå uten større blodsutgydelsel eller andre forstyrrelser. Noget helt annet er en social revolusjon etter mønster av den russiske. En slik revolusjon kan som regel ikke foregå uten store blodsutgydelsel og ødeleggelsjer. En social revolusjon her i landet vilde utvilsomt føre til tilstander som i Russland, ja meget verre, fordi forholdene hos oss ligger så meget ugunstigere an for en social revolusjon.

Der er forskjellige forhold som ved en slik sammenligning straks springer i øinene, bl. a. det forhold at Russland i utstrekning er et veldig land, mens Norge er et relativt lite land. Vi kan ikke være oss selv nok i samme grad som Russland. Det er ikke så lett å dyrke korn i Norge som på de fruktbare sydrussiske sletter, og våre økonomiske forhold er himmelvidt forskjellige fra de russiske. Hele vår moderne økonomi er basert på inn- og utførsel i stor målestokk, på livlig handels- samkvem og på ferdsel på havet, — vårt samfunds økonomiske struktur er i det hele vesensforskjellig fra Sovjet-Russlands. Nu må man regne med at der vilde gå lang tid før et social-

¹⁾) I anledning av dr. Aalls for nevnte art. i Aftenposten 1. 11. 1930, om revolusjonære partier er lovlige, intervjuet bladet prof. Gjelsvik, som sluttet sig til Aall og gav en videre utredning. Profesoren henholder sig fremdeles til den.

revolusjonært styre blev godkjent av de utenlandske makter, og imens vilde vår næring på havet få et uovervinnelig knekk — for ikke å tale om at våre skib neppe i flokk og følge vilde hjem til socialiseringens land. Vi har for mange sårbarer punkter til at vi på samme måte som russerne kunde stryke vår gjeld til utlandet. Et kommunistisk samfund her i landet ville med andre ord måtte betale renter og avdrag på den utenlandske gjeld. At det skulde kunne makte det, er ikke lett tenkelig.

Det kommunistiske samfund og produksjonen.

Det kommunistiske samfund må, sier professoren videre, etter sin art alltid ha liten produktiv kraft. Dette følger først og fremst derav, at noen videre frihet for den enkelte til å velge beskjeftigelse, kan et kommunistisk samfund ikke innrømme. Hvert individ må settes på plass. Det blir trælearbeid, og trælearbeid har alltid vist sig å være lite effektivt. Og skal man overhodet få et slikt arbeid til å gå så noenlunde, kreves der et veldig og kostbart opsyn. Man vil på den ene side få dårlige arbeidsprestasjoner, på den annen side dyr kontroll. Resultatet er da gitt. Fremgangen og produktiviteten i vårt nuværende samfund skyldes for en stor del at der er så mange begavede individer som arbeider ekstraordinært meget, fordi de føler sig som frie mennesker, med albuerum for sine evner. Ta bort denne drivkraft, og man vil snart merke det på produksjonen! Man regner med at 30 % av befolkningen i et land er mere enn middels begavet (såkalte plusvarianter). Det er disse 30 % som må dekke det underskudd som opstår ved den byrde som de underbegavede (minusvariantene) er for samfendet. Frata disse mere begavede opdriften og arbeidslysten, og se så til hvorledes det går!

Jeg nevnte trælearbeidet, og jeg sa at det er lite effektivt. I sydligere land hvor klimaet er mildt, hvor det er billig å leve og hvor allting vokser lett, der kan man holde træler, men man høstet jo selv i Romerriket dårlige erfaringer. Husk det gamle ord: Latifundia Italianam perdiderunt — de store jordeiendommer har ødelagt Italien. Det at de frie bønder forsvant og at

jorden som var samlet på få hender blev dyrket ved træler, det var ødeleggende for Italien.

Som sagt, i sydligere land med gunstigere naturlige forhold, kan trælearbeidet brukes, men i de nordligere land, med hårdt klima og med en mere karrig natur, der er trælearbeid for lite effektivt til at det kan holde samfundet oppe. Der finnes også i historien mange eksempler på at man — kanskje ubevisst — har innsett at slik er det. Det skyldes selvsagt ikke noen tilfeldighet at man i de amerikanske sydstatene holdt slaver, mens man i nordstatene brukte fri arbeidskraft. Det hang først og fremst sammen med de naturlige økonomiske forhold.

Russerne og nordmennene.

De rent ytre forhold er som nevnt ugunstigere for et kommunistisk samfund i Norge enn i Russland, men dertil kommer forskjellen i menneskemateriellet. Russerne er mere kollektivt anlagt av naturen enn vi, og deres arbeidsprestasjon har alltid vært liten, selv under mere frie forhold. Den almindelige russiske befolkning er vant til dårlig levevis, noget vi ikke er vant til her i landet. Av disse grunner vil et kommunistisk samfund føles ganske anderledes her i landet enn i Russland, hvor man aldri har vært forvent, hverken på den ene eller den annen måte.

Et kommunistisk samfund uten diktatur?

Et kommunistisk samfund må alltid være bygget på diktatur eller et sterkt eneveldie i en eller annen form. Det er nettop det geniale ved Lenin, at han allerede fra første stund av var klar over dette: Han gjorde mindretallsdiktaturet til en trossetning, fordi det måtte gjøres til en trossetning og forherliges som det eneste ideale middel, ikke bare til bruk for en kortere tid, men for bestandig. Diktaturet er nødvendig allerede av den enkle grunn, at når folk har prøvd det kommunistiske samfund — om bare for en kort tid — så vil folket kaste det vekk, hvis det ikke er sikret ved diktatur. Dette var Lenin helt klar over og han tok sine forholdsregler derefter, dødsstraff, ingen fri presse o. s. v. Disse forholdsregler er nødvendige for

et kommunistisk samfund i et hvilket som helst land. Kommunisme er uforenlig med frihet, med rett til å si og skrive hvad man mener, og med almindelig, fri stemmerett.

Har vi hatt „revolusjon“ i Norge?

Våre kommunister prøver på å pynte på den sociale revolusjon de tilstreber, ved å erklære visse hendelser i vår historie for revolusjonære. Således regner de det som skjedde i 1814, 1884 og 1905 for revolusjoner. Det er imidlertid et misbruk av ordet å tale om revolusjon i noen av disse tilfelle. I 1814 hadde den inntil da felles dansk-norsk konge gitt avkall på Norge. Efter folkeretten kan ikke en konge overdra et land til en annen første uten folkets samtykke, og vi stod derfor fullstendig fritt, vi hadde den *juridiske* rett til å skaffe oss vår egen forfatning, og vi var ikke pliktige til å anerkjenne den svenske konge. Riksretten i 1884 var en lovlig rett, og selvom man som jeg skulde være uenig i noen av dens formelle avgjørelser, så kommer man jo ikke fra at de var fattet i fullt lovlige former og innenfor konstitusjonens ramme. Ordet revolusjon er helt uriktig i begge disse tilfelle.

Hvad nu endelig 1905 angår, så vil jeg få peke på at unionen mellom Norge og Sverige var et *folkerettlig* forhold, og når et land ikke får den rett det har krav på i et slikt forhold, kan det si op forholdet. Vi mente at vi ikke fikk den rett vi hadde krav på, og sa op unionen. Slikt kaller man ikke revolusjon, dersom man ikke skal misbruke ordet.

Våre kommunister kan ikke, sluttet professor Gjelsvik, med noen som helst rett pynte på sitt socialrevolusjonære program ved å si at vi har gjort revolusjon før. De begivenheter de henviser til, kan ikke sammenlignes med hvad der vil finne sted hvis kommunistene skulde få anledning til å realisere sine planer.

Anhang.

1. Uttag av grunnloven (1814—1931).

- § 2. Den evangelisk-lutherske religion forblir statens offentlige religion. De innvånere, som bekjenner sig til den, er forpliktet til å opdra deres barn i samme. Jesuitter må ikke tåles.
- § 4. Kongen skal stedse bekjenne sig til den evangelisk-lutherske religion, håndheve og beskytte denne.
- § 9. Såsnart kongen, som myndig, tiltrer regjeringen, avlegger han for Stortinget følgende ed: „Jeg lover og sverger, å ville regjere kongeriket Norge i overensstemmelse med dets konstitusjon og lover; såsant hjelpe mig Gud den Allmektige og Allvidende!“
- § 12. Af statsrådets medlemmer skal over det halve antall bekjenne sig til statens offentlige religion.
- § 21. Alle civile geistlige og militære embedsmenn — skulde sverge — eller, hvis de ved lov er frittatt for edsavleggelse¹⁾, høitidelig tilsi konstitusjonen og kongen lydighet og troskap.
- § 53. Stemmerett tapes:
  - a. ved domfellelse for straffbare handlinger overensstemmende med, hvad derom i lov bestemmes;
  - b. ved å gå i fremmed makts tjeneste uten regjeringens samtykke;
  - c. ved å erhverve borgerrett i en fremmed stat.
- § 65. Enhver representant og innkalt varamann erholder av statskassen godtgjørelse bestemt ved lov for reise-

¹⁾ Jfr. lov 5/10—1893, § 2.

omkostninger til og fra Stortinget og fra Stortinget til sitt hjem og tilbake igjen under ferier av minst 14 dagers varighet, samt for hatte utgifte til kur og pleie i sykdomstilfelle.

Dessuten tilkommer han godtgjørelse likeledes bestemt ved lov for deltagelse i Stortinget.

- § 85. Den der adlyder en befaling, hvis hensikt er å forstyrre Stortings frihet og sikkerhet, gjør sig derved skyldig i forræderi mot fedrelandet¹⁾
- § 100. Ingen kan straffes for noe skrift, — medmindre han forsettlig og åpenbart har enten selv vist, eller tilskyndet andre til, ulydighet mot lovene, ringeakt mot religionen, sedelighet eller de konstitusjonelle makter, motstand mot disses befalinger, eller fremført falske og ærekrenkende beskyldninger mot noen.
- § 101. Nye og bestandige innskrenkninger i næringsfriheten bør ikke tilstedes noen for fremtiden.
- § 112. Viser erfaring, at noen del av denne kongeriket Norges grunnlov bør forandres, må sådan forandring aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men alene angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser der ikke forandrer denne konstitusjons ånd, og bør to tredjedeler av Stortinget være enige i sådan forandring.

2. Uttag av straffeloven (22. 5. 1902).

- § 48. Det er nødverge når en ellers straffbar handling foretas til avvergelse av eller forsvar mot et rettsstridig angrep.
- § 49. Straffbart forsøk foreligger når en forbrytelse ei er fullbyrdet, men der er foretatt handling, hvorved dens utførelse tilskiptedes påbegynt.
- § 81. Begjæringen om offentlig påtale kan begrenses til den eller dem, der er ophavsmenn til den forbryterske beslutning.

¹⁾ Jfr. §§ 88, 96. Strfl. §§ 99 og 104. Mil.strfl. 24.

- § 88. Den som rettsstridig søker å bevirke eller å medvirke til at Norge eller noen del av riket bringes under fremmed herredømme eller innlemmes i annen stat, eller at noen del av riket løsrides, straffes — —
  - § 84. Den som rettsstridig bevirker eller medvirker til, at Norge eller noen med Norge under en utbrutt krig forbundet stat påføres krig eller fiendtligheter, — straffes — —
  - § 90. Den som rettsstridig bevirker eller medvirker til, at noget åpenbares, som bør holdes hemmelig av hensyn til rikets sikkerhet like overfor annen stat, straffes — —
  - § 91. Den som rettsstridig setter sig eller andre i besiddelse av sådan hemmelighet som i § 90 nevnt, i hensikt å åpenbare den, eller som medvirker hertil, straffes — —
  - § 94. Den som inngår med en eller flere personer med formål å utføre noen i §§ 83, 84, 86 eller 90 nevnt forbrytelse, straffes — —
- På samme måte straffes den som
- 1. offentlig opfordrer til iverksettelsen av noen sådan forbrytelse,
  - 2. i hensikt å forøve en sådan, innlater sig med noen fremmed makt,
  - 3. i sådan hensikt tiltar sig eller utøver noen militær befaling eller samler eller holder samlet krigsfolk eller noen bevæbnede skare, eller
  - 4. medvirker til nogen i denne paragraf nevnt handling.
- § 98. Den som søker å bevirke eller å medvirke til, at rikets statsforfatning ved ulovlige midler forandres, straffes — —
  - § 99. Den som bevirker eller medvirker til, at Kongen, regenten, interimsregjeringen, statsrådet, stortinget eller noen av dets avdelinger, høiesterett eller riksretten ved vold eller trusler hindres i den fri utøvelse av sin myndighet, straffes — —
  - § 105. Den som ved trusel, ved ydelse av eller løfte om noen fordel, ved løgnaktige forespeilinger eller ved andre utilbørlige midler søker å øve innflytelse på en annens.

- optreden eller stemmegivning i offentlige anliggender eller å avholde noen fra å stemme, eller som medvirker hertil, straffes — —
- § 106. Den som ved stemmegivning i offentlig anliggende på grunn av avtale om eller mottagelse av noen fordel stemmer på en viss måte eller avholder sig fra å stemme eller avgir tilslag om å stemme på en viss måte eller å avholde seg fra å stemme, straffes — —
- § 118. En offentlig tjenestemann, som ved misbruk av sin stilling hindrer noens lovlige straff-fellelse eller fellelse til den forskyldte straff, eller som utenfor de i loven hjemlede tilfelle eller på annen enn den lovjemde måte undlater å forfolge en straffbar handling, straffes — —
- § 130. — straffes den som mot bedre vidende offentlig tillegger noen av statsmakten eller en annen offentlig myndighet handlinger, som de ikke har foretatt, eller gir en villledende fremstilling av de omstendigheter, hvorunder eller den måte hvorpa de har handlet, eller som medvirker hertil.
- § 135. Med bøter eller med hefte eller fengsel inntil 1 år straffes den, som utsetter den almindelige fred for fare ved offentlig å forhåne eller ophisse til hat mot statsforfatningen eller noen offentlig myndighet eller ved offentlig å ophisse en del av befolkningen mot en annen, eller som medvirker hertil.
- § 140. Den som offentlig opfordrer eller tilskynder til iverksettelsen av en straffbar handling eller forherliger en sådan eller tilbyr å utføre eller bistå ved utførelsen av en sådan, eller som medvirker til opfordringen, tilskyndelsen, forherligelsen eller tilbudet, straffes — —
Like med straffbare handlinger regnes her handlinger, til hvis foretagelse det er straffbart å forlede eller tilskynde.
- § 142. Den som offentlig driver spott med eller forhåner noen trosbekjennelse, hvis utøvelse her i riket er tilstede, eller som medvirker hertil, straffes — —

- § 160. Den som offentlig gir eller tilbyr veileddning i bruk av sprengstoffer eller gift til forøvelse av forbrytelser, eller som truer med eller offentlig opmuntrer til å forøve forbrytelser ved hjelp av disse midler, eller som medvirker til noen sådan forbrytelse, straffes med fengsel inntil 10 år.
- § 161. Den som i hensikt derved å forøve noen forbrytelse, anskaffer, tilvirker eller opbevarer sprengstoffer eller særlige redskaper for disses tilvirkning eller anvendelse, straffes — —
På samme måte straffes den som medvirker til anskaffelse, tilvirkning eller opbevaring av sprengstoffer eller sådanne redskaper, når han vet eller må anta, at de er bestemte til forøvelse av noen forbrytelse.
- § 325. — — straffes den embeds- eller bestillingsmann, der
1. viser grov uforstand i tjenesten, eller
2. foretar noen handling, der på grunn av hans stilting er ham forbudt.
- § 330. — — straffes den, som stifter eller deltar i en forening, der ved lov er forbudt, eller hvis formål er forøvelse av eller opmuntring til straffbare handlinger, eller hvis medlemmer forplikter sig til ubetinget lydighet mot noen.
3. *Uttog av militær straffelov (22. 5. 1902 nr. 13).*
- § 28. Når en etter denne lov straffbar handling forøves av flere krigsmenn i fellesskap kan straffen — — forhøies.
- § 47. Den som søker å ophisse krigsmann til uvilje mot tjenesten eller til hat mot føresatte eller overordnet, eller som medvirker hertil, straffes — —
- § 49. Den som søker å ophisse krigsmann til i fellesskap rettsstridig
a) å øve vold mot en føresatt eller overordnet, eller
b) tvinge en sådan til å foreta eller undlate en tjenestehandling,

- c) nekte lydighet mot en foresatts befaling i tjenesteanliggender — eller som medvirker hertil, straffes — —
- § 50. Avtaler flere krigsmenn å ville i fellesskap øve sådan vold, tvang eller ulydighet som i § 49 omhandlet, straffes de for mytteri.
- § 52. Søker flere krigsmenn i fellesskap rettstridig å øve sådan forbrytelse som i § 49 nevnt, — „blir de skyldige å straffe for oprør“.
- § 81. Den som forøver noen i den almindelige straffelovs §§ 83 — 86, 87 nr. 1 og 2, 89 — 91, 93 eller 94 omhandlet forbrytelse, straffes likeledes for krigsforræderi — —
- § 83. Den som ved forsommelse av tjenesteplikt eller annet pliktstridig forhold bevirker eller medvirker til at fiendens foretagender befordres, eller at den norske eller en forbundet krigsmakt utsettes for fare eller skade eller at dens foretagende mislykkes, straffes. — —
- § 93. Den som undlater gjennem betimelig anmeldelse for vedkommende øvrighet eller på annen måte å søke avverget utførelsen eller følgene av et krigsforræderi, spioneri eller fortende om rømning, uaktet han til en tid, da forbrytelsen eller dens følger kunde forebygges, har fått pålitelig kunnskap om at den er igjære eller forøvet, straffes — —

Ved „*krigsmanne*“ menes etter den militære straffelov også menige under deres tjenestetid.

Bokliste.

Denne liste omfatter mest forfattere som har skrevet fra borgerlig synspunkt. Grunnen er for det første, at det selvsagt er det eneste naturlige å prøve rettsteorier og systemer, som er nye og derfor ennu ikke har bevist sin verdi, ved å sammenligne dem med teorier og systemer som består og har vist sin evne til å tjene menneskene. Og det er likeså selvsagt berettiget å få belyst det spørsmål, om det nye, selv om det i visse henseender har sin verdi, ikke i andre henseender må skade, så at sluttresultatet av en sammenligning blir dette, at det nye dog ikke blir bedre, enn det man har. Men en sådan belysning må man hente fra forfattere, som ikke har oppgitt respekten for samfundets bestående verdier.

Dertil dette, at kommunistiske forfattere regelmessig er så fylt av sin nye tro, at de — som andre proselyter — gjør propaganda, gir lite brukbare saklige vurderinger. Der er påtagelig større vilje til å vurdere objektivt de fortrin, kollektivismen måtte by på, hos borgerligsinnede forfattere som f. eks. en H. R. Knickerbocker, enn det har lykkes mig å finne hos kommunistiske forfattere. De pleier stadig å være merket av ukritisk hat til borgersamfundet og omvendt ukritisk begeistring for sin nye politiske tro. Dette med det forbehold, at jeg ikke har kunnet gjøre mig bekjent med mere enn en sterkt begrenset del av litteraturen i begge retninger.

Den litteratur, som her anføres, er vesentlig norsk, svensk, dansk og tysk. De tilsvarende land ligger kommunismens centralstat nærmere, og noen vesentlig bedre orientering over emnene, finner man neppe i andre land. Noen av de viktigste blandt sådanne verker, er dessuten oversatt og tatt med i listen.

Trykkested og tid er ikke angitt, da bøkene omrent alle

er fra de siste år og vil være kjent i enhver større bokhandel, såsom Cammermeyer eller Grundt Tanum i Oslo. Derimot er prisene så vidt mulig angitt til orientering. —

Agabekow, Gregor A.: Die Tscheka bei der Arbeit, Enthüllungen eines leitenden Tschekafunktionärs. Mrk. 3.60.

Arbeiderkalender 1932.

Berlin, Knud: Udsigt over forfatningersudviklingen etc.

Bessedowsky, Gregorij: Im Dienste der Sowjets. Erinnerungen.

Broch, Olaf: Under Diktatur.

Broido, Eva: Wetterleuchten der Revolution. Die Memoiren einer russischen Sozialistin (1932). Mrk. 4.30.

Brunowsky, Wladimir: I Sovjets fängelse hålar. Kr. 4.50.

Cederholm, Boris: I tsjekaens klör. Kr. 6.50.

Coudenhove-Kalergi, R.: Det russiske system. Forord av J. L. Mowinckel. Kr. 2.00.

Cramer, K. med flere: Das Notbuch der russischen Christenheit. Mrk. 5.50.

Delmont, Joseph: Et folk i bojor.

Douillet, Joseph: Bakom Moskvas kulisser. Kr. 5.50.

Dmitrievsky, S.: 1. Rysslands Øde. Kr. 7.50. — 2. Stalin. Kr. 9.50.

Eckerskorn, Jos.: Die Hölle im Sovjetparadies. Mk. 5.00.

Ehrt, A. und Jul. Schweickert: Entfesselung der Unterwelt. Mrk. 8.50.

Engstrom, Albert: Moskowitter.

Essad-Bey, M.: Die Verschwörung gegen die Welt. Mk. 2.85.

Findahl, Theo.: Russland idag. Glimt av S. S. S. R. i revolusjonens tredje fase. Kr. 7.85.

Goldmann, Emma: Mina två år i Ryssland.

Gotås, Birger: Klasseveldet.

Graham, Stephan: Stalin, Herskeren over 160 millioner. Kr. 4.75.

Halle, R.: 1930!

Hildebrand, dr. Karl: Sovjet-unionens femårsplan og eksportpolitikk. Kr. 2.50.

Hoefding, W.: Den russiske femårsplan.

Hoover, Calvin: The Economie System of Soviet Russia.

Hindus, Maurice: Uppryckt med rötterna. Kr. 5.75.

Iljin, J. u. a.: Die Welt vor dem Abgrund. Politikk, Wirtschaft und Kultur im kommunistischen Staate. Mk. 18.—.

Istrati, Panait (rumænsk kommunist): Drei Bücher über Sovjet-Russland.

1. Auf falscher Bahn. Mk. 4.20.

2. So geht es nicht! Mk. 4.20.

3. Russland — nackt! Mk. 5.10.

Kindermann, Karl: Zwei Jahre in Moskaus Totenhäusern. —

Die Arbeitsmethoden der G. P. U. Mk. 4.80.

Knickerbocker, H. R.: 1. Der rote Handel droht. Mk. 4.20.

2. Der rote Handel lockt. Mk. 5.20. Også på dansk og svensk.

Kummer, L. u. E.: Das Land ohne Sonntag (med billeder). Mk. 4.60.

Mackensie, F. A.: Ryssland på Korset. Kr. 9.75.

Marzinkowskij, W. Ph.: Gudsoplevelser i Sovjet-Russland.

Neumann, Margarethe: Ich kann nicht mehr. (Prag-Leipzig 1932.)

Nolde, Boris: Revolutionen i Ryssland. Dagens Ansikte. Kr. 5.50.

Pfannenstill, M.: De kristna under korset i våre dagars Ryssland 0.75.

Puntervold, Michael: I Lenins land.

Quisling, Vidkun: Russland og Vi. Kr. 6.—.

Salomon, G.: Unter den roten Machthabern. Mk. 6.30.

Seibert, Theodor: Das rote Russland, Staat, Geist und Alltag der Bolschewicki. Mk. 4.00.

Sensinow, Wladimir: Die Tragoedie der verwahrlosten Kinder Russlands. Mk. 4.80.

Trubetzkoy, Fyrst Gregor: Die Glaubensverfolgung in Sovjet-Russland. Mrk. 2.25.

v. *Ungern-Sternberg, Dr. R.:* Wirtschafts- und Sozial-Politik der Sovjets (W. S. S.) 1931—32 Berlin, Potsdamerstr. 41.

Ziegler, Dr. Adolf: Die russische Gottlosenbewegung. Autentiske Darstellung 1932.

INNHOLD

Forord av Knut Hamsun.

I.

Utredning av Herman Harris Aall.

I. Innledning	1
II. De to grunnlag for rettsordenen: Den fri personlighet eller et dogmatisk system?	2
III. Er der revolusjonære partier i Norge?	5
a. Det norske Kommunistparti	5
b. Det norske Arbeiderparti	9
IV. Har vi andre revolusjonære organisasjoner enn de to partier, „Det norske Arbeiderparti“ og „Det norske Kommunistparti“?	10
1. Kooperasjonen	10
2. Fagforeninger	14
3. Arbeideridretten	20
4. Arbeidervern	20
5. Forvaltning og rettspleie	23
6. a) Arbeiderens Oplysningsorganisasjon	27
b) Kvinnearbeid	28
c) Arbeidernes Ungdomsfylking	28
V. Hvad menes der med uttrykket „revolusjonær“?	29
VI. a. Revolusjonspolitikkens moral og taktikk	38
b. Kommunismens stilling til religion	41
VII. Hvilke mål sikter den revolusjonære politikk i Norge på? Marxismen	43
a) Diktatur og Despoti	43
b) Diktaturet forbeholdes en enkelt klasse som dens privilegium	48
VIII. Den røde (tredje) Internasjonale, „Komintern“	50
A. Kilder	50
B. Kominterns organisasjon og Det kommunistiske parti V. K. P. (b)	52
C. Mål og midler	55
D. Moskvas herredømme	59
IX. Hvad er den russiske politikkens plan?	62
a. Hvad er resultatet av den russiske kommunisme? ..	62
b. Hvad er motivet for Kominterns plan?	66

X. Den norske revolusjonspolitikkens forhold til „Den tredje Internasjonale“	71
XI. Statsråd Quislings aksjon	86
XII. Forberedelse av borgerkrig under skilt av fredsarbeid ..	91
XIII. Er revolusjonspolitikk lovlig etter norsk rett?	96
XIV. Våre statsmakters stilling til de ulovlige partier og organisasjoner	111
A. Påtalemynndighet og domstol	111
B. Administrasjonen	114
XV. Ansvarlighetsloven	115
XVI. Utenlandsk rett	116
XVII. Lovens hellighet	119
XVIII. Norske verneorganisasjoner	119
XIX. Kan socialistisk samfundsorden innføres i Norge i lovmessige former?	120
XX. Skal revolusjonspolitikken seire	123
XXI. Sammenfatning og slutning	129

II

Utredning av professor dr N. Gjelsvik.

1) Politisk og social revolusjon	137
2) Det kommunistiske samfund og produksjonen	138
3) Russerne og nordmennene	139
4) Et kommunistisk samfund uten diktatur?	139
5) Har vi hatt revolusjon i Norge?	140

III

Anhang.

1) Uttog av grunnloven 1814—1931	141
2) Uttog av almindelig borgerlig straffelov (22. 5. 1902 nr. 10) ..	142
3) Uttog av militær straffelov (22. 5. 1902 nr. 13).	145
Bokliste	146

Knut Hamsuns fortale er skrevet i anledning av en kortere utredning over samme tema, utarbeidet av H. H. Aall, samt den utredning av prof. Gjelsvik, som er tilfojet her. Aalls utredning er blitt utvidet etterat der er blitt skaffet frem en mengde nytt materiale dels for Stortingets „spesialkomité“ i „Quislingsaken“ dels gjennem stortingsdebatten om den.

Rettelser.

Side 38 og side 42 er kapitelnummeret blitt nr. VI. Fra side 108 har kapitlene fått uriktig nr.